

DISSERTATIO IN AUGURALIS
JURIDICA
DE
PRÆROGATIVIS
PRINCIPUM S.R.I.

Vulgo
Von dem Vorrecht der Deutschen
Fürsten des Heiligen Römischen Reichs

Quam
Innuente Divini Numinis Gratia, Suffragante
Magnif. Jctorum ordine in Illustri Academia Rostoch.

SVB PRAESIDIO
EXCELLENTISSIMI FAMIGERATISSIMIq; Jcti
DN. JOHANNIS Klein /
J. U. D. AC PANDECT. PROF. PUBL. MERITISSIMI
CONSIST. MEG. h. t. DIRECT. GRAVISSIMI, ET AD HUNC
ACTUM DECANI SPECTATISSIMI

Dn. Praeceptoris, Hospitis, ac Studiorum Promotoris Pretiosissimi

PRO LICENTIA
Summos in utroque Jure Honores & Privilegia Indipiscendi
Ad Diem Mensis April. 1698. Horis pro & Pomeridianis

IN AUDITORIO MAIORI

Publico Conflictui Substernit

CHRISTIAN. WILHELM.

Höltich / Sax. Laumburg.

Impensis JOH. MICHAEL. RUDIGERI, Anno 1705.

D. SP. XXI.

M. D. JC.

PRÆFAMEN.

Articulum, De Prærogativa Principum, delicatum & arduum esse evincitur. 1. seqq.

De Contentionibus ratione Solius Præcedentiæ inter Gallia & Romanum, itemque Hispania, Anglia, Sueciaq; Reges, nec non inter Regem Portugallia, & Polonia, aliasque exteras Majestates, magnis, & interminabilibus, agitur remissive. 2. seqq.

Quanam in Imperio De Præcedentia controversia, communibus, ac frequentibus querelis, illarum intuitu non semel de publica salute susceptas consultationes felici caruisse successu, ansam dederint, itidem

tantum per indicem demonstratur.

4. seqq.

Quis verus Author sub ficto latitet nomine: Eitel Friderichs von Heere den/ in Tractatu: Grund-Fest des Heil. Römischen Reichs/ obiter notatur. 12

Argumentum De Præcipuo S. R. I. Principum Iure ad solius Imperatoris pertinet decisionem. 14

Scrupulus movetur, & eximitur simul circa Academicam hujusce articuli tractationem. 13 & 15

Premittitur ipsi Tractationi solennis protestatio, cum debita extenuatione Authoris. 16. & 19

Conspectus totius Dissertationis sistitur. 17

Vix delicatius aliud, majoribusque in integro Iure Publico difficultatibus innexum esse argumentum illo, quod in PRÆROGATIVA, qua non non extra Imperium duntaxat Romanum Reges, ac Principes, sed ipsi etiam Sacri Romani Imperii Proceres, Ecclesiastici pariter, ac Seculares, alii alios superare contendunt, occupatum est, haud inficiabitur, quem de sola Præcedentia inter Romanum, & Gallia, interque Hunc & Hispania, (tam extra Aulam Cesaream, quam in illa,) Anglia, Sueciaque Reges: Item inter Regem Portugallia, & Polonia, aliasque exteras Majestates acerrimæ, ac interminabiles contentiones non fugiunt, (de quibus consuli plenius possunt, Limnæus not. Regn. Franc. L. 2. c. 16. Lit. bbb. ddd. iii. & in Jur. publ. Lib. 4. c. 9. n. 26. Chassanæus in Catal. Glor. Mund. p. 5. Consid. 10. Castet. De stat. publ. Europ. c. 6. p. 153. & 51. & c. 2. p. 37. §. 8. Vasquius. Illust. quest. Lib. 1. in præfat. Schütz. Coll. Jur. publ. Vol. 1. Disp. 8. §. 12. Lit. D. Auberius in Tractat. De præced. Reg. Gallie Anton Quetta. in Scripto: Serenissimus Rex Romanorum & Christianissimus Francorum. Uter alterum precedat apud Goldast Polit: Imp. P. XI. fol. 596. Hie.

Hieronymus Bignon. *De l' Excellence des Roys du Royaume de France, traitant de la preſeance, Premier Rang. & Prerogatives des Roys de France par deſſus les autres & de cauſſes d' celle* Claude de Rubis. *Conference des Prerogatives d' Ancienne te & de Nobleſſe de la Monarchia Roys, Royaumes & Maiſon Royale De France avec tout les autres Monarchies, Roys Royaumes, & Maiſons Royales, que ſont en l' eſtendre de noſtre Europe.* Jacobus Valdeſius *De dignitate Regum, Regnorumque Hiſpania, & Honoratiori loco eis, ſeu eorum Legatis à Conciliis à Romana Sede jure debito.* Camillus Borellus. *De Regis Catholici Preſtantia ejusque Regalibus, Juribus & Prærogativis.* Gregorius Lopez Madera. *Excellentias de la Monarchia y Regno de Eſpanna.* Jacobus Hovvel. *in Differt. De Præcedentia Regum Gallia, Hiſpania & Anglia.* Eduardus Chamberlaine *in Notitia Anglia Part. 1. c. 4. juncta continuatione Annalium Camdeni ad Annum 1600. & Chiflet De Amp. Rem. c. 17. ſeq. quosque ex Cruſio De Præcedentia L. 3. c. 3. & 4. citat. Excell. Becman. in Differt. De Prærogativa c. 4. §. 3.)* quique variis Regum publicarum, ac Rerum Germanicarum Scriptorum juſtiſſimis querelis, boni ſc. publici ergo inſtitutas in Comitibus Imperialibus Procerum conſultationes, exortis in er Imperii Status frequentibus ob iſtiusmodi præcedentiam litigiis, plus ſimplici vice interruptas, turbatasque fuiſſe, memorabiles in Eccleſia Goſlarienſi Anno 1063. inter *Abbatem Fuldenſem Wideradum, & Episcopum Hildesheimenſem, Hecelonem* de honoratiori loco, ſumma partium contentione, & largiſſima humani ſanguinis, fluminis inſtar per Eccleſiam defluentis profuſione ventilatas rixas, motasque de Præcedentia inter *Archi-Ducem Austria, & Archi-Episcopum Salisburgenſem* controverſias, hujus proteſtatione Anno 1673. 23. Jan. contra *Auſtriaco-*rum Prærogativam interpoſita renovatas; itemque notas ſatis inter *Magiſtrum Ordinis Teutonici, & Episcopum Bambergensem, nec non inter Episcopum Herbipolitanum, & Wormatiensem, interque Episcopum Eichſte-* tensenſem & *Spirensenſem* de Seſſionis Præcedentia diſputationes, anſam dediffe, negare non poteſt, quas, aliasque complurimas, etiam inter *ipſos Seculares Principes, imo & liberas Imperii Civitates* partim authoritate Imperatoria, ſalutarique Alternationis remedio ſopitas, partim vero adhuc indeciſas, reperire ſunt apud Dn. Lambertum Schaffnaburgensem Monachum *in Annalib. ad Annum 1063. p. 468. Limnæum J. P. T. II 4. Lib. 4. c. 9. Sprengerum Lucern. Imper. c. 1. p. 20. ſeqq. Excell. Dn. Becmannum d. diſſ. c. 4. §. ſin. Chriſt. Siegfriſd Fritſchium in Diſſ. De Jur. Alternandi. Dn. Philipp. Jacob Spenerum MS. De Prætenſionibus Il-*

Illustr. in addit. ad Besold. in Differ. De Præced. & Sessionis Prærogat. toto c. 2.
Schwederum introd. ad Jus P. Part. Spec. Sect. 1. §. 13. c. X. Eitel Friderich
12 *von Heerden/ aut qui notante Vincentio Placcio in Catalogo Pseudon p.*
106. exque illo Joachimo Ernesto Crügero in Discursu Jur. Publ. De Ful-
gentissimis Novem- Virorum Juribus. Part. Spec. Membr. 2. Discurs. 2. §. 3. &
Additionatore ad Vitriarii Inst. Jur. Publ. L. 3. T. 8. §. 8. verb. pro Excellen-
13 *tibus, sub ficto hocce nomine latitat, Johannem Schwarzkopff. Can-*
cellarium Brunsvicensem in Tr. Grundfeste des heil. Römischen Reichs
Deutscher Nation. P. 2. c. 1. p. 64. & c. 2 p. 75. Ut hinc DE PRÆROGATIVIS
PRINCIPUM S. ROMANI IMPERII, deque PRÆCIPUO EORUNDUM, quo præ-
aliis, vel ejusdem, vel diversi Ordinis Statibus fruuntur, ac potiuntur, ju-
RE, hisce Lineis Inauguralibus verba factururus, rem oppido arduam ag-
14 *gredi, meque temeritatis censuræ, & cujuscunque gravioris etiam ad-*
missi reatui exponere videar, non leve hocce argumentum, aque Scho-
larum Peristyliis omnino alienum, & solius SANCTISSIMI SUMMI IMPÈ-
RII CAPITIS definitioni obnoxium, vid. R. J. d. Ao. 1500. §. Wie den Zer-
rungen der Session. R. J. d. Ao. 1594. §. 122. R. J. d. Ao. 1576. §. 7. arg. L. 43. pr.
ff. De Vulg. & pupill. subst. L. 161. ff. De Reg. Jur. Illustr. Dn. Rhetz in Inst.
Jur. Publ. L. 1. T. 4. §. 63. in fin. Author der Grundfeste. p. 105. seqq. Schvve-
der. ad Jus Publ. Part. Spec. Sect. 1. c. 10. §. 14. cathedræ Academicæ ad-
aptando, aque Celsissimo Imperatoris Judicio ad privatas Privatorum,
disceptationes ausu vix excusabili trahendo; At vero sine nota me di-
15 *mittet, spero, ÆQUANIMUS LECTOR, ex perlustratione præsentis Differ-*
tationis facillime intellecturus, me id in illa minime gentium egisse,
ut mihi turpi arrogantia id sumerem decidendum, quod ad Solium,
solius Imperatoris pertinet Celsissimum, sed quod partim publicis Im-
perii Legibus, aut inveterata ejusdem Consuetudine jam tum circa PRÆCI-
PUUM S. R. J. PRINCIPUM JUS decisum, partim à magni commatis Juris
16 *Publici Doctoribus in Scriptis Academicis, aliisque ante me notatum*
est, sub Discursus Academici incudem vocasse, libertate Academica,
aliis concessa, usum. De eo vero in limine statim Academicæ hujus
Meditationis protestor solennissime, si præter voluntatem meam,
quicquam mihi exciderit, quod quomodocunq; Eminentia Cujusq;
Imperii Status adversum videri posset, me illud pro non scripto habe-
17 *ri velle, imo hoc ipso penitus damnare. Ne tamen operam hanc sine*
omni prorsus Ordine suscepisse videar, eandem quinque sequentibus
innectere lubuit Capitibus, quorum PRIMUM Generalia circa Prærogati-
vam

dam Principum S. R. I. præmittet: SECUNDUM vero exhibebit Prærogativam ELECTORUM præ ALIIS S. R. J. STATIBUS: TERTIUM sistet Prærogativam ELECTORUM inter SE IPSOS: Subjecta CAPITULO QUARTO Prærogativa PRINCIPUM NON-ELECTORUM præ ALIIS IMPERII STATIBUS: & CAPITULO QUINTO, Sive ULTIMO, Prærogativa PRINCIPUM NON-ELECTORUM inter SE IPSOS. A TE vero ante omnia, ALME DEUS, Sancti Spiritus Tui adfistentiam devota mihi stipulor mente, quo ejus præmunitus præsidio, omnis erroris scopulum caute evitare valeam, facilem à BENEVOLO LECTORE mihi veniam pollicitus, si non integrum de PRÆROGATIVA PRINCIPUM S. R. J. Tractatum, sed Dissertationem duntaxat adornaturus, non omnia hic exhibuero, quæ pro amplitudine, proque Majestate hujusce Argumenti, ab Eruditiori, inque Principum Aulis magis versato dici comptius, ac afferri copiosius potuissent, ulteriorem ejusdem deductionem alii R. C. D. occasione reservaturus.

CAPUT I.

Exhibens

Generalia circa Prærogativas Principum S. R. J. cum Succincta Rubricæ Explicatione.

SUMMARIA.

Introitus fit à questione præliminari: An liceat De Prærogativis Principum S. R. J. in Academiis disputare. n. 1. seqq.

Rationes pro Negativa exhibet. n. 2. cum seqq.

Rationes decidendi videsis. n. 7

Rationes confutandi exhibet. n. 9. cum seqq.

Unde descendat vox Prærogativæ vide. n. 24

Prærogativam etiam in jure nostro denotare (1) Præferentiam s. Eminentiam, vulgo Einen Vorzug. (2) Jus quoddam specialiter uni præ alio indultum, vulgo. Eine sonderliche Begnadigung probatur. n. 26. seqq.

SSSSSS 2

Eodem

*Eodem in sensu etiam in Jure publico
occurrere vocem Prærogativæ,
monstrat.* n. 28

*Quomodo in hac Dissertatione acci-
piatur, docet.* n. 29

*De Varia vocis: Principum acceptio-
ne agitur remissive.* n. 31

*Vox Principis in Imperio nostro etiam
ipsam Celsissimam Imperatoris Per-
sonam complectitur.* n. 32

*De Prærogativis Cæsareæ Majestatis
agitur remissive.* n. 34

*In Recessibus & aliis publicis Imperii
Legibus Vox Principis sæpe Electo-
ribus contradistinguitur.* n. 36

*In hac Dissertatione vox Principis
Personas denotat Illustres, Impera-
tore Minores, Comitibus vero Ma-
jores.* 33. & 38

*Elogium Sacri, quo tempore, obque
quam rationem Imperio Romano
adjectum sit, de eo agitur remissive.* n. 39

*Idem elogium in Aurea Bulla, Recessi-
bus Imperii, Instrumentis Pacis &
Capitulationibus Imperatoriis per-
petuo Curia Romanæ stylo Romano
Imperio tributum esse, & in hodie-
rum usque diem constanti retineri
observantia, ostenditur.* n. 40

*Cur in Rubrica adjiciantur verba:
Imperii Romani, & non Roma-
ni Germanici, de illo agitur.* n. 41

*Descriptio Prærogativæ Principum
S. R. J. tradiunt.* n. 42

*Movetur questio: An principibus S.
R. J. conveniat de Prærogativis
inter se contendere?* n. 44

Negativæ rationes exhibet. n. 45. seqq.

*Notabile insignis modestiæ exemplum
in Ulrico, Principe Würtembergiæ
refert.* n. 46

Affirmativæ Rationes videsis. n. 49
seqq.

*An liceat Prærogativam armis & tur-
batoris internecione tueri, de eo agi-
tur remissive.* n. 62. seqq.

An juri Prærogativæ renunciare liceat?
n. 64

*Nimia sui abjectio sæpe in injuriam
Status ac Ordinis redundat.* n. 66

Subjicitur Nostra Sententia. n. 67

*Ad solum Imperatorem pertinere co-
gnitionem, & definitionem litium
super Prærogativis Principum, pro-
batur à n. 68. usque ad 75. inclu-
sive.*

*Potest tamen, sed non tenetur, alio-
rum impartialium Imperii Proce-
rum consilium adhibere.* n. 76. seqq.

Scriptionis Inauguralis, DE PRÆROGATIVIS, seu PRÆ-
CIPVO PRINCIPVM S. R. J. JURE initium mihi jam
facturo, vix arreptum excutere calamum videtur illorum
Opinio, qui De Principum juribus eminentioribus privato di-
sputare in Academiis licere pernegant, sequentibus moti-
rationibus: (1) Quod, cum horum jurium definitio omnem privato-

rum

rum transcendat facultatem, inutilem non duntaxat operam suscepisse videatur, eadem in dubiam privatæ disputationis aleam temerario admittens ausu, sed (2) Sacrilegii etiam reatum incursum sit, quis-
 3 quis audaci molimine de *Principum juribus* disputare conatus fuerit, arg. L. 3. C. De Crim. Sacrileg. (4) Quod impio ausu sibi superiorem in
 4 Principes arrogare censeatur potestatem, qui hos inter, & alios Imperii Status De *Prærogativis illorum* lites, privato scripto determinare aufit.
 (4) Quod cum maximo Reip. incommodo arcana cujusq; Illustris Do-
 5 mus divulgare videatur, *eminentiora illustrium Familiarum jura præcipua* qui publice recensere non reformidat: At vero, hæc, & id genus alia
 6 animo subjiciens meo, impetrare abs me tamen non potui, ut admo-
 tam semel operi manum timide retraherem, certus, sicuti in genere
Jurispublici notitiam in *Academiis* sibi comparere, non minus Reipublicæ
 7 utile futurum est, ac ejus commodo inservire noscitur privati juris exactior in *Academiis* parta cognitio; ita, cum in specie de *Principum*
Prærogativis Academicum movere Discursum, nullibi prohibitum le-
 8 gatur, ex genere permissivorum omnino sit, hanc Juris Publici particu-
 lam, ea, qua fas est modestia, ac in Superiores pietate, Academicæ
 Disquisitioni destinare. arg. c. 23. X. De Spons. & L. 1. §. 1. ff. De Testib.
 Neque enim, quod in prima objectionis parte est, eo omnis, quæ De
 9 *Prærogativis Principum* in *Academiis* suscipitur disputatio, multo minus
 vero hæc nostra præsens collineat Meditatio, ut, litium, super *Præcipuo*
Principum Jure adhuc pendentium, à privatis, meque, meæ tenuitatis,
 inque hoc studio infantia mihi optime conscio, usurpetur decisio, aut
 illarum decidendarum *Summæ Potestati* præscribatur modus, quorum
 10 alterum temeritatem sapere insignem, alterum vero reprehensibilis
 omnino audaciæ, & gravioris delicti certissimum dare videtur argu-
 mentum; Sed, ut, quod Legibus Imperii publicis, aut non interrupta
 11 ejusdem consuetudine jam tum circa *præcipua Principum jura* determi-
 natum, & ad singulorum notitiam publicis typis exscriptum est, ad
 Academiae Disputationis revocetur cancellos, eodem prorsus fine, 12
 quo, ut jurium horum eminentium Definitiones typis mandarentur,
 publicis olim placuit suffragiis: Semper enim tenui meo calculo pru-
 13 dens illud D. Gothofredi Fiebigii comprobavi monitum, in *Elect. jur.*
Publ. Semidecad. 1. qu. 4. n. 9. Scilicet, ut ut maxime in Academica ver-
 santibus luce concessum sit, fundamenta juris publici generalia, le-
 gesque & negotia Imperii jam transacta, modeste, & submisce, ad Stu-

dioforum Juris necessariam in Scholis informationem, Politicæque
 disciplinæ explanationem profiteri, minime tamen gentium eo ipso
 simul datam esse ipsis licentiam, negotia inter partes adhuc controver-
 sa, definiendi, ac determinandi, jamque decisa denuo in dubium vo-
 candi, aut temere, & audacter nimis de hisce judicandi. Conf. Philipp.
in Uf. Pract. Inst. Eccl. 2. L. 1. n. 6. Qua ratione nil ponderis habere vide-
 tur, quod secundo loco ex *L. 3. C. De Crim. Sacril.* contra Dissertationem
 14 nostram petitum est argumentum: Distinguendum enim hic est: in-
 15 ter Disputationem, quæ eo suscipitur animo, ut, quæ circa *principum*
Imperii Prærogativas à Summa Majestate juxta Personarum illustrium
 eminentiam, meritorumq; qualitatem, certo ac deliberato consilio pro
 Reipublicæ utilitate constituta sunt, ex impio contradicendi pruritu,
 sæpe etiam ex intempestivo partium studio, ac ingenii qualiscunque
 demonstrandi, vanæq; ex odiosa singularitatis affectatione, captan-
 dæ gloriolæ cupidine, in dubium vocentur, deque eorum justitia te-
 meraria instituatursæpe cum debitæ modestiæ, ac observantiæ negle-
 ctu privata inquisitio, diversa diversarum Potestatum jura misere con-
 16 fundens: Et inter Disputationem, quæ pro illustrandis Principum
 Prærogativis cum debita animi submissione ac Veneratione in Acade-
 miis adornatur, & ultra Limites juris constituti non progreditur. Et,
 17 sicuti priori ratione in Academiis cessare debere omnes privatorum
 de *precipuo Principum S. R. I. jure* disputationes, argumento. *L. 3.* evin-
 ci posse, facile largior, ita, cum hæc intentio à me hic plane aliena sit,
 obicem Meditationi huic Inaugurali ex allegata *L. 3.* nullum metuo.
 18 Minus vero adhuc propositum remoratur meum *tertia dubitandi ratio*,
 cum tenuitatis, ac fortis adeo immemor meæ haud existam, ut in Im-
 peratoriæ Majestatis reservata, sequestrato omni pudoris sensu, in-
 volare ausifim, qui potius hoc tenui scriptionis genere nil intendo
 aliud, quam, quod circa *precipua Principum Imperii jura* à SANCTISSI-
 MO Imperii CAPITE, jam constitutum est, compendiose enarrare,
 19 Id vero pernego, quod pro ratione ultima urgent adversæ sententiæ
 Patroni, scilicet, publica *prærogativa S. R. I. principum* Academica recen-
 sitione, arcana cujusq; Domus Illustris incaute propalari, quæ in vul-
 20 gi descendere notitiam, non patitur Illustrium Familiarum Salus,
 Tantum enim abest, ut quæ Publicis Imperii constitutionibus, scri-
 ptis, ac decisis, circa *principum prærogativas* Sacræ Cæsareæ Majestati
 constituere placuit, pro Secretis ac arcanis cujusque Illustris Domus

amplius haberi possint, ut potius eo ipso, quo publicis typis exscripta, 21
 omnium versari manibus cœperunt, arcana non meliori appellari ju-
 re quiverint, quam, quo alia pro cognoscendi Imperii nostri statu, ju-
 ra, quibus cum *Capite Membra* ejus utuntur, in Aurea Bulla, Recessi 22
 bus Imperii, Capitulationibus Cæsareis, Pace Profana, ac Religiosa,
 aliisque actis publicis Imperatoris; ac Statuum autoritate publici
 juris facta, & constituta, inter Imperii arcana referri merentur, in Aca-
 demiis Juris Auditoribus ideo proponenda, ne illorum non probe im-
 buti notitia, adque clavum Rerum publ. olim admoti, cum earum in- 23
 commodo demum tum id discere teneantur, quod protuendis illu-
 strum Domuum Prærogativis allegare, commodeque adducere jam
 oportuisset.

Eviçto igitur illo, quod in Academiis *De Prærogativis S. J. R. Prin-* 24
cipum institui cum debita tamen veneratione & decenti modestia pos-
 sit Disputatio, jam sine ulteriori mora ad verborum in *Rubro* præsentis
 Disputationis obviorem explicationem descendo, circa primam vo-
 cem PRÆROGATIVÆ notans, illam natales suos acceptum ferre,
 Præpositioni: PRÆ, & verbo: ROGARE interq; significatus varios 25
 tum apud *Classicos Auctores*, tum etiam in *jure nostro* vel PRÆFEREN-
 TIAM aut EMINENTIAM, vulgo einen *Vorzug*, vel JUS QUOD-
 DAM, SPECIALITER UNI PRÆ ALIIS INDULTUM, vulgo ein 26
Vorrecht, oder *sonderliche Begnadigung*, denotare. *Vid. Excell. Dn.*
Becman. in Diss. De Prærogativa. c. 1. §. 1. Schraderus. in Lex. Jurid. hac voc.
Basil. Faber. in Thes. Erud. Scholast. voc. ead. Priori ratione, non dunta- 27
 xat in *jure Civili privato*, & in specie in (1) L. 3. C. De *Quadriennii*
prescript. ibi: qui enim suis consiliis, suisque laboribus pro toto orbe terra-
 rum die, nocteque laborant, quare non habeant dignam SUA PRÆRO-
 GATIVA fortunam. (2) in L. 4. §. 5. ff. De *Offic. Procons.* ibi: magni
 enim facient provinciales servari sibi consuetudinem istam, & hujusmodi
 PRÆROGATIVAS (3) in L. 1. ff. De *Veteran.* ibi: *Veteranorum pri-*
villegium inter cetera etiam in delictis habet PRÆROGATIVAM, ut se-
parentur à ceteris in pœna (4) in L. 18. §. 25. ff. de *Munerib.* ibi: *Præte-* 28
rea habent quedam Civitates hanc PRÆROGATIVAM, ut, qui in ter-
ritorio earum possident, certi quid frumenti pro mensura agri per singulos,
annos præbeant juncta L. 6. §. 4. f. *cod.* ibi: *Munera, quæ patrimoniis in-*
junguntur, talia sunt, ut neque ætas ea excuset, neque numerus liberorum,
neque

- neque alia PRÆROGATIVA. (5) in L. 7. C. De Jurisdic. omnium judic. ibi: *Vel dignitatis PRÆROGATIVAM in hac parte suppetere.* (6) in L. fin. §. 9. C. De Jur. Deliber. ibi: *Temporun tamen PRÆROGATIVA*
- 28 *inter Creditores servanda est; sed in Jure etiam publico acceptam vocem PRÆROGATIVÆ occurrere, inter alia ex §. 5. Capitulat. Leopoldinæ, verbis: Auch sollen und wollen wir im übrigen die Versetzung thun / daß denen Ehr. Fürsten selbst / Ihr von Alters hergebrachte und sonst gebührende Würde und PRÆROGATIVA erhalten etc. juncta Capitulatione Josephina eod. art. verb. Würden und Prærogativen. Item ex cap. 6. Aureæ Bullæ, ibi: quacunque etiam singulari Dignitatis, PRÆ-*
- 29 *ROGATIVA fulgentem &c. apricari autumo. Posteriori vero in sensu legitur vox PRÆROGATIVÆ in L. 3. C. De Præscript. quadrienn. ibi: Eodem modo, & si à Serenissima Augusta aliquid alienetur, quare non eadem utatur PRÆROGATIVA, alibique.*
- 30 Vocem *Prærogativæ* in Rubrica excipit vox PRINCIPUM varias admittens significationes, quas hic cumulasse omnes, ab institutione alienum est; videri interim magna cum industria collectæ
- 31 possunt ap. Exc. Dn. Becmannum. In Syntagm. Illustr. Dignit. Diff. XI. c. 1. §. 1. Reinkingk. De R. S. & E. L. 1. Class. 4. c. 8. Carl. du Fresne in glossario ad Scriptor. med. & infim. latin. voc. Princeps. Burgold. Disc. XX. Membr. 2. num. 27. Illustr. Dn. de Rhetz. in Instit. Jur. publ. L. 1. Tit. 17. §. 10. Schutz.
- 32 Vol. 1. Exerc. 8. tb. 1. pag. 600. aliosque. Nobis sufficiat hic notare: Licet (1) in nostro Imperio vox *Principis* tam late pateat, ut ipsam etiam Imperatoris Illustrissimam Personam, ceu omnium Illustrium Dignitatum in Imperio Unicum Fontem eminenter complectatur, sicuti advertere est ex R. J. zu Colln. de Anno 1512. Ordnung der Notarien §. 3 ubi Titulo des Obersten Fürsten insignitur Sanctissimus Imperator. Lauterbach. in Comm. ff. ad Tit. De Constit. Principum. §. 3. Paurmeist. De
- 33 Jurisdic. Lib. 2. c. 9. Limnæus De I. P. Lib. 4. c. 2. n. 5. quod & titulatura Imperatoris: Der Aller-Durchläuchtigste / Großmächtigste und unüberwindlichste Fürst und Herr / satis comprobat; Vitriar. in I. P. L. 1. T. 15. §. 1. in hac tamen Dissertatione eandem denotare illu-
- 34 srem dignitatem Imperatoria minorem; Neque enim de *Prærogativis Cæsareæ Majestatis* hisce agere pagellis animus est, de quibus tamen
- 35 consuli possunt Petrus de Andlo. De Imperio Rom. Lib. 2. c. 8. C. Freherus in not. ad eund. b. l. Limnæus in I. P. Lib. 2. c. 7. Reinking. De R. S. & E.

S. & E. Lib. 1. Class. 2. c. 7. Sprenger. Jus. Publ. Lib. 1. cap. 4. Lancel-
lottus Conradus. Templo omn. jud. L. 1. cap. 1. & Stephan. De Jurisdic.
L. 2. cap. 1. aliique passim. Et quanquam (2) in Recessibus Imperii, 36
 aliisque publicis Imperii Legibus passim *Principes* ipsis *Electores*
 contradistinguantur, Vid. R. 1. De Anno 152. §. 7. Es sollen durch
 die Churfürsten / Fürsten / und Stände. R. J. De Anno 1521. §. 12. Wir
 Churfürsten / Fürsten / Prälaten. R. A. 1541. §. 46. Und dieweil Chur-
 fürsten / Fürsten / und gemeine Stände. 2c. R. A. De An. 1559. §. 1. ibi:
 So hat uns auch Churfürsten / und Stände. R. A. De Ao. 1654. §. 11.
 15. 199. 200. Capitul. Joseph. §. 2. 7. 10. 11. 14. &c. Vid. Schweder. in
Introd. J. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 4. n. 1. Borgold. P. 1. Disc. 20. Membr.
2. n. 77. in hac tamen Dissertatione Principum nomine Illustres ve- 37
 niunt Personæ Ecclesiasticæ æque, ac Seculares, ab *Electores* usque
 ad *Comites* exclusive, modo *jus suffragii ferendi in Comitibus in Personis suis* 38
 habeant, exclusis illis qui Landes-Fürsten appellantur, & opponun-
 tur denen Reichs-Fürsten Vid. Vitriar. in *Inst. Jur. pub. Lib. 1. Tit. 15.*
 §. 1. ibique *Additionat.*

Sequitur jam *Tertia vox*, nempe SACRI. Non diffuam hic, 39
 neque inquiram operosius, undenam hoc elogium, obque quam
 rationem, & quo tempore primum adjectum sit Imperio Romano
 Germanico, cum hanc operam jam ante me alii, interque illos Ex-
 cellentissimus Bœclerus in Eleganti ac erudita Dissertatione *De Sacro*
Romano Imperio præoccupaverint, qui instar omnium excellenter
 commendari meretur, quin id potius nullus dissimulo, cum non
 duntaxat in Aureæ Bullæ Proœmio: ibi: *inter septem Electores SACRI* 40
IMPERII, §. 2. ibi: *Et mandamus universis aliis Principibus, feuda à*
SACRO IMPERIO ROMANO tenentibus: Item & gratiis à SACRO
obtentis IMPERIO. Item: *Cum contra Remp. ac SACRI statum IMPE-*
RII &c. juncto §. 10. 13. 14. c. 3. §. 2. &c. Imperii variis Constitutionibus &
 Recessibus passim, Vid. Reformatio Francof. Imp. Frid. III. de An-
 no 1442. pr. ubi: Heil. Römischen Reichs Churfürsten 2c. Item un-
 sern und des Heil. Reichs Unterthanen. Item: damit man in dem
 Heil. Reich Fried empfinde. Item: So haben wir uns von der Bürde
 wegen unser Königl. Amts / die wir Gott zu Lobe / dem Heil. Reich zu
 Ehren / und um Gemeines Nuzes willen über uns genommen haben.
 R. A. De Anno 1555. §. 3. ibi. in allen Obliegen und Beschwerden des
 Heil.

Heil. Reichs Teutscher Nation. Item S. 4. 5. 7. S. 9. 12. 15. &c. Instrumento Pacis Cæsareo - Svecico. pr. & art. 1. inque Novissimo Imperii Recessu passim, & in Capitulatione Leopoldina. pr. ibi: des Heil. Römischen Reichs. Item aller des Heil. Reichs durch Germanien &c. Item Churfürsten und Ständen des Heil. Römischen Reichs *juncto* S. 2. 3. &c. nec non Josephina. S. 2. 3. ibi: Und wollen wir in alle Wege die Teutsche Nation, das Heil. Römische Reich / und die Churfürsten als dessen fodersten Glieder und des Heil. Römischen Reichs Grund-
Seulen &c. perpetuo Curia Romano - Germanica stylo publico authenticum id Decus elogii solennis inter publicas formulas jam tum à Friderici I tempore usurpatum, & à Successoribus Augustissimis continua consuetudine in hac usque tempora reservatum, immo non domi tantum inter solennia, sed ab Exteris, & æmulis, etiam in litteris, Legationibus, actuque & scriptura formali attributum sit, me Curia stylum hac in parte eo lubentius secutum esse in Inscriptione Disputationis, ne ob imperitiam styli Curia ex judicio Exc. Bœcleri d. Dissert. me aliis merito notandum præberem, tam auspiciatam, & sanctam vocem solenni formulæ Imperii Romani abesse passus.

- 41 Eadem motus ratione, in Rubrica ultimo loco adjeci verba: ROMANI IMPERII, des Römischen Reichs / Non, ac si parum ar-
riserit vox, etiam in publicis Imperii legibus adjici solita: Romano GERMANICI, sed, quod solam illam vocem stylo Curia apprime convenire, & inter decora Imperii nostri pertinere, ac sine istiusmodi adjectione sufficere judicaverim, per ea, quæ fusius exposuit Vir ad miraculum doctus, & incomparabilis Bœclerus d. Dissert. cui *jungi potest* Doctissimus Conringius in Libro, quem in hoc argumento excellenter laudat proximo allegatus Bœclerus d. l. De Germanorum Imperio c. 18. & in Opere De Finib. Imperii. c. 9. seq. & Schwed. in introd. ad Jus Publ. Part. Gen. c. 4. §. 16.

- 42 Hisce ita pro explanando Rubro præmissis, jam describere lubet PRÆROGATIVAM PRINCIPUM S. R. J. quod sit qualitas Le-
ge, vel Consuetudine Imperii publica Proceribus Imperii tributa, vi cujus ra-
tione Præcedentiæ, Sessionis, Voti, aliorumque jurium eminentium, alii aliis
prevalent, ac potiori utuntur, & fruuntur jure.

- 43 Supersedeo lubens tradita Descriptione evolvenda, singulis
ejus-

eiusdem verbis, ceu in se clavis, & perspicuis interpretationis lucem haud desiderantibus, duas antequam ad specialiora prolabar, non impertinentes quæstiones, adhuc propositurus, quarum Prima est: *Utrum Principibus Imperii conveniat inter se de Prærogativis contendere?* Qui istiusmodi contentiones *Christiano* ingenere *Principi* parum convenire satagunt, urgere solent (1) illustre notabilis modestiæ ac Heroicæ Virtutis exemplum in Ulrico Serenissimo Würtembergiæ Duce, qui, disputatione de Sessionis Prærogativa in conventu Principum mota, cum singulari Generosissimi animi moderatione dixisse fertur: *Collocetis me sane post fornacem, dummodo efficiamus id, ad quod congregati sumus.* Vid. Joh. Dauth. *De Testam. Proem.* Rumelin. *ad A. B. Part. 3. Diss. 1. p. 650.* Besold. *Dissert. Polit. Jurid. 2. c. 3. §. 7. in fin. ibique allegatus* Bürck. *Im Regenten Spiegel. fol. 109.* Carpz. *de Lege Regia Germ. c. 10. Sect. 7. n. 32.* & Meland. *in Jacoeriis Lib. 1. n. 2. 9.* (2) Varias, quæ ex istiusmodi *de Prærogativa Sessionis &c.* litibus, in ipsum Sacri Imperii corpus redundare solent, incommoda, de quibus videantur *R. J. zu Regensburg de Ao. 1603. §. der in dem Heil. Reich; ibi: Von wegen Mißhelligkeit des Session - Streits wird ie zu weilen des Reichs gemeine Obliegen und vorkommende Nothdurfft zurück gehalten. & R. J. de A. 1541. §. als sich auch.* (3) Crepant illustria Sacri Codicis exempla, & fidelissima *Humilitatis* præcepta, à Salvatore nostro multoties inculcata, cum quibus stare minime posse autumant, de certo eundi & consedendi ordine, deque eminenti alio inter Proceres Imperii jure frequentes, inprimis Ecclesiasticorum Principum contentiones, quibus ramen illos abstinuisse, tantum abest, ut potius *supra in Prasamine n. 5. seqq.* adducta, aliaque complurima à Dn. Carpzovio in *Tr. de Leg. Reg. Germ. c. 10. S. 7. n. 26. & 29.* Rumelino. *ad A. B. Part. 3. Dissert. 1. th. 2. in Addit. lit. B. aliisque* notata exempla contrarium ejus liquido evictum eant. Adducunt tandem (4) Lactantium *De Instit. Orat. L. 5. C. 5.* Nil arrogantius, nilque foedius, & à sapientis ratione remotius esse, *asserentem, de Prærogativa* contentione.

Qui vero contra istiusmodi *de Prærogativis* contentiones *Principe in genere Christiano*, sicque & *in specie Imperii Proceribus* haud indignas esse judicant, sequentibus utuntur rationibus: Quod (1) ad confusionem in Imperio nostro evitandam, ex qua non nisi certissimum publicæ Saluti imminere periculum potest, *c. fin. Dist. 89.* egregie

faciat, assignatum sibi unumquemque Ordinis sui locum eo tenacius
 tueri, quo proprium magis esse noscitur Principum, de Honore &
 competenti loco certare, Mazarin. *Consil.* 26. n. 4. Rumelin. d. l. tb. i. in
 Addit. Settela. della rog. distel. L. 5. c. 6. Pierre Matth. en la Histo. de
 Henr. c. 1. Narrat. ult. n. 16. quoque innatum magis illis esse creditur, circa
 Honoris, ac jurium Prærogativas scrupulose versari, & nullius rei jactu-
 ram ægrius ferre, quam negligi à paribus, aut posthaberi cum Hono-
 ris imminutione Inferioribus. Zieriz. apud Arumæum *Jur. de publ.* Tom.
 51 2. *Disc.* 34. p. 1022. & 1079. Carpz. *supr.* all. loc. n. 281. (2) Quod, cum ju-
 re naturæ jura tueri non minus, ac alia bona sua, omnibus concessum
 sit, Surg. *De Urb. Neopol. m. c.* 27. n. 1. & 2. Rumelin. *ad A. B. Part.* 3. *Diff.*
 52 1. tb. 2. in *Addit. lit. B.* neque à modesta, & moderata prærogativæ vindic-
 catione arceant, aut jura Pontificia, aut Cæsarea *vid. c. fin. dist.* 89. c. Sa-
 lina 6. X. *De Majorit. & Obed. c.* 26. *Dist.* 93. L. 14. §. 5. L. II. §. 1. ff. *De Mu-*
ner. l. 1. C. Ut Dignit. Ordo Servetur. Lib. XII. Marc. Anton. Peregrin.
 53 *Consil.* 84. n. 2. Francisc. Mazarin. *Cons.* 26. n. 2. Carpzov. d. l. n. 135. tan-
 tum absit, ut, qui non ex Fastu & Ambitu quodam, sed studio conservandi
 Familiae suæ jura de Ordinis, jurisque sibi competentis Observatione,
 54 moderate disputat, infra Boni Principis Officium quicquam agere vi-
 deatur, ut potius, posthabita Dignitatis & Eminentiae ratione, Pari, aut
 Minori cedens, injurius in se, suamque Posteritatem censeatur. Me-
 noch. *Vol.* 1. *Consil.* 51. n. 3. Knichen. *De Non provoc. jur. Cap.* 2. *Verb. Du-*
cum. n. 25. Carpzov. d. l. n. 34. Guetta *Consil.* 1. pr. & Besold. *Diff. Politico-*
 55 *Juridica.* 2. c. 3. §. 8. Quod, cum (3) graduum distributio unitatem &
 56 concordiam conservet, c. fin. *dist.* 89. turbationes vero Ordinis, & Jurium,
 57 necessario periculosissimas secum trahant turbas, generoso Spiritu
 quidvis potius; quam sui neglectum ferre valente, Arumæus *ad A. B.*
Disc. 4. tb. 1. fol. 174. Besold. d. l. p. 154. graduum & jurium Conservatio
 58 ad Societatem Humanam & Civitem Politiam necessaria putetur. De-
 cian. *Resp.* 7. n. c. *Vol.* 3. Rumelin. *ad A. B. d. l.* eo majori cura observan-
 da, quo certius est, illis præcipua rerum, teste Tacito: *Ann.* 4. ad fa-
 59 mam esse dirigenda. Tiraquell. *De Nobil. cap.* 20. Calefat. *De Ordinat.*
Equest. Arum. d. l. Disc. 4. tb. 1. & Jacob. Gothofred. *De Præced. p.* 1.
 60 (4) Quod, cum Summum Numen. Boni Ordinis ipse Author sit, ejus-
 que Turbatores oderit, laudem potius, quam indignationem merea-
 tur, qui pro conservando jure, ac Ordine suo moderate disputat;
 Quod

Quod in tantum ampliant Jcti, ut haud dubitent asserere, contra 61
 istiusmodi turbatores, ceu vim alteri inferentes, Le Crier de Primogen.
 L. 2. q. 3. n. 2. & alleg. à Rumelino. ad A. B. d. l. th. 1. Lit. B. licere Ordini,
 ac juri Prærogativam armis tueri, Menoch. Consil. 902. n. 76. 62
 seqq. Vasque Illustr. Controv. c. 18. n. 16. Lib. 1. Aloys. Ricc. in prax. Tar.
 Eccles. 584. Panceroll. Conf. 6. n. 2. ordinariae pœnæ reo minime futuro,
 qui debitam sibi Prærogativam tuendo prohibentem occiderit.
 Gratian. Discept. For. no. n. 20. Schutz. in Coll. Jur. Publ. Disp. 8. th. 13. circ. 63
 fin. Rumelin. ad A. B. d. l. ibique alleg. jung. Besold. supr. all. loc. th. 8. Jure 64
 Prærogativæ adeo favorabiliter existente, ut nemo eidem, ceu à Jure pu-
 blico dependenti, in suorum præjudicium renunciare valeat, Decian.
 Conf. 7. n. 71. Vol. 3. Peregrin. V. 1. Conf. 48. n. 1. (5) Quod cum præce- 65
 ptis de Humilitate neutiquam pugnet legitimum & moderatum debiti
 Honoris ac juris conservandi studium, omnis fastus exclusivum, nimia
 sui abjectione in injuriam Status non raro redundatura. Lessius. De 66
 J. & J. Lib. 4. c. 4. Dub. 8. Bovadill. 3. Pol. c. 2. n. 2. Gratian. d. l. c. 845. n.
 1. & Rumelin. d. l. th. 2. ibique all. Ddres. Cui sententiæ nostrum quo- 67
 que addere calculum nulli dubitamus, non deficiente, quod ex pro-
 xime allatis rationibus reponi facile potest argumentis; in contra-
 rium adductis.

At diceret: *A quo Judice Principes Imperii de prærogativis contro-* 68
versiarum suarum expectabunt Decisionem? Respondetur: A Solo Impe-
 ratore. Hujus enim inter *Reservata* pertinet De Prærogativis Princi- 69
 pum Cognitio & Dijudicatio: Illustr. Dn. de Rhetz. in Inst. I. Pub. L. 1.
 Tit. 4. §. 63. circa fin. Schweder. in Introd. J. S. Part. Spec. Sect. 1. §. 15. Conf.
 pref. Quod non duntaxat (1) ex variis claret Imperii Recessibus, Vid. 70
R. A. De Anno 1551. leßlich ibi. Daß wir/oder unsre Commissarien/sie Güte-
 lich oder Rechtlich entscheiden sollen. R. A. de Anno 1567. §. Als sich auch
 ibi: Und seynd wir nochmahls des gnädigen Erbietens/möglichsten Fleiß
 anzuwenden/nach befinden eines ieden Gerechtigkeit/sie solcher Irrung der
 Session wegen/auf ziemliche leidliche Wege zu vereinigen und zu vertragen/
 oder sonst nach Billigkeit zu entscheiden. jung. R. A. de Anno 1570. §.
 Zum lezten ibi: Wollen ordnen und statuiren wir hiemit R. A. de Anno
 1676. §. ferner/ 7. & §. Wann dann iii. Variisque (2) Imperatoriis 71
 Decretis, & in specie ex Decreto sequenti zu Regensburg d. 5. Martii.
 1654. von der Römischen Käyserl. Majestät unsern allernädigsten Herrn
 dem Löbl. Fürstl. Raths/Directorio hiemit in Gnaden anzuzeigen/ nach-

dem bey erst allerhöchst gedachtet Ihrer Kaysertl. Majestät die Churfürstl. Brandenburgische/ und andere/ wegen der Seculirten Stifter interessirte Fürstl. Abgesandte in puncto Sessionis & voti einkommen/ wie hiebey gefügtes Memorial mit mehrern ausweist/ und nun dieselbe sich hierauf Allergnädigst resolviret/ daß das Fürstenthum seine Session immediate nach dem Hause Braunschweig/ vor den nechstfolgenden Häusern/ das Fürstenthum Minden aber immediate nach Sachsen-Lauenburg vor Holstein und die übrige drey/ als Schwerin/ Rakeburg und Hierschfeld/ vor Wampelgard und andere folgende Fürstl. Häuser gesetzt werden soll: Als haben Ihr. Kaysertl. Majest. dessen/ daß Ebbl. Fürsten Directorium zu dem Ende zu erinnern allergnädigst anbefohlen/ daß dasselbe ermeldeten Secularisirten Stiftern oder derentwegen anwesenden Gesandten/ nicht allein ihre designirte Sessiones von nun an alsobald einräumen/ sondern auch obgesetzter Ordnung die Vota specialiter ablegen lassen wolle. An dem 2c. Vid. Author Der Grundfeste. p. 105. in seqq. alia adhuc exempla adducit. Sed etiam (3) inde probatur, quod cum privilegia & precipua principum jura ab Imperatore æque, ac illorum adinstar reliquæ Dignitatum Prærogative decernantur, nemo ipso Imperatore accuratius Dignitatum Gradus determinare, deque concessis, juribus melius judicare possit, Rumel. ad A. B. Part. 3. Diss. 1. th. 12. in fin. Fritsch. in Dissert. De Jur. Alternandi. c. 3. § 2. illo omnium optimo privilegiorum Interprete existente, qui illa concessit. Enenckel. De Privil. Lib. 2. c. 3. n. 57. Fritsch. d. l. ibique all. Bertram. Quod (4) Ipsi etiam Imperii Status agnoverunt in der Chur. Fürsten/ Fürsten und gemeiner Stände ersten Relation, und Antwort auf dem Reichs-Tag zu Augspurg de Anno 1566. his verb. Die Erkänntnis zwischen den Ständen/ so der Session halber streitig/ hanget der Kaysertl. Hoheit an/ und ist ihrer Majestät/ als dem Oberhaupt/ NB. allein zuständig. Vid. Schweder. supr. all. loc. & Fritsch. d. l.

76 Ex quibus simul apicabitur: Ut ut Imperator in decidendis de Principum Prærogativis controversiis, Statuum quorundam quandoq; adhibuerit consilium, Vid. R. A. de Anno 1500. Rubr. Wie die Zerungen der Session zwischen den Fürsten hingelegt werden solle durch das Regiment. §. weiter nachdem. ibi: die wir denjenigen die es betrifft 2c. R. A. de Ao. 1567. §. Wenn denn die Churf. Räte/ ibi: doch/ da wir
77 es von nöthig achten würden 2c. R. A. de Ao. 1603. §. Der im Heil. Reich 66. ibi: erklären wir uns abermals 2c. neutiquam tamen teneri Sacram

Cæsaream Majestatem ad dijudicationem dictarum controversiarum Imperii Proceres necessario adhibere. Schweder. d. l. §. 15. in fin.

Tantum de Generalibus circa S. R. J. Principum Prærogativis ad Specialia jam progredior, & quidem ad

CAPUT II.

Recensens

Fulgidissimas Electorum Prærogativas, quibus inter alios S. R. I. Principes eminent.

SUMMARIUM.

DE Variis Statuum Imperii, tam ratione Territoriorum, quam Dignitatum Divisionibus agitur remissive. n. 1

Quis sub fictitio Cæsarini Furstnerii nomine, in Tractatu, De Jure Suprematus ac Legationis Principum Germaniæ, latitet nomine, docet. n. 2

S. R. J. Electores fulgentissimis reliquos Imperii Ordines Dignitatum Prærogativis superare, probatur in genere. n. 3. seqq.

Ratio ejus ponitur in arctissimo, quo præ ceteris Imperii Statibus Sacra Cæsareæ Majestati junguntur, nexu. n. 4

Hic vero probatur (1) ex insignioribus elogiis, Electoribus in A. B. Capitulationibus, aliisque Constitutionibus publicis &c. tributis. n. 5. seqq.

Vocantur Electores passim (1) Eingeleibte/ förderste/ innerste/ und al-
lernechste Glieder/ und Haupt-
stücke der Kaysersl Majestät. n. 5.

(2) Edle/unbewegliche/und Haupt-
Steuern des Heil. Röm. Reichs/
und dessen Grundfeste. n. 6

(3) Die Innerste/Höchste/und Ge-
heimbte Råthe Ihrer Kaysersli-
chen Majestät/ und Obersten
Väter u. Rathsgeber der Deut-
schen Nation. n. 7

(4) Die sieben helle Leuchter des
Heil. Reichs/ in Heiligkeit eines
siebenförmigen Geistes zu er-
leuchten. n. 8

Probatur arctissimus nexus Electro-
rum, quo hi indissolubiliter Impera-
tori juncti snt, (2) ex ipsa Imperato-
ris Confessione, daß der Churfür-
sten Hoheit und Authorität mit
eines

eines Römischen Kaysers Gewalt/ und Hoheit dermassen verbunden/ daß eine ohne die andere nicht verschmälert werden/ noch bestehen kan. n. 9

(3) *Quod Electores dicantur Casarea Sublimitati in partem sollicitudinis constituitur.* n. 10

Prærogativæ Electorum respiciunt vel illa jura, quibus hodie adhuc fulgent Electores præ ceteris Imperii Ordinibus, vel quæ olim quidem habuerunt præcipua, hodie vero cum illis communia. n. 11

De illis primo agitur loco, & in specie (I) De præcipua Titulatura, qua ipsos dignatur Imperator præ aliis Imperii Principibus. n. 12

Sic Ecclesiastici Electores, Illustri licet stirpe haud orti, & ætate ipsis Imperatoribus sæpe majores, suavi Nepotum, Seculares vero Cognatorum nomine compellantur ab Imperatore. n. 13

Ratio dubitandi de hac Titulaturæ Prærogativa subjicitur. n. 14. seq.

Ad illam respondetur. n. 16

Hæc Titulorum differentia quoad Electores Ecclesiasticos & Seculares non semper stricte ab Imperatoribus fuit observata. n. 17

Sed modo omnes promiscue compellatione Oheimis / modo Neven sunt salutati. n. 18. seq.

Electores aliquando, sed tamen rarissime etiam dulcissima Fratris compellatione ab Imperatore sunt honorati. n. 20. seq.

Imperatores in Litteris ad Comitium

Imperii convocatoriis in Secunda Persona Electores compellare, Principes vero tuizare solent. n. 22

Seculares Electores juxta Modernum Curia stylum ab Imperatore Serenissimi, Durchläuchtigste/ Principes vero reliqui, Illustrissimi, vel Celsissimi, Hochgebohrne paucis exceptis, qui titulum Durchläucht/ multo compararunt labore, compellantur. n. 24. seq.

Rex Gallia cum aliis hodie Regibus omnibus Electoribus FRATRIS, Principibus vero reliquis COGNATORUM tantum titulum tribuit. n. 24

Ad PRÆROGATIVAM ELECTORUM refertur (II) quod non minus in actibus extra Curiam Imperialem, quam ad illam spectantibus omnibus, cunctis præferantur Principibus. n. 27

An etiam Electores Regibus in actibus ad Curiam spectantibus præferantur, videtis. n. 28. seqq.

Extra Curiam hisce cedunt Electores. n. 29

Rationes, quas propter in Actibus Curialibus Regibus præferendos esse Electores urgent quidam juris Publici Ddum, recenset. n. 29. cum seqq. usque ad n. 34

Rationes dubitandi exhibet. n. 35. seqq. *Rationes refutandi affirmativam sententiam videtis.* n. 38. seq.

Legati Principum cedunt Electorum. Lega-

Legatis, tam in Imperio, quam extra illud. n. 40. seq.
No. vero Coronatarum Rerum publicarum Legatis. n. 42. seq.
Cecunt tamen contra Legati Electorales Legatis Regiis etiam extra Imperium. n. 45
Ad objectiones, formatas. n. 47. seq.
Respondetur. n. 49. seqq.
Ad PRÆROGATIVAM ELECTORUM refertur, (III) *Quod soli habeant jus eligendi Imperii Romano-Germanici Summum Caput.* n. 53. seqq.
Qua ratione hac Prærogativa ad Electores devenit, demonstratur. n. 56
Ad PRÆROGATIVAM ELECTOREM referunt (IV) *Jus Capitulationem noviter electo Romanorum Regi præscribendi.* n. 57
Rationes hujus recensentur. n. 58. seq.
Rationes dubitandi vide. n. 74. seqq. usque ad n. 81
A jure concipiendi Capitulationem exclusus est Bohemus. n. 82
QUINTA Electorum PRÆROGATIVA consistit in illo, quod Illustribus in Actibus Curialibus defungantur Archi-Officiis. n. 82
Electo Moguntinus, hodie Lotharius Franciscus de Schomboro Archi-Cancellarius est per Germaniam, & in rei veritate etiam per Galliam & Italiam. n. 83. seq.
Electo Trevirensis, hodie Johannes Hugo, Episcopus Spirensis, est juxta A. B. Archi-Cancellarius

per Galliam & Regnum Arelatense. n. 86. seq.
Electo Colonienfis, hodie Josephus Clemens, Dux Bavariae, juxta A. B. est Archi-Cancellarius per Italiam. n. 88. seq.
Officium Ecclesiasticorum Electorum in Solenni Imperatoris Curia, quodnam sit, vide. n. 90
Electo & Rex Bohemiae, Hodie Invictissimus Imperator LEOPOLDUS, est Archi-Pincerna Imperii. n. 91. seq.
Hocque Officium per Sub-Officiarium suum hodie expedit. n. 93
Archi-Dapiferatu vi transactionis, cum Electore Palatino inita, defungitur hodie Elector Bavarus, Maximilianus Emanuel, Dux Bavariae. n. 94. seq.
Præfert Imperatori Pomum Imperiale, quod etiam inter sua gerit insignia. n. 97
Electo Saxo, hodieque Poloniae Rex, Fridericus Augustus, est Archi-Mareschallus Imperii. n. 98. seq.
Signum hujus & Officium in Solenni Processione exhibet. n. 100. seq.
Electo Brandenburgensis, hodieque absolutus Borussiae Ducalis Dominus, Fridericus III. defungitur Archi-Camerariatu, & præfert Imperatori Sceptum, quod etiam inter insignia sua ostentat. n. 103. seqq.
De hac præestatione lis olim ipsi mota, quomodo decisa sit, vide sis. n. 106. seqq.
Exhibet Imperatori juxta A. B. pel-
 Uuuuuu

vim & mantile, hodie proxime adstantibus hoc tenentibus. n. 109. seqq.
Comes Palatinus Rheni, hodie **Iob. Wilhelm. Iosephus. Dux Neoburgensis**, hodie **Archi-Thesaurarius** fungitur Officio. n. 111. seqq.
Missilia aurea & argentea in vulgus spargit in solenni Coronationis actu. n. 115. seq.
Imperatori præfert Coronam. n. 114
Campum, in quo olim Insigne Imperii, Electoratus in **Bavarum** collati annexum, Pomum sc. aureum gerebat, hodie vacuum habet. n. 113
Quid utrique lateri Missilis nummi inscriptum, & an idem in nupera **Iosephi** Coronatione observatum sit, vide sis. n. 117
De Nono Electoratu agit. n. 118. seqq.
De Collato Hannoverano Officio Archi-Vexilliferatus, vide sis. n. 120
De Contradictione Ducis Würtenber- sis, & ejus effectu agit. n. 121. seqq.
SEXTA Electorum Prærogativa est, quod peracta Coronatione, præstisq; noviter electo Rom. Regi, Mensæ accumbenti, Officiis suis, singuli singulis in eodem cum Ipso Imperatore cœnaculo assideant, Mensis, separatim stratis & splendidissima instruētis. n. 124
Contra vero Reliqui Imperii principes Uni omnes mixtim Mensæ accumbant. n. 125
Electores Ecclesiastici, expeditis suis Officiis statim ad Mensas suas accedunt, nec expectant tamdiu, do-

nec & reliqui **Seculares Electores** sua fecerint munia. n. 126
Nemo vero Electorum Secularium ante accumbit, quam & sui Collegæ omnes ac singuli sua officia expleverint, illo, qui suum ministerium explevit, reliquos stando ad Mensam suam expectante. n. 127
Legati Electorum paratis pro Dn. Principalibus Mensis non accumbunt. n. 128
Exempla recenset. n. 129
Omnes Electorum Mensæ sunt ejusdem altitudinis, hodie tribus pedibus Imperatoris, & Uno pede Imperatricis Mensæ depressiores. n. 130
Principum Mensis uno gradu elatiores sunt Mensæ Electorum. n. 131. seqq.
Assident Electores Mensis suis sub Cœlo pensili, & Capite operto, post tergum habentes Abacum Vasarium, in quo suppellectilia sua aurea & argentea ostentant. n. 132. seqq.
Carent contra Mensæ Principum, apertis Capitibus accumbentium, & Uraniscis, & Abacis Vasariis. n. 137. & seqq.
SEPTIMA Electorum PRÆROGATIVA in eo noscitur consistere, quod Imperator Comitia Imperii Universalia absque præscitu & consensu Electorum indicere nequeat requisitione Consensus ceterorum Principum hic plane non necessaria. n. 138
 Imp.

Imperatore convocacionem ad publicos Imperii conventus absque prævia consensus Electoralis requisitione instituyente, actus ille ipso jure nullus est. n. 138. & seqq.

Regis Bohemæ consensu & requisitione extra Electionis Dietas, non est opus. n. 139

Imo & monere Imperatorem & urgere indictionem Comitiorum pro utilitate Imperii ipsi possunt Electores. n. 142

Imperator Comitia universalia indicturus, Causam indictionis Electoribus antea aperire, deque Tempore & Loco cum ipsis deliberare tenetur. n. 143. seqq.

Exclusis & hic reliquis Principibus. n. 144

Electores non mixtim hodie, ut olim, Unum cum Principibus amplius faciunt Collegium, sed separatam ab illis constituunt Curiam. n. 145. seqq.

In Sedendo, procedendo & votando hodie Principes superant. n. 147

Et illorum votum tantidem valet, quantum suffragia dimidiæ partis omnium Imperii Ordinum. n. 148

VIII. ELECTORUM PRÆROGATIVA est, quod Hi quoties, & ubi ipsis visum fuerit, particularia Comitia sine specialis Imperatoris veniæ impetratione, vel aliorum Principum interventu, agendi habendique gaudeant jure. n. 150. & seqq.

Non posse Imperatorem hosce Electorum conventus prohibere, vel impedire probatur. n. 152

Rex Bohemæ ad hosce Conventus Electorales citandus est minime: nisi in illis simul de Electione novi Regis Romanorum agendum sit. n. 150. seqq.

Exempla horum Conventuum Electoralium recensentur. n. 153

Comitia hæc duplicis generis esse docentur. n. 154. seqq.

Quid inter utraque intersit, videsis. n. 156

NONA Electorum PRÆROGATIVA in eo consistit, quod Imperator sine solo Electorum consensu Hodie (i) neque ipse nova vectigalia instituire, aut augere neque aliis Imperii Ordinibus Facultatem nona instituendi, aut concessa augendi, impertire valeat. n. 157

Bohemi consensus hic non est necessarius. n. 158

Num reliquorum Statuum consensu etiam hic opus sit, queritur. n. 159

Et negative respondetur. n. 161. seqq.

Non sufficit hic Electorum consensus Collegialis, sed requiritur Totalis. n. 164

Status augmentum veteris, vel concessionem novi vectigalis impetraturus, sub Litteris reversalibus, & pœna caducitatis immunitatem vectigalium Electoribus, illorumque Ministris & Subditis polliceri tenetur. n. 165

Olim solus Imperator sine Electorum

UUUUU a

con-

- consensu poterat concedere jus
monetandi. n. 169
- Hodie secus, & desideratur con-
sensus Electorum tam ad hujus
juris concessionem. n. 166
- Quam amissi restitutionem. n. 167
- Sufficit tamen Collegialis, nec de-
sideratur necessario Totalis.
n. 167
- Ad obstantem taxum. n. 168
- Respondetur. n. 170
- Solus Imperator absq; praevio Ele-
ctorum consensu vacantia &
aperta imperii feuda Majora
seu Regalia, aliis in feudum ite-
rum dare, vel Expectantias
super ipsis concedere non potest.
n. 171
- Iuxta Caroli, V. Capitulationem
vacantia Imperii bona ipsi Im-
perio incorporanda sunt. n. 172
- Fundamentum hujus Capitulatio-
nis exhibet. n. 173
- Imperatores ne unum quidem a-
pertum feudum in usum Impe-
rii hactenus impendisse, proba-
tur inter alia, exemplo Duca-
tus Mecklenburgensis, Optimis
Principibus Adolpho Fride-
rico, & Johanni Alberto
olim erepti, ipsique Wallenstei-
nio tot, in feudum concessi, sed
pristinis Dominis suis feliciter
postea restituti. n. 174. seq.
- Ad obmotum dubium. n. 176
- Respondetur. n. 177. seqq.
- An Imperator vacantes Electora-
tus aliis iterum concessurus, et-
iam reliquorum Electorum
consensum praequirere tenea-
tur, de eo agitur remissive.
n. 179
- Soli Imperatori absque praevio Ele-
ctorum consensu fas est minime
Bona Imperii alienare, vel obli-
gare. n. 180
- Utrum hic desideretur Totalis, an
vero sufficiat Collegialis Ele-
ctorum consensus, vide sis. n. 180
- Quenam ratio fuerit ita restri-
cta Imperatorum facultatis cir-
ca alienanda Imperii bona, ex-
ponit. n. 182
- Cur Maximilianus Imperator Ca-
rolum IV. Dissipatorem & Vitri-
cum Imperii appellaverit, ex-
hibet. n. 184
- Pro uno prandio Galliae Regi Re-
gnum Arelatense cum Delphi-
natu in villa nova prope Ave-
nionem effusa largitus est libe-
ralitate Carolus IV. n. 183
- Venceslaus, Caroli IV. filius, Du-
catum Mediolanensem, cum
aliis

aliis Reip. Germ. Provinciis vi-
li vendidit pretio, ipsiq; Ponti-
fici Gregorio XII. Urbem Triden-
tinam donavit. n. 185

Alienandi bona Imperii facultas
in Imperatoribus hodie per no-
vissimas Capitulationes ad ne-
cessitatis casum & illo existen-
te, ad prærequirendum Electo-
rum consensum utiliter restri-
cta est. n. 186

Exempla existente necessitatis pu-
blicæ casu alienatorum Imperii
bonorum ex Instrumento Pacis
Svecico & Casareo Gallico re-
missive exhibet. n. 187

Versunt & alii, præter Electores,
Imperii Status, suum quoque
consensum ad validam bono-
rum Imperii alienationem, præ-
requirendum esse in monitis ad
art. 9. Capitulat. Leopoldina sed
hactenus irrito conamine. n. 189. seq.

Imperator cum Electoralis Collegii
consensu Statum Imperii in Ban-
num declarare, Bannitumq; in
pristinum Statum restituere
potest. n. 191

Etiam si delinquens ipso facto pæ-
nam Banni incurrat, & in no-
toriis res versetur. n. 192

Carolus V. irrequisito Electorum
consensu Banni fulmine percus-

sit Iohannem Fridericum Saxo-
nia Electorem, & Philippum
Hassia Landgravium. n. 193

Ejus imitatus exemplum Ferdi-
nandus II. Fridericum V. Ele-
ctorem Palatinum, Iohannem
Georgium Marchionem Bran-
denburgensem, Christianum,
Principem Anhaltinum, &
Georgium Fridericum solus
unius literis proscripsit. n. 194

Sufficit hodie ad Banni Imperialis
validitatem consensus Electo-
rum Collegialis. n. 195

Exemplum Banni Imperialis, cum Im-
peratoris & Electorum consensu
tantum, exhibet. n. 196

Rationes illorum, qui & reliquo-
rum Imperii Statuum suffragia
adhibenda esse urgent, ad sen-
tentiam Bannitoriam, videsis.
n. 197. seqq.

Responsiones ad easdem suppedi-
tat. n. 202. seqq.

Ad DECIMAM Electorum
PRÆROGATIVAM per-
tinet, quod Electores à quibus-
cunque Imperii Membris Bona
Feudalia emere, vel alio quo-
cunque titulo sibi comparare
possint. n. 207

Alienatio bonorum feudalium jux-
ta Communes Iuris feudalis re-
gulas

gulas non subsistit, sed potest Dominus Feudisticus istiusmodi citra consensum suum alienata feuda, etiam non refuso pretio, revocare. n. 208. seq. Probatur hac Electorum Praeeminentia. n. 209

UNDECIMA Electorum **PRÆROGATIVA** est, quod pro Confirmatione Privilegiorum & Feudorum suorum Electoralium investituris nil quicquam Taxæ Feudalis nomine inviti solvere Imperii Officiariis, & Cancellariæ, vel Inferioribus etiam Aula Ministris teneantur Electores. n. 211

Ratio subjicitur. n. 213

Quod in reliquis Imperii Principibus secus est. n. 212

Neque hanc Prærogativam hodie in desuetudinem abiisse, contra Authorem der ietzt regierenden Welt Schau-Bühn/ sustinetur. n. 214

Ratio additur. n. 215

DUODECIMA Electorum **PRÆROGATIVA** est, quod singuli Electorum tot Camera Assessores presentare pos-

sint, quod integer circulus, nempe duos. n. 216

Bohemus nullos præsentat Camera Assessores. n. 217

Neg. Circulus Rhenanus Inferior. n. 218

Ratio additur. n. 219

Solvit tamen hic Circulus Salarium. n. 220

De Schemate Assessores Camera præsentantium Imperii Statutum agitur remissive. n. 221

Mixta Religionis Circuli, ut Franconicus, Sævicus, Rhenanus Superior & Westphalicus, quatuor, & alternatione aliquando quinque præsentare possunt Camera Assessores. n. 222

Electores præsentant Ecclesiastici Graduatos, Seculares vero genere Nobiles, & Reliqui Circuli, ex dimidia parte Nobiles, & altera dimidia Graduatos. n. 224

DECIMA TERTIA Electorum **PRÆROGATIVA** consistit in Majorennitate Electorum. n. 225

Fiunt vero Majorennæ post completum Annum 18. n. 226

Reliqui vero Imperii Principes post Annum 25. n. 227

De

De illis Principibus, qui ex certo Privilegio ante 25. annos ad legitimam perveniunt aetatem, agitur remissive. n. 128

DECIMA QUARTA *Electo- rum PRÆROGATIVA* est, quod non duntaxat intuitu Superioritatis Territorialis, sed ipsius etiam Imperatoris, à Statibus & Subditis Imperii in ipsis committatur læsæ Majestatis crimen. n. 230

De Effectu ejus ratione confiscandorum bonorum in territorio læsi Electoris, & extra illud sitorum, videbis. n. 232

Quo respectu, & qualiter in reliquos Imperii Principes dicatur crimen læsæ Majestatis, & à quibus, quoque effectu committi, traditur. n. 231. & 233

Si Princeps Non Elector intuitu imperii perfidè occidatur in ipso subjective committitur Crimen læsæ Majestatis, eodem, quo in Electoribus effectu. n. 234

DECIMA QUARTA *Electo- rum PRÆROGATIVA* consistit in illorum **UNIONE** n. 235

Quæ duplex est: Vel Generalis, vel Particularis. n. 236

DECIMA QUINTA *Electo- rum PRÆROGATIVA* consistit in Electoratum indivisibilitate. n. 237

Et ULTIMA in illimitato de non appellando jure. n. 239

Exceptio est in Electore Trevirensi. n. 240

Fit transitus ad illa jura, quæ Electores olim quidem juxta A. B. habuerunt præcipua, hodie vero cum reliquis Imperii Ordinibus communia. n. 241

Jus Medalli fodinarum (1) Olim ut præcipuum solis Electoribus vigore A. B. tributum, hodie omnes exercent Imperii Status vi superioritatis Territorialis. n. 242. seq.

Jus (2) recipiendi Judæos, quo olim itidem ex concessione A. B. superbiebant inter Principes soli Electores, hodie & aliis competit Imperii Statibus. n. 242. seq.

Jus (3) Monetandi hodie æque aliis Imperii Statibus, ac ipsis Electoribus, qui vi A. B. id olim ut præcipuum habebant, commune est. n. 246. seq.

An cum illa differentia, quæ innuitur in R. J. de Ao. 1559. Imperii Status adhuc Hodie hoc usurpent, videbis. n. 248

Electo-

- 1 **E**lectores inter omnes Imperii Status, quos ratione modo *Territoriorum*, modo *Dignitatum* alii aliter dividunt, quode consuli plenius possunt Limn. in *J. P. Tom. Add. ad Lib. 9. c. 7. n. 49.* Schvveder. in *Intrad. ad Jus P. Part. spec. Sect. II. c. 1. §. II.* Arum. de Comit. c. 4. num. 6. § 27.
- 2 Cæsarinus Furstnerius, aut qui sub ficto hoc latitat nomine, Dn. Leipnizius, Consiliarius Hannoveranus, *De Jure Supremat. c. 12.* Bœck in *Not. S. P. J. L. §. c. 4.* Vitriarius in *Inst. J. P. L. 1. T. 12.* Abrahamus Urbanus in *Diss. d. Elect. S. R. I. Proœm. aliique passim*, principem obtinere locum, illosque cunctos *Dignitatum Prærogativa* superare, non diffitebitur, qui
- 3 arctissimum, quo præ cæteris Imperii Ordinibus Hi sacre Cæsareæ
- 4 Majestati junguntur, nexum ex notabilioribus tot publici juris textibus, illum significantissime exponentibus, partium Studio veritati posthabito omnibusque sequentis affectibus, haud invitus agnoscat. Ejus enim intuitu est, quod A. B. c. 2. §. und dieweil/ appellentur
- 5 (1.) Die allernächste Glieder des Heil. Römischen Reichs/ Item in Capitulatione Caroli V. & Ferdinandi II. art. 3. die förderste § 41. Die innerste Glieder und Hauptstück des Reichs/ juncta Capitulatione Leopoldina & Josephiana art. 46. Eingeleibte Glieder der Kayserl. Majestät/ Vid. R. J. d. Anno 1541. pr. R. J. d. Anno 1551. §. dieweil aber R. J. d. Anno 1527. §. und fürter R. J. d. Anno 1530. §. weiter R. J. d. Anno 1542. §. Wiewol
- 6 (2.) Haupt, Säulen des Reichs vid. A. B. Proœm. c. 3. §. 1. Capit. Leopold. art. 46. § Josephi art. 45. § art. 2. 3. Grundveste/ und unbewegliche Säulen des Heil. Römischen Reichs A. B. art. 12. Edle Säulen/ den Heil. Bau der fürsichtigen Weißheit mit emsiger Gütigkeit unterhaltend/ mit welcher Hülffe die Gewalt Kayserl. Majestät gestärcket wird. A. B. c. 3. §. 1. jung. Literæ Invest. Electori Saxonie Friderico ab Imperatore Sigismundo 1426. datae, ibi: Wann wir seiter der Zeit/ da wir zum Römischen Kayser erkohren sind/ allezeit betrachtet haben/ daß uns/ und dem Heiligen Römischen Reich unbequemlich wäre/ wo die Zahl der 7. Churfürsten/ sin temal dieselbe NB. ein Theil Kayserlichen Leibes/ ja des Reichs forderste Glieder/ und als fast/ und unbewegliche Säulen sind/ daraufes gebauet ist/ unerfüllet bleiben solte. Vid. Hortleder *de Caus. Bell. Germ. L. 4. c. 9. p. 236.* (3.) Die innerste/ höchste und geheimte Räthe Ihrer Kayserl. Majest. und Obersten Vätter/ und Rathgeber der teutschen Nation. Vid. die Kayserl. Proposition. bey der Wahl des Römischen Königs Josephi Anno 1690. (4.) Die sieben helle Lächter des Heil. Reichs/ in Heiligkeit eines
- 7
- 8 sieben

siebenen formigen Geistes zu erleuchten. *A. B. Proœm Conf. omnino* Dn. Cru-
ger in *Tract. d. Fulgentiss. Novem Virorum Jurib. Disc. 1. §. 1.* Rumelin. *ad*
A. B. 1. 88. 232. Limn. in *J. P. L. 3. c. 2. num 8.* Dn. Echurzfleisch in *Comm.*
MS. ad Bœcleri Notit. Imp. L. 6. c. 2. Illustr. Dn. Lynker. in *Diff. d. Font. Il-*
lustr. Decis. p. 49. & in Diff de Muner. Direct. c. 5. num. 24. Vitriar. in *Inst. J. P.*
L. 3. Tit 8. §. 29. ibique addition. & Dn. Præses in Not. ad Illustr. Dn. Rhe-
zii Inst. J. P. L. 1. T. 9. §. 2. Hortleder *De Causs. Bell. Germ. L. 2. c. 37.*
p. 292 Schwveder. in *Introd. ad J. P. P. spec. Sect. 2 c. 2. § 1. Alique passim.*
quodque referente Dn. Brunning. *De Var. Spec. Conc. 10.* Ipse Sacra- 9
tissimus Imperator in Decreto quodam Cæsareo de 27. Jul. 1590. haud
difficatur, daß der Churfürsten Hoheit und Authorität / und eines
Römischen Kayfers Gewalt und Hoheit NB. dermassen verbunden / daß
eine ohne die ander nicht verschmählert werden / auch ohne die ander NB.
nicht bestehen kan / *Vt conveniens inde omnino sit Electorum Solli-*
citudini, in cujus partem Cæsareæ Sublimitati, juxta effatum 10
Sacratissimi Imperatoris Caroli IV. in A. B. c. fin. §. 1. in fin. consti-
tituti sunt, illorumque Consiliis & Curis, quibus die nocte-
que pro toto Imperio Romano laborant, ut dignam quandam,
præ cæteris habeant sua Prærogativa fortunam, ut loquitur.
Imperator justinianus in L. 3. in fin. C. De quadrienn. Præscript.

Has igitur ELECTORVM PRÆROGATIVAS, cum hoc
Capite recensere sedeat sententia, melioris Ordinis ratione ita,
illas tractabo, ut (1.) exhibeam hæc Jura, quæ Electores *hodiernum*,
adhuc omnes præ Reliquis Imperii Statibus, *præcipua* habent, sub-
jectis (2.) Illis *Prærogativis*, quibus *Olim* quidem juxta tenorem 11
A. B. radiarunt Electores, hodie vero cum reliquis Imperii Ordinibus
Communibus.

Ad PRÆROGATIVAS, quibus *Hodie* adhuc Electores præ
ceteris fulgent Imperii Ordinibus, communiter referunt Juris Pub-
lici Doctores (1.) Quod Augustissimus Imperator perpetuo Curia
Imperialis Stylo *ECCLESIASTICOS*, Illustri licet stirpe haud or-
tos, & ætate se sæpe majores, amabili ac suavi *NEPOTVM*, vulgo 12
Neuen *SECVLARES* vero *COGNATORVM*, vulgo Oheims no-
mine in Litteris, ad ipsos datis, publicisque Imperii Constitutio- 13
nibus compellet. Vid Reform. Maximil. d. Anno 1495. zu Worms in
pr. Dn Cruger. *d. Fulgent Novem. Jurib. Part. spec. Disc. 1. §. 1.* Vitriar.
in *Inst. f. P. L. 3. Tit. 8. §. 26.* Bœcler. *Notit. Imp. L. 6. c. 2. & Baro Boi-*

neburgius in MS. inedito a Bœclero allegato, aliq³ passim. At, cum testan-
 tibus Litteris Imperatoris Inviētissimi, & vere Magni Leopoldi d.
 14 Ao 1666. Sep. responsoriis, Guidobaldo, Archiepiscopo Salisburgensi
 missis, itidemque & aliis, quas idem Augustissimus Imperator ad
 Comitem palatinum in Veldentz, Dn. Leopoldum Ludovicum³⁰₂₀
 May 1685. dedit, (quas utrasque integras exhibet illustr. Dn. Kulpis in
 Comm. ad Monzamban. P. 1. c. 2 p. 288. & P. 2. p. 563.) nec non Diplo-
 mate, Aurea Bulla ornato, quo idem Imperator Leopoldus, 14. Octob.
 Anno 1674. Albertum Ernestum, Comitem ab Ottingen. Principali
 ornavit Axiomate, quode consuli pt. Imhoff in Notit. procer. p. 35. &
 Additionator ad Vitriary J. P. L. 3. T. 8. §. 26. Lit. A. Idem COGNATI, vul-
 15 go Oheim's elogium Philippo, Herzogen von Croy, Alberto Ernesto,
 Grafen von Dettingen/ & Leopoldo Ludovico, Pfalz-Grafen von Bel-
 den's tributum legatur, vereor, ut Titulus hic hodie amplius inter
 Principuas Electorum Eminentias, quibus reliquos Imperii principes
 non Electores superant, referri possit: Nisi quis dicere velit, Electo-
 16 ribus præfatos tribui Titulos ex perpetua & Non interrupta Observantia
 necessitate, Reliquis vero Imperii principibus ex libero Imperatoris arbi-
 trio & singulari ejus Clementia, & Gratia, aut in hunc, vel illum principem
 affectione: Cum negari haud possit, hujus Exempla esse rariora, sty-
 loque hodierno in Omnibus Imperii principibus non Electoribus in
 Aula Cæsarea promiscue haut observari, ut jure hoc suo æque Hl, ac
 17 IPSI urgere possint. Id interim (a) sine nota non est prætereundum,
 quod supra indigitata Titulorum differentia Electores Ecclesiasticos
 inter & Seculares in Compellatione Imperatoria, Better und Oheim/
 non semper stricte ab Imperatoribus sit observata, quod missis aliis
 18 Documentis abunde claret aus der Handhabung des Friedens/ d.
 Anno 1495, in pr. & im Regiment zu Worms aufgerichtet/ d. Anno 1521.
 19 Vbi omnes indistincte Electores Neven vocantur: Et ex Ordinatione
 des Regiments d. Anno 1500. Tit. Verbindung der Kayserlichen Ma-
 jestät und der Reichs-Stände. Vbi omnes indistincte Electores com-
 muni Oheim's nomine saluantur Limn. Libr. 3. Jur. Publ. c. 3. §. 39. ex-
 que illo Additionat. ad Jus publ. L. 3. T. 8. §. 26. & Cruger d. Fulgent.
 Novemb. Jur. Part. Spec. Membr. 1. Disc. 2. §. 4. Illustr. Dn. Rhetz in Inst.
 20 J. P. L. 1. T. 7 §. 4. (2) Quod Aliquando rarissime tamen, dulcissimo
 FRATRIS Titulo Imperatores compellaverint Electores, notante
 Domino

Domino Crugero *d. Tr. Part. Spec. Membr. 1. §. in fin.* inque hujus as-
 ferri fidem adducente Exemplum Ferdinandi III. Duci Bavariæ Maxi- 21
 miliano, primo ex hac illustri Familia Electori, & Electori Saxonix
 ex singulari gratia, & pro redimenda illorum adstantia *Fratris* elo-
 gium tribuentis. (3.) Quod notante Illustri Domino Lynckero *in Diss.* 22
de Muner. Direct. circa negot. Imperii c. 5. p. 21. Imperatores in Literis ad
 comitia Imperii convocatoriis *in Secunda persona* scribere Electoribus,
Principes vero, non quidem simpliciter, ut *Comites*, sed juncta amica
 compellatione, deinde *Liebben/ tuizari* soleant. (4) Quod juxta moder- 23
 num curiæ stylum *Seculares Electores* ab Imperatore *Serenissimi*, vulgo
Durchleuchtigst/ principes vero reliqui *Illustrissimi, vel Celsissimi*, vulgo
hochgebohrne/ honorentur, paucis exceptis, qui Titulum *Durchleucht/*
 magno labore redemerunt. Vid. Cruger. *d. Tr. §. loc. §. 5.*

(5) Quod Galliæ, Reges aliique omnes hodie Electores in si- 24
 gnum eminentiæ præ aliis Imperii principibus, *Fratrum, principes* 25
 vero Imperii reliquos *Consanguineorum s. Cognatorum*, consius tantum 26
 nomine compellent. Idem cruger *d. Tr. Disc. 4 §. 4. Part. Spec. Membr. 1.*
aliique.

Inter Prærogativas Electorales refertur (2.) Quod Electores, 27
 tam in actibus ad Imperialem Curiam spectantibus, quam extra Curiam Im-
 perialem, omnibus ac quibuscunque principibus anteferantur. Vid. A. B.
c. 6. pr. Limn. L. 3. c. 2. num. 4. Carpz. p. 10. §. 7. num. 8. d. Leg. Reg. Germ.
 Cruger sæpe alleg. *Tr. part. Spec. Membr. 1. Disc. 5. p. tot. Schvveder. d. Tr.*
p. Spec. S. 2. c. 1. §. 9. Dn. Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 14. §. 12. Myler ad Ru-
melin A. B. Diss. 1. p. 3. §. 9. Wicquef. del' Ection de l' Empereur c. 9. p. 118. Quod
licet cum Schvvedero d. l. ibique allegato Limnaeo & Dn. Kulpis proxime
alleg. loc. juncto Dn. Schutz in Diss. 7. p. Vol. 1. Diss. 7. th. 19. Lit. C. Gastel.
d. St. publ. Europ. c. 9. Dn. Cruger cit. loc. aliique, ad ipsos Reges exten- 28
 dant, ut His etiam in Actibus, ad Curiam Imperialem spectantibus, (Extra
 curiam enim Imperialem Regibus cedere Electores indubium est, Schwe-
 der *d. l. p. 750. cruger d. Tr. part. spec. Membr. 1. Dis. §. 6. Crusius d. jur.* 29
precedent. Libr. 3. c. 14. n. 28. Buxtorf. ad A. B. th. 84. & Dn. Kulpis d. l. §. 24.)
 præferantur Lectores, idque inde statuminare laborent, quod (1) ab- 30
 surdum non sit in majori dignitate constitutum, pro ratione loci, vel
 Temporis, posthabari Minori, Majori dignitate non aliter præcedentiam
 tribuente, quam quando ad illum ordinata actum est, quo inde præ-
 cedentia quæritur, per jura inibi adducta, (2.) Quod cum in Comitibus 31

Ratisbonensibus de Anno 1471. Ducis Burgundiæ caroli Legato, prærogativam Sessionis præ Electoribus prætendenti, cedere noluerint, id temporamenti fuerit ad inventum, ut peculiari è regione cæsaris
 32 versus ejus faciem Legati Burgundici sederent loco. Quodque Regis Angliæ Legatus una cum Nuncio Apostolico in coronatione caroli
 33 V. pompæ adesse noluerint, ne collocati post Electores *principalium suorum* (*verba sunt* crugeri) Dignitati derogarent (4) Quod Marchio Brandenburgensis Ratisbonæ cedere rudolpho II. tum temporis so-
 34 lum Vngariæ regi, noluerit: Non sine ratione tamen de hac dubitari sententia posset cum Carpzovio *d. Leg. Reg. Germ. C. 10. S. 7. §. 13. & Ru-*
 35 *melino p. 1. Diff. 5. ad A. B. th. 19.* (1) Quia allegatus A. B. *textus e. 6. id in*
 36 *specie ad Regem Bohemiæ* viderur restringere: (2) Quia in capitulatione Leopoldina *art. 5 & Josephina art. eod.* expresse constitutum est, quod
 37 *Legati Electorum* cedere debeant *Exteriorum Regum Legatis* Et (3) Quod *Electores* quidem *Regibus* æquiparentur, ipsi tamen Reges, non sint;
 38 Adductis (4) ab Adversæ sententiæ patronis in contrarium exemplis, *preferentiam Electorum præ exteris Regibus* in actu curiali forsan non fe-
 39 liciter satis comprobaturis; rationeque (5) decidendi prima, in thesi quidem procedente, in *hypothesi* vero petitione principii labo-
 rante.

40 Sicuti autem *Electores* omnibus *principibus* etiam *extra Celebration-*
 41 *nem Curia* in Imperio præferuntur, ita & *Legati* illorum *Primi Ordinis*
 42 *Regum* quidem cedunt *Legatis*, *principum vero omnium*, nec non *Rerum-*
 43 *publicarum Coronatarum*, etiam *extra Curiam*, & apud *exteros Reges vel*
 44 *Principes* præferendi. Quod *Regum coronatarum Legatos* attinet, in Imperio, res hodie dubio caret, postquam capitulatione Leopoldina
 §. 5. & Josephi *eod. art.* assertum nostrum claris decisum est verbis, ibi:
 Nachdemmal sich auch eine Zeitlang zugetragen / daß Ausländischer Po-
 tentaten / Fürsten und republiquen / Gesandten &c. am Kaiserlichen und
 Königlichem Höfen und Capellen die præcedenz vor den Churfürstlichen
 prætendiren wollen: So sollen und wollen wir ins künfftige solches wei-
 ter nicht gestatten: Wäre es aber Sach, daß neben denen Churfürstlichen
 Gesandten NB. der recht Titulirten / und gekrönten regierender Könige /
 Königlichem Wittben / oder Pupillen / denen die Regierung / so bald Sie
 Ihr gebührendes Alter erreichet / zu führen zustehet / und vermittelst in der
 Tutel oder curatel begriffen seyn / Botschafften zugleich verhanden wä-
 ren / so mögen NB. dieselbe denen Churfürstlichen Gesandten vorgehen /
 rhetz

Rhetz in 7. Jur. Publ. L. 1. T. 6. §. 9. Crugr. d. Tr. Part. Spec. Membr. 1. Disc. 5. 45
 & 7. Sicuti etiam extra Imperium prærogativam Legatis Coronatorum
 Regum dubiam haud faciunt Legati Electorales, quemadmodum haud
 obscure colligere est ex concluso Electoralis Collegii de Anno 1671.
 his verbis: Demnach bekant / was massen des Heil. Römischen Reichs
 Höchstlöblichste Churfürsten / in Krafft von Uralters competirender
 præminenz und Hoheit / wie auch von etlichen 100. Jahren her conti-
 nuirter observanz, weder an Kayszerlichen noch andern Höfen niemahlen
 einigen andern / als allein denen gecrönten Häubtern / auch Königl. Witt-
 ven und Pupillen / denen die Königl. Regierung / so bald Sie ihr gebührli-
 ches Alter erreicht / zuführen zustehet / gewichen und nachgegeben / oder nach
 durch ihre Gesandten weichen und nachgeben lassen / sondern jederzeit ihre
 Ehren-Stellen / gleich nach jetztgemeldten gecrönten Häubtern in Person
 und durch ihre Botschafften und Gesandte weggenommenen ic. Certique
 Hodie juris est, Legatos Electorales extra imperium, non minus, quam in 46
 Imperio omnium Principum Rerumq; publicarum Coronatarum Legatis, vi
 ejusdem Capitulationis Leopoldinæ & Josephinæ, §. 5. ibi: So
 mögen dieselbe (sc. Regii Legati) Denen Churfürstlichen Gesandten vor-
 gehen / denenselben aber NB. die Churfürstlichen Gesandten vor allen an-
 dern auswärtigen Republicken und denen Fürsten in Person ohne Unter-
 scheid immediate folgen / præferri: Non obstante Decreto Cæsareo Im- 47
 peratoris Ferdinandi II. quo Legatis Reipublicæ Venetæ Anno 1636. teste
 Schvvedero d. Tr. Part. Spec. Sect. 2. c. 2. §. 8 Kulpis d. Legat. Stat. Imp. c. 14.
 §. 23. in fin. Additionat. ad Vitriarii Inst. I. P. L. 3. T. 8. §. 7. Lit. b. p. 692.
 præcedentia præ Electorum Legatis tributa est, & maximo Fœderati Bel- 48
 gii nisu novissimo, quo suis Legatis præcedentiam præ Electorum Le-
 gatis asserere non dubitarunt, vid. omnino Schweder d. l. §. 8.
 & Dn. Kulpis d. l. §. 25. Nam sicuti hæc concessio, insciis Electoribus 49
 facta, Horum juri fraudi esse haud potuit, ita huic Decreto ex-
 presse iterum ad instantiam Electorum derogatum est, per 50
 Capitulationis Leopoldinæ §. 5. & Josephinæ §. 5. verba:
 Was auch dawider hiebevör per Decreta, und absonderlich 1636.
 Oder sonst vorgenommen und verordnet worden / forderist ab-
 gestellet / und krafftlos seyn solle. Batavi autem suo moli- 51
 mine nil effecere aliud, quam, ut perpetuum illi obicem po-
 situri Electores, denuo se Anno 1671. invicem arctius adstrinxerint,

de non recedendo ab illa, aliquot abhinc Seculis obtenta obser-
 52 vantia, qua in Imperio, & Exterorum Regum Aulis, immediate
post Regis Legatos, sui collocantur uti ex ipsis Recessus Electoralis,
 Die Präcedentz dero Gesandten und Residenten betreffend / verbis
 ad oculum patet, *ibi*: Als ist von Chur- Fürsten veranlasset / und ge-
 schlossen worden / sich dabey auch auf alle dienliche Mittel / und Wege
 zu maintainiren / und daß zu solchem Ende / von ieden seinen Botschaff-
 ten / Gesandten / und Residenten / welche am Kaysert. Hofe / oder NB.
 andern Orten in oder NB. außern Reich geschickt werden / zu weisen
 und ausdrücklich anzubefehlen / in solchen ihren Verrichtungen am be-
 sagten Höfen / wie auch sonst / vorermeldten fremden Republicken
 und Fürsten Gesandten / und Residenten / keinesweges zu weichen / son-
 dern ihre Stelle obgedachter massen / nach der gekrönten Häupter Ge-
 sandten / Abgeordneten / und Residenten einzunehmen / darauf festiglich zu
 halten / und sich davon nicht vertreiben zu lassen. Vid. *Diar. Europ. P.*
24. p. 507. jung. Guiseppo Gizzius. Italus in Libello hac epigrapha
Neapoli edito Bilancia Istoria Politica è Giurridica, in cui le raggione di
Præcedenza del Altezza Serenissima di Neoburgo & de Potenti, Signori Stati,
sia Republica de gli Olandesi, à favore de Neoburgo si pesano è. si considerano.

53 Omnium vero maxime se exserere PRÆROGATIVAM ELECTO-
 RUM præ cæteris Imperii Principibus in eo, quod ILLI SOLI, cun-
 ctis aliis exclusis S. R. J. Ordinibus, juxta *A. B. Tit. 1. pr. & Tit. 2.*
 toti Imperio de SUMMO provideant CAPITE, REGEMQUE ROMANORUM
 Soli, ad Actum Electionis nunquam convocatis aliis Imperii Stati-
 54 bus, eligant, inde *Electores*, & Churfürsten / Item Wahl- Herren / dicti.
Schweder. in Introd. ad J. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 2. §. 1. Rhetz. in Inst. J.
P. Lib. 1. Tit. 6. 84. in fin. Onuphr. Panvin. d. Comit. Imp. c. 6. & Conring.
ad Lampad. P. 3. c. 4. 81. testis est, omni exceptione Major, Ipse Im-
 55 *perator Rudolphus II. in Decreto quodam Cæsareo, supra jam n. 9.*
b. c. adducto his verbis: Dann NB. die höchste Würde der Churfür-
 sten / damit sie vor andern Königen / und Potentaten gezieret seyn / ist
 diese / NB. daß sie einen Römischen Kaysen / dessen Hoheit / Autorität /
 und Gewalt alle andere übertrifft / von der auch alle andere herfließen /
 zu wehlen haben. *Conf. (Limn. Lib. 2. J. P. cap. 2. §. 2. Brüning. de*
Var. Univers. specieb. Crüger. seqq. all. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 1.

p. 154. Matthæus. *De Elect. Urban. c. 3. tb. 1.* Illustr. Dn. Lyncker. in *Diss. De Font. Illustr. Decis. pag. 46.* Bœcler. *De Not. S. R. I. Lib. 6. c. 2.* ibique alleg. Baro. Boineburgius. jung. Vitriarius in *Inst. I. P. L. 3. T. 8. §. 11.* ibique Additionator.

Quod eligendi Jus *primitus* quidem, ex conniventia Reliquorum Procerum, durante interregno, post fata Friderici II. Imperatoris, & imprimis tempore Aureæ Bullæ rebus non invigilantium suis, ad *Solos Electores* videtur devenisse, Vid. Illustr. Dn. Rhetz. d. 1. ibique alleg. Dd. jung. Exc. Dn. Schurfleisch. in *Not. MS. De Reb. Impr. ejusd. Ordin. præcip. pag. m. 36.* ibi: Wie die Confirmation geschehe / waren die andern Fürsten / Herzoge / und Graffen mit zugegen / und schwiegen sein stille / da sie doch damahlen hätten Zeit gehabt zu contradiciren / und haben also die Churfürsten eine Præminentiam Regiam vor die andern Fürsten bekommen / postea tandem ab Imperatore Carolo IV. vi Aureæ Bullæ specialiter confirmatum, cunctisq; Electionum Actibus in hunc usque diem comprobatum. Conring. in *Diss. De Septemviris §. 31.*

Huic insigni Præminentia proxima est (4) qua solis hodie ELECTORIBUS (excepto Rege Bohemiæ vid. Balthasar Venatur in *Relationibus Comitibus* ubi refert, Leopoldum Ao. 1657. tanquam Regem Bohemiæ, ad deliberationes circa conficiendam Capitulationem admitti voluisse, sed repulsam tulisse, cumque deinde monita ad illam formandam afferret, rejecta hæc quoque fuisse. Add. Dn. Franckenstein in *Comment. MS. ad Bœcler. Not. S. R. I. Lib. 6. c. 8. pag. m. 234. verb. Etiam Capitulatione* docens: In Electione Josephi Capitulationem reliquorum Electorum arbitrio confectam, tum demum Bohemico Legato prælectam fuisse, ut si quid forte mone-re adhuc, vellet, id faceret. Crüger. *sæpe alleg. Tract. Part. Gen. Disc. 2. §. 10. p. 32.*) noviter electo Regi Romanorum CAPITULATIONEM præscribendi, Ipsumque cum suo, tum totius Imperii, omniumque ejus Ordinum nomine, Vid. *Principium Capit. Cesar. & Noviss. Leopold. & Joseph. junct. §. fin.* mediante jurejurando adstringendi, ad omnia illa capita, quæ in dicta Capitulatione continentur, sancte servanda, tribuunt facultatem. Vid. Dn. Rhetz. in *Inst. I. P. 1. Lib. 1. Tit. 4. §. 36. seqq. & Lib. 1. Tit. 6. §. 15.* Dn. Franckenstein. in *Comment. MS. ad Bœcler. Not. S. R. I. L. 5. c. 2. p. m. 334.* Herman. Hermes. in *Fascicul. Jur. publ.*

publ. c. 9, q. 8. Crüger. *De Fulgent. Novem. Vir. jur. P. spec. Membr. 1. Disc.*
 2. Strauch. *Diff. Jur. P. L. 4. th. 17. § 107. p. 105.* Idque ex Sequentibus
 58 potissimum rationibus : (1) Quod quamque teste Lehmanno in
Chron. Spirens. L. 2. c. 4. ante institutum Electorale Collegium, jure
 eligendi Imperatorem ea tempestate adhuc penes omnes Imperii Pro-
 cures residente, Universi Principes in plenis Comitibus electo certa
 59 quædam de gubernando Imperio proposuerint capita; Confirmata
 tamen postea Electorali Collegio eligendi Prærogativa, sensim et-
 iam à jure concipiendi Capitulationem, tanquam Electionis an-
 60 nexo, reliquos Principes fuisse exclusos. (2) Quod Electores hoc
 jus ultra centenariam præscriptionem continua serie exercuerint.
 61 Et, ut ut (3) principes Imperii Non-Electores post tempora rudol-
 phi II. Imperatoris, imprimis in Electione Matthiæ, Electoribus
 de hac Prærogativa controversiam movere cœperint, eamque
 62 (4) tam vehementer, tamque serio in Tractatu pacis West-
 phaliæ userint, ut in Instrumento Pacis Cæsareo - Svec. An-
 no 1648. Osnaburgis Westphalorum confecto art. 8. §. 1. & 3. clare
 disponetur, in posterum *perpetuam & certam* Capitulationis formulam
consensu Statuum communi in plenis Comitibus condendam esse, de-
 63 que hoc negotio (5) in Comitibus Ratisbonensibus Anno 1662. & se-
 64 quentibus strenue actum sit, tandemque (6) Anno 1664. sub finem
 Mensis Aprilis ab Electoribus Perpetuæ Capitulationis notula,
 65 (quam videre est ap. Fritschium in *Add. ad L. in n. 7. c. 12. § Joh. Christ.*
Möldenern in Capit. Harmonic. p. 146. seqq.) concepta, Principibus
 66 Imperii oblata sit, Hique, cum neque in Ferdinandi IV. neque
 Leopoldi 1681. & Josephi 1690. Electione illorum suffragia & monita
 67 per omnia admitterentur, (7) Solenni interposita protestatione
 (quam contra Capitulationem Leopoldinam exhibet Author der
Grundfeste des Heil. Röm. R. P. 3. c. 3. in fin. contra Josephianam vero
 videre est apud Dn Muldener in *Capit. Harmon. p. 209. Lit. E. & T.*) præ-
 scriptam Capitulationem in passibus suo jure nocivis non attenden-
 68 dam esse, declaraverint, tamen serònimis (8) Status Imperii hanc
 Prærogativam dubiam Electoribus faceretentaverint, centenaria præ-
 69 scriptione tutis, instrumento Pacis (9) disponente quidem, in proxi-
 mis à Pacificatione Comitibus de perpetua agi debere Capitulatione,
 70 non, vero adjiciente, si in istis, & sequentibus connexis perpetua Ca-
 pitula-

pitulatio non perficeretur, nullam Capitulationem valere debere, æque ac Juri Circulorum non derogatum est, redintegratione illorum non facta, licet in eodem Pacis Instrumento de *redintegrandis Circulis* non minus, ac de conficienda *Perpetua Capitulatione* disponatur. Formula (10) Perpetuæ Capitulationis ne hodie quidem à Principibus 71 approbata, nec olim forte unquam in effectum deducenda, Protestationeque Principum (11) Reprotestatione Electorum (quam exhibet Joh. Christ. Muldener. in *Capit. Harmon. p. 209. Lit. G.*) elisa, hac 72 que Capitulationem præscribendi Prærogativa adhuc ultimo in Electione Josephi, Regis Hungariæ actu possessorio, (12) confirmata. 73 74 Verum enim vero, cum ex hætenus dictis facile liqueat, non indu- 75 biam hanc esse Electorum Prærogativam, ad minimum *ratione Petitorii*, nec Privatorum sit, sibi in indecis hisce eminentioribus Prærogativis facultatem decidendi arrogare, Principibus reliquis pro admissione ad concipiendam Capitulationem urgentibus, (1) Legem fundamentalem, cujus vim habet Capitulatio Imperatoria, non à Solis Electoribus, sed Statibus simul esse conscribendam, argumento, (2) à jure 76 eligendi, ad jus præscribendi Electo Capitulationem, claudicante, cum illud *solum Imperatorem*, hoc vero *Universum* respiciat, Imperium; Tacito (3) Principum consensu, per expresse declaratum, 78 in Tractatu Pacificationis dissensum suum, totque (4) interpositas 79 protestationes revocato & eliso, Firmoque ipsis jure concurrenti ad concipiendam Capitulationem, partim (5) in Instrumento Pacis 80 Casareo-Svecio quæsito, partim etiam inde manifesto, quod (6) ipsi 81 Electores ipsis Principibus perpetuam Capitulationis formulam, suis suffragiis comprabandam, Ao. 1664. obtulerint; Nos missa hac,

Ad illam pergimus ELECTORUM PRÆROGATIVAM, qua (5) singuli præ omnibus aliis Imperii Ordinibus in Celebratione Curia 82 Imperialis, imprimis vero in solenni Coronationis novi Regis Romanorum actu, *Illustrissimis Hereditariis defunguntur Officiis*, hodierno Curia stylo, *Hohe Erbkund Erb-Plenier* dictis, & in specie juxta *Au-* 83 *ream Bullam* (1) MOGUNTINUS (Dn Lotharius Franciscus de 84 Schönborn., Episcopus Bambergensis Mense Maio 1695. in locum Anselmi Friderici ab Ingelheim surrogatus) *Archi-Cancellariatu per Germaniam, A.B. c. 3. §. 2. & C. 2. §. 3.* HODIE etiam re ipsa per *Italiam &* 85 *Galliam*, cum quicquid, vel ex *Gallia*, quod tamen admodum exi-

guum est, vel ex *Italia*, nomine Imperatoris & Imperii expediendum est, ab IPSO ad expeditionem promoveatur, omni, quicquid ex Archivo ea ratione superest, penes Ipsum residente. Vid. Illustr. Dn. Rhetz. in *Inst. Jur. Publ. L. 1. Tit. 9. §. 3.* Confer. Dn. Crüger De
86 *Fulg. Novemv. Jur. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. n. 5. seq. (2) TREVI-*
RENSIS (Dn. Johannes Hugo, Episcopus Spirensis Anno 1673.
87 Mense Junio Caroli Casparis à Petra factus Successor) juxta *Auream*
Bullam Archi-Cancellariatu per Galliam & Regnum Arclatense, Vid. A. B. c.
88 *1. §. 12. (3) COLONIENSIS, (Josephus Clemens, Dux Bavarix,*
89 *electus in locum Maximiliani Henrici Mense Decembr. 1679.) Archi-*
90 *Cancellariatu per Italiam, Vid. A. B. c. 1. §. 11. Quorum quisque in so-*
lenni Imperatoris Curia, in quo hæc celebratur Archi-Cancellariatu,
figilla Archi-Cancellariorum omnium, baculo appensa gestat, illaque
accumbenti Imperatori reverenter exhibet, reliquis duobus Co-Ele-
ctoribus Ecclesiasticis manum baculo simul admoventibus, sicque
in Mensa, ad id præparata, ante Casarem deponentibus, quo ab
Imperatore restituto, durante convivio solenni is solus Archi-Can-
cellariorum, in cujus Archi-Cancellariatu Curia celebratur, majus
figillum Imperatorium, catena collo appensum, & ad pectus us-
que dependens tam diu gestat, donec finito convivio, à comitatu
Imperatoris in Curiam, vel Hospitium reversus, illud Vice-Cancell.
91 remiserit. *A. B. (4) REX BOHEMIÆ (quem hodie repræsentat po-*
tentiſſima Domus Austriaca, ex qua Modernus Inviſtiſſimus Impe-
92 rator LEOPOLDUS.) *Archi-Pincernatu, A. B. c. 4. & c. 27. §. Cujus*
93 *Officii intuitu per Sub-Officiarium suum in celebratione Curix, ac*
Mensæ Imperialis poculum, vino aqua permixto impletum, antea-
94 que à se delibatum, Imperatori porrigit. (5) ELECTOR BAVA-
95 RIÆ (hodie Dn. Maximilianus Emanuel, Dux Bavarix) *Archi-Dapife-*
ratu, ex transactione cum Electore palatino Heidelbergensi Ao. 1651.
inita, ipsi cesso, Vid. Theatr. Europ. Ad Annum 1651. pag. 10. ibi: Daß
Chur- & Pfalz auf gepflogene Tractat- und Handlungen, den Erzh-
Truchseßischen Titul quittiret und den Erz-Schatzmeisters Titul neben
einem neuen Siegel, aus welchem der Reichs-Äpfel gelassen/ wieder an-
96 *genommen. In solenni Processione Imperatori pomum Imperiale præ-*
97 *fert, idque inter insignia sua in Sigillo hodie ostentat. (6) SAXO,*
98 *Archi-Marschallatu (hodie Dn. Fridericus Augustus, Poloniae Rex)*

A. B. c. 4. §. 4. in cuius signum inter insignia habet duos gladios decussatim compositos, Imperatorii in Processionibus evaginatum præferens gladium, Vid. *Albin. in Chron. Misn. Tit. 16. Limn. L. 3. c. 10. n. 29. 99* quorum pertinent veteres versiculi:

Zwey Schwerdt das Marschalln Amt bedeuten/

Die Wändische Heyden auszuräuten.

Tempore Coronationis officium suum exercet avenæ mensuratione & distributione &c. *quo de infra cap. seq. pluribus* (7) BRANDENBURGENSIS (Hodie Fridericus III. Marchio & vi Pacificationis inter Regem Polonia & gloriosissimæ Memorix ipsius Parentem *Fridericum Wilhelmum* Welavia 19 Septembr. 1657. initæ, absolutus Borussia Ducalis Dominus) juxta *Auream Bullam, Archi Camerariatu. Vid. A. B. c. 27. §. 3.* In solennibus Processionibus Regi Romanorum præfert *Sceptrum*, quod inter insignia ipsius etiam conspicuum est, Vid. *Illustr. Dn. Rhetz in J. J. P. L. 1. Tit. 13. §. 2. & Schweder. in Introd. ad J. P. Part. Spec. S. 2 c. 5. §. 11. p. 789.* de cuius præestatione licet ipsi controversia in Inauguratione Caroli IV. Aquisgrani à Duce Juliacenfi, in cuius clientela Civitas illa erat, fuerit mota, re tamen examinata, pensitatisque Utriusque rationibus, pro Ludovico, tum temporis Electore Brandenburgensi Imperator Carolus IV. pronunciavit. Vid. *Limn. in Addit. Tom. 2. ad Lib. 3. c. 11. n. 7. & Schwed. d. l. ubi addit: Ex eo tempore Marchiones Brandenburgenses quiete hoc jure esse fruitos.* In solenni Curia Cæsari pelvim exhibet & Mantile. *Manutergii* in *A. B. c. 27. §. 3.* non fit mentio, usus tamen docuit, proxime adstantes in exhibitione aquæ id tenuisse. *Dn. Rhetz. d. Tr. L. 1. c. 13. §. 3. in fin. Confer. Dn. Crüger. sæp. all. Tr. Part. Spec. Membr. 11. Disc. 4. §. 13.* ubi docet: In novissimo Coronati Regis Ungariæ Josephi actu proxime adstantes Electores id interim tenuisse. (8) COMES PALATINUS RHENI (hodie *Johannes Wilhelmus Josephus*, Dux Neoburgensis,) juxta *Auream Bullam Archi-Dapiferatu. Vid. A. B. Cap. 1. §. 13. c. 27. §. 4.* hodie vero post supra memoratam transactionem, *Archi Thesaurariatu, Vid. subscriptio Noviss. R. I. De Anno 1654.* Scutella ista in Insignibus adhuc vacua, ob spem redituri ad se Electoratus Bavariæ, cumque illo *Pomi Imperialis*, quo ante *Instrumentum Pacis. art. 4.* inter insignia sua utebatur. *Dn. Rhetz. d. Tr. L. 1. T. 14. §. 3.* In Processione solenni hodie loco *Pomi Aurei Imperialis*, (*Reichs Appfel*) gerit Co-

115 *ronam*, & equo vectus in populum primos missiles nummos spargit,
 116 aureos, ac argenteos die Erönungs-Münze in Silber und Gold / in
 117 quorum *uno latere* Regis Romani noviter electi Nomen, *in altero* An-
 nus cum Die coronationis inperpetuam memoriam leguntur. In
 nummis missis in novissimo Josephi Regis Rom. electi Coronationis
 actu hac stricte non sunt observata, sed in illorum una parte visus
 fuit SOL, darunter ein Schwerdt / mit einem güldenem Lorbeer-Zweig
 umwunden / adjecto Symbolo: *Amore & Timore*, in altera die Römische
 Königliche Cron cum subscriptione: *Josephus, Rex Ungariae, Coronatus*
 118 *in Regem Romanorum Augustus*: Die 26. 1690. Hicce Octoviris (9) Ao. 1692.
 9. Decembr. ex Illustri Guelfica Domo Primus accessit Imperii Ele-
 ctor, Imperatoris ac Electoralis Collegii suffragiis creatus, solenni-
 119 que Pompa investitus, & nuperrime denatus, *Novemvir* Dn. ERNE-
 STUS AUGUSTUS HANNOVERANUS, Episcopus Osnabrug-
 120 gensis, (cui hodie in Episcopatum successit Carolus Josephus Dux
 Lottharingæ) Brunsvic. & Luneb. Dux, contradicentibus adhuc
 hodie plurimis Principibus Non-Electoribus, cui quidem Sacratiss-
 fimus Imperator *Archi-Vexilliferatus* Officium, des Reichs-Panier-
 Amt / oder Reichs-Fendrichs Amt / und prædicat, cum *Imperii Vexillo*,
 Des Heil. Römischen Reichs Haupt-Panier / jure hereditario gratio-
 sissime detulit, *Vid. Recess. inter Imperatorem & Domum Brunsvicensem ac*
Luneb. in punct. Elect. art. 4. ibi: Weiln ferner bey ieder Thur ein gewisses
 Reichs-Erz-Amt / und Reichs-Insigne gewidmet / so ist wegen jenes das
 Amt des Reichs-Panier-Herrn / und in diesen die Reichs Fahne von uns
 allergnädigst beliebt worden: Dafern jedoch auf den in dem Westphä-
 lischen Friedens-Instrument gesetzten / und in Gottes Händen stehenden
 Fall / welchen der Allerhöchste verhüten wolle / der Rechte Electorat aus-
 121 ausgehen würde / so soll an statt des vorgedachten Erz-Amts / und Reichs-
 122 Insignis, das Erz-Schatzmeister-Amt und das dazzu gehörige Insigne
 diesen Neundten Electorat zugeignet und gewidmet seyn. *Vid. Crüger.*
d. Tr. P. Spec. M. 2. D. 4. §. 23. interposita tamen contradictione & pro-
 testatione inprimis Ducis Württembergensis, *Vid. Auth. Deduct. Würt-*
tenb. De Anno 1693. factum est, ut Hannoveranus de Archi-Vexillife-
 ratus Imperii Officio ab Imperatore nondum sit investitus. Dn. Crü-
 ger. *d. l. ibi*: Und ist in der Investitur nicht nur von dem Reichs-Panier-
 Amt insigni in particulari, sondern insgesamt von allen Erz- und Erb-
 Amt

¶ Int abstraheret worden: Quod tanquam Notabile observavit idem 123
 Author, cum alias de *Electoratu* investiendus, statim etiam *Officium*,
 ceu illius annexum simul in feudum accipiat: Hancque tunc tempo- 124
 ris in suspenso relictam rem, hactenus meliorem haud nactam esse
 exitum, collectu inde haud difficile est, quod campus iste Insigni
 Imperii destinatus, in insignibus Hannoverani adhuc conspiciat-
 ur vacuus.

Inter PRÆROGATIVAS ELECTORUM refertur (6) quod 125
 peractis Coronationis solennibus, præstitisque noviter electo Rom,
 Regi, Mensæ accumbenti, Officiis suis *singuli singulis in eodem cum Ipso*
Imperatore cœnaculo accumbant Mensis, separatim stratis, splendidissime-
que instructis, auro & argento maximi valoris præfulgente. Vid. A.
B. c. 28. §. 3. & 4. Ubi simul additur: Quod quamvis *Ecclesiastici Ele-* 126
ctores officio suo ante Mensam Imperatoris benedicendo peracto, sta-
 tim Mensis sibi stratis assideant, etiam si *Electores Seculares* nondum
 sua expleverint ministeria, Hi tamen ad Mensas sibi paratas se lo-
 care ante non possint, quam singuli Co-Electorum munia fecerint
 sua, illo qui prior officium suum præstitit, tamdiu juxta Mensam
 sibi stratam stando reliquos expectante, donec & Hi omnes suis Of-
 ficiis rite expeditis, ad suas Mensas accesserint. Sicuti autem dicta 127
 in Electoribus in persona *presentibus* tantum procedunt, (absentium 128
Legatis in reliquis quidem omnibus Dn. Principalium personas repræ-
 sentantibus, ad Mensam tamen absenti Domino principali deputatam,
 proque ipso apparatus, non sedentibus, testante id, aliis priorum
 temporum exemplis consulto omissis, inprimis Coronationis Impe-
 ratoris Leopoldi & novissimæ, Josephi historia, ex qua liquet, mis- 129
 sos ad illam Panegyrim *Bavaricos & Brandenburgicos* Legatos, Mensis
 Dominorum Principalium non assedisse, neque in Coronatione ul-
 tima, Regis Bohemiæ, Electoris Saxonix, & Brandeburgensis Lega 130
 tos absentium Dn. Principalium Mensas, in quibus nil, nisi duæ, ci-
 bis vacuæ Scutellæ coopertæ appositæ fuere, occupasse, sed abiisse,
 omnes *Conf. Theatr. Europ. Tom. 8 p. 553. Dn. Rhetz. in J. J. P. L. 1. T. 4.*
§. 58. Ita in *Principibus Non-Electoribus* hæc conspicitur differentia, 131
 quod *Uni omnes mixtim Mensæ*, in eodem conclavi positæ, assideant,
 nec *singuli separatim suis* utantur Mensis, docente id itidem Coronatio-
 nis Leopoldi & Josephi historia; Itidemque, quod (2) ELECTO- 132
 RUM

- RUM Mensæ omnes ejusdem sint altitudinis, exque Lege Carolina sex, ex Consuetudine vero moderna tribus pedibus IMPERATORIS & IMPERATRICIS, si adest, ex præscripto Aureæ Bullæ tribus ex observantia vero, uno pede depressiores, Ipsorum contra PRINCIPUM NON-ELECTORUM Mensis uno ad minimum pede, seu gradu elatiores deprehendantur ELECTORUM Mensæ. Vid. Dn. Schwed. in Intr. ad J. P. Part. Spec. Sect. 1. cap. 2. §. 45. Dn. Crüger. saepe
- 133 all. Tr. Part. Spec. M. 1. D. 8. §. 2. Quibus (3) Hi tecto Capite, nisi &
- 135 Ipse Imperator Capitis tegumentum deposuerit, (4) sub Uraniscis vel Cælis Portatilibus, vulgo untern Himmel oder Baldachinen Vid. Relationem Coronat. Joseph. Reg. Rom. ibi: Es waren der abwesenden Churfürsten ihre Taffeln unter besondern schönen Baldachinen / so sehr kostbar / theils von Golde / theils von Silber gestickt / theils von rothen Sammet mit breiten güldenen Borten und schönen güldenen Franzen eingefasset waren / prächtig anzusehn / 2c. accumbunt, habentibus à tergo suum adjunctum (5) Repositorium, sine Abacum Vasarium Regium, in quo splendoris & Magnificentiae causa singuli sua suppellectilia aurea, & argentea ostentant: ILLIS contra Mensæ suæ (a) Uranisco & Cælo pensili, nec non (b) Credentia sive Abaco Vasario carenti, (c) aperto capite assidentibus, Vid. Schweder. d. l. Sprenger. in pag. J. P. 181. Vitriarius J. J. Lib. III. §. 20. ibique Addition. Fürstner. De Jur. Suprem. &c. c. 49. Bœcler. in Not. S. R. I. L. 6. c. 2. ibique Dn. Schurk&fleisch in Not. & Dn. Franckenstein jung. Dn. Wagenfeil. De Official. Imper. c. 9. §. 25. seq. & Dn. Crüger. tit. I. §. 5. p. 129. Ubi ex Pastorio in Laur. Act. Publ. Europæ, P. 2. 57. idem in ultimis Coronationis Leopoldi & Josephi actibus ita observatum fuisse refert.
- 138 SEPTIMA ELECTORUM PRÆROGATIVA exserit se potissimum circa COMITIORUM INDICTIONEM, in eo (1) conspicua, quod imperator Universalia Reip. Romano-Germanicæ Comititia indicare haud possit, nisi prærequisito omnium Electorum consensu per Capit. Caroli. V. art. 12. Ferdinandi IV. art. 14. Leopoldi, art. 17. & Josephi. art. 16. ibi: Und sonderlich keinen Reichs Tag vornehmen oder
- 139 ausschreiben / ehe und bevor darzu un der VII. (Regis enim Bohemiæ in hoc negotio extra Diætas Electionis novi Regis Romanorum, Vid. Limn. ad A. B. cap. 4. §. 1. Observ. 9. Goldast. in Reichs. Sitzung. P. 2. n. 178. ibique adductum Decretum Electoralis Collegii nulla habetur ratio. Vid.

Vid. Dn. Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 10. §. 2. Conring. De Comit. n. 17. Schweder. d. Tr. P. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 5.) Churfürsten Consens, und Bewilligung durch sonderbahre Schickung angehalten. Conf. N. A. de Anno 1559. §. Derowegen wir auf vorgehabten statlichen Rath. N. A. de Ao. 1570. §. haben wir eine gemeine Reichs-Versammlung. N. A. de Ao. 1576. §. Als haben wir mit Recht N. A. de Ao. 1598. §. Als aber darzwischen. N. A. de Ao. 1603. Iterum / und dieweil & N. A. de Ao. 1654. Mit Rath und Gutbefinden der Sämmtlichen / Unser und 140
Des Heil. Reichs Churfürsten &c. in tantum, ut si neglecto Electo-
rum consensu, comitia indixerit, actus indictionis sit ipso jure nul-
lus. Schweder. d. Tr. & loc. §. 3. Reliquorum Principum consensu 141
hic neutiquam prærequirendo, Vid. all. Capit. & R. I. (2) Quod Ele- 142
ctores necessitate ac utilitate Imperii exigente, Comitia Cæsari sua-
dere possint, eidemque Authores existere ad indicendos publicos
Statuum conventus, Vid. N. A. de Anno 1641. Capit. Leopold.
art. 17. & Joseph. art. 11. ibique Oder sie uns NB. von selbst den
Reichs Anliegenheit halber / darum Unterthänig angelanget / und erin-
nert. Ad prævium ipsorum monitum non facile ab Imperatore de- 143
negandos. Vid. proxime all. loc. jung. Noviss. Imp. Rec. De Anno 1654.
192. (3) Quod Imperator ante indicenda Statibus publica comi- 144
tia, cum solis Electoribus, reliquis Imperii Ordinibus itidem exclusis, com-
municata illis publicorum horum conventuum CAUSSA, de LO-
CO, deque TEMPORE Comitiorum deliberare teneatur. Vid.
Capitul. Ferdinandi IV. art. 14. Leopoldi. art. 17. & Josephi. art. 16.
ibi: Und sich mit denselben (sc. VII. Electoribus) so wohl der Zeit
als Wahlstatt halber verglichen. Arum. De Comit. cap. 5. §. 27. in fin.
Schweder. proxime all. loc. Crüger. Part. Gen. Disc. 6. (4) Quod in 145
Comitiis Imperialibus Electores non mixtim, ut olim, cum Principi-
bus unum faciant Collegium, sed separatim ab hisce in votando & con-
sultando instituant Curiam, Einen gesonderten Chur-Fürsten Rath.
Vid. Leopold. Capit. art. 36. & Joseph. art. 35. ibi: Bey ihrem beson-
dern Rath geruhiglich bleiben / und ungedrängt lassen. Conf. Dn.
Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 6. §. 5. Schwed. Part. Spec. Sect. 2. cap. 2.
§. 5. Mauri. De R. J. n. 18. Lehman. in Chron. Spir. L. 7. cap. 12. pag.
997 Vitriar. d. l. L. 3. T. 8. §. 2. pag. 689. & Crüger. d. Tr. p. 68. seqq.
(5) Quod in votando & sedendo indubia hodie Electoribus compe- 148
tente

- 148 *tente Prærogativa, Collegii & Curia Electoralis vota ex multorum sententiis tantum in Comitibus valeant, quantum dimidia partis Ordinum in Universo Imperii Senatu suffragia sunt valitura. Vid. Fürstner. De Suprem. Princip. Germ. cap. 40. Bœcler. De N. & S. R. J. Lib. 3. cap. 2. Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 6. n. 5. Crüger. d. Tr. M. I. D. 6. §. 15. Vitriarius. in J. J. P. Tit. 8. Lib. 3. §. 4.*
- 149 AD PRÆROGATIVAS ELECTORUM pertinet VIII. Quod
- 150 ipsi Electores, *quoties, & ubi* ipsis visum fuit (Rege Bohemia ex-
- 151 cluso, nisi in tali conventu Electorali *De Electione Regis Romanorum* agatur, Vid. cautio Uladislao Bohemia Regi à ceteris Co-Electo-
- ribus, Anno 1489. tradita, ap. Goldastum. P. 2. der Reichs. Ges-
hungen p. 178. Limn. ad A, B, C. 12, §. 2. Obs. 4. Schvveder. d. Tr. Part.
Spec. Sect. 2, c. 2. §. 6.) particularia Comititia sine specialis Imperatoris
venia impetratione, vel aliorum Principum interventu, agendi, ha-
- 152 bendique gaudeant jure, ne ipso quidem Imperatore hosce con-
ventus prohibere, aut impedire valente, Vid. Capit. Caroli. V. art.
5. Ferdinandi. I. art. 5. Maximiliani art. 3. Rudolphi art. 4. Matth.
art. 4. Ferd. II. art. 4. Ferdinandi III. & IV. art. 5. Leopoldi & Jo-
sephi art. 6. ibi: Wir lassen auch zu / daß die sieben Churfürsten ie zu
Zeiten vermöge der güldenen Bull und Observantz, nach Gelegenheit
und Zustand des Heil. Reichs zu ihrer Nothdurfft / auch so sie beschwer-
liches Obliegen haben zusammen kommen mögen / dasselbe zu beden-
cken / und zu rathschlagen / daß wir auch nicht verhindern und irren
und derohalben keine Ungnade oder Widerwillen gegen ihnen sämt-
lich / oder sonderlich schöpfen / und empfangen wollen. Vid. Schvve-
- 153 der. Part. Spec. Sect. 2. cap. 2. §. 6. Vitriar. Inst. J. P. Lib. 3. Tit. 8. §. 3.
inibique Additionator: ubi simul addit istiusmodi Electorales Con-
ventus celebratos esse (1) Francofurti ad Mœnum 1486. & 1657.
(2) Herbipoli 1502. (3) Baccharachii 1598. (4) Fulda 1608. (5) No-
rinbergæ 1611. 1619. & 1640. (6) Mulhufi 1627. (7) Ratisbonæ 1630.
& 1639. (8) Moguntia 1642. (9) Pragæ 1652. (10) Augusta Vinde-
licorum 1689. Conf. Joach. Cluten. & Samuel Rachel. d. Comit.
- 154 *Elect. junct.* Crügero. in sep. all. Tr. P. Spec. Memb. 2. Disc. 7. §. 10. Sunt
autem hæc Electorum, Comititia, quæ vulgo Chur-Fürsten / item Colo-
legial- und Wahl-Tage appellantur, duplicis generis: Instituun-
tur enim vel *Cæsaris monitu*, vel *proprio Electorum motu & Consilio* :
Pri-

Priora sunt Conventus Imperatoris, & Electorum auctoritate Cæsaris 155
per Moguntinum Electorem indicti, in quibus de Imperii, Orbisque
salute, & ad hanc pertinentibus negotiis consultatur, & agitur: Post- 156
eriora sunt Conventus Electorum toties à Moguntino indicti, quoties
id vel totius Imperii necessitas, vel Collegii Electoralis judicium, ac au- 157
toritas postulaverit: Quæ inter hæc notabilis intercedere videtur dif-
ferentia, quod prioris generis Conventus non, nisi sciente Imperatore,
instituantur, in illis vel personaliter, vel per Legatos comparere so- 158
lito: Posterioris generis vero ipso ignorante quidem indici, vix tamen
ipso infcio peragi possint. vid. Schvveder. d. l. Limn. ad A. B. C. 12. n. 2.
observ. 13. p. 712. & Addition. ad Vittr. Lib. 3. T. 8. S. 4. Lit. A. Alique
passim.

PRÆCIPUI JURIS ELECTORALIS *præ reliquis Imperii principibus* IX. 157
 Nota & Argumentum est certissimum, quod *Imperator solus absque*
Illorum (excluso tamen & hic Bohemo, Lim. *Ad Capitul. Leopold. art. 22.*
Schvveder. P. Spec. S. 1. c. 20. S. 3. Add. ad Vitriarium L. 3. Tit. 4. S. 6. Lit. a. 158
Crüger. d. Tr. S. Spec. M. 2. S. 4. Disc. 8.) consensu (I.) Hodie neque ipse,
nova vectigalia instituere, aut augere, neque aliis facultatem nova instituendi,
aut instituta augendi concedere valeat. per Capitulationem Leopoldinam
S. 21. & 24. & Joseph. S. 20. ibi: Wir sollen und wollen auch insonderheit
nun hinfüro keinen Zoll von neuen geben/noch einige alte erhöhen oder pro-
rogiren lassen/ auch vor uns selbstnen keinen aufrichten/ erhöhen oder pro-
rogiren/ es sey denn die Benachbarte und interessirte Stände/ und dero
erfordertes/ auch in gebührende consideration ziehendes Gutachten vor-
hero darüber vernommen/ und hernacher aller NB. und je der sieben Chur-
Fürsten Wissen/ Willen/ Zulassen/ und Collegiat-Rath/ einhelliger
Schluß also/ und dergestalt in diesem Stücke vorgangen/ daß keines
Churfürsten Widerrede/ oder Dissens dagegen/ sondern alle und jede dero
Collegial- Stimmeneinmüthig seyn/ massen wir dißfals NB. die Majora
nicht attendiren/ auch ohne vorhergehende Vnanimia zu keinen Stande
bringen/ und den supplicirenden mit seinem Begehren gänzlich hinweg
und abweisen/ wie auch alle diejenige/ so um neue Zoll/ es sey gleich zu Was-
ser oder Lande/ oder der alten Erhöhung/ prorogation anhalten werden/
einer Collegial- Versammlung zu erwarten/ erinnern/ und neben dem Chur-
fürstlichen Collegio jedesmahl dahin sehen sollen/ und wollen/ damit durch
die ertheilte neue Zölle und Concessionen andre Churfürsten/ Fürsten und
Stände

Stände/ an ihren vorhinhabenden Zoll-Einkünfften keine Verringerung/
 Nachteil und Schaden zu leiden haben. & art. 23. ibi: Demnach dem solche
 Zoll-Regal, und Privilegia NB. allein von Römischen Kaysern und Könige
 gen mit Bewilligung der sieben Churfürsten/ nach Ausweisung des 20. art.
 im Reich ertheilet/ und gegeben werden. Vid. Illustr. Dn. Rhetz. in J. J. P.
 Lib. 1. Tit. 4. §. 36. & L. 1. T. 6. §. 24. seq. Item. L. 2. T. 15. §. 2. seqq. Schvveder.
 P. Spec. S. I. c. 20. §. 2. Vitriar. in I. I. P. Lib. 3. Tit. 8. §. 29. Bœcler. De N. S.
 I. R. Lib. 6. c. 2. §. 16. pag. 65. Crüger. De Fulg. Elect. jur. part. Spec. Membr. 2.
 159 Disc. 8. per tot. Stryk. in Not. ad Lauterb. Tit. De Publican. verb. Cum statib.
 ibique: Exc. Dn. Præses. Nec obstat dictis, quod ex allegatis verbis
 art. 20. Josephianæ Capitulationis videatur hic & reliquorum Statuum
 consensum esse exigendum, non suffecturis solius Imperatoris, & Ele-
 160 ctorum suffragiis: In qua opinione sunt multi Juris publici Ddum,
 quibus protestatio Lubecæ nomine Civitatum, confirmationi novi
 Telonii, Comiti Oldenburgensi in fluvio visurgi Anno 1623. ab Im-
 peratore Ferdinando II. in feudum Imperii consensu Electorum con-
 cessi, factæ à Ferdinando III. 1638. & 1643. & in Instrumento Pacis
 1647. solenniter opposita die 8. Febr. 1649. his verbis: Weilen bewußt/
 daß Reichs-Städtische Collegium den prætendierten Oldenburgischen
 Wasser-Zoll niemals approbiret/ sondern deßhalben eine Declaration-
 und Protestation Schrift von denen Stadt-Colnischen Gesandten/ als
 p. t. Reichs-Städtischen Directore eingeliefert/ so wolte man solthane de-
 clarationem, und Dissensum in sollemnissimo hoc actu hiemit nochma-
 len widerholen/ benebenst feyerlich contestiret haben/ daß durch die ex-
 tradirende Reichs-Städtische Ratificationes man davon keines Weges
 abgewichen/ noch ermeltes Zolls insertionem darunter begriffen/ weni-
 gers aber zu selbiger Guaranda sich einiger massen verbunden haben wolte/
 de eo semel, pro semper protestando. vid. Vitriar. d. l. non parum suf-
 161 fragari videtur. Aliud enim est Statuum vicinorum sententiam per mo-
 dum monendorum, als ein Gutachten/ requiri, ut audiantur, suum mon-
 straturi interesse, & præjudicium; Aliud vero illorum sententiam
 per modum suffragii, consensus & voti desiderari. Illud fundatur in all. §.
 20. Hoc vero solis tribuitur Electoribus d. l. & §. 23. ibi: allem:
 162 Quem vero supra allegata Civitatum protestatio habuerit effectum,
 illamque subsecuta Civitatis Bremensis Oppositio, ex Vitriario &
 Crügero d. l. exque famosissima illa in bannum dictæ Civitatis
 decla-

declaratione cognitu est facillimum. Vid. Dn. Stryk. in Not. ad Lauterb. d. 1. Illud vero hic notam meretur (a) Quod consensus hic Electoralis hodie non amplius, ut olim, Collegialis sit, vel secundum *163* *Majora* æstimetur, sed *Totalis*, ita ut omnes & singuli Electores in casum novi vectigalis, vel augmenti veteris consentire teneantur, adeo, ut uno dissentiente concessio facta, haud sit valitura per all. art. 20. Joseph. Capit. ibi: und hernacher aller und jeder sieben Churfürsten/ mit einhelligen Schluß/ daß keine Widerrede und Dissens dagegen/ sondern *164* alle und jede Collegial-Stimmen einmuthig seyn/ massen wir deßfalls die *majora* nicht attendiren/ auch ohne vorhergehende Vnanimia zu keinem Stande bringen &c. Vid. Dn. Rhetzius d. 1. L. 2. T. 15. S. 3. Crüger. d. Tr. Memb. 2. part. Spec. Disc. 8. S. 4. (b) Quod Status Imperii novum vectigal impetraturus, Electoribus, illorumque Ministris, *165* & Subditis immunitatem teneantur promittere, nisi hac non præstita, carere vectigalis jure velint. Vid. art. 23. Leopoldinæ, & 22. Josephianæ Capitulationis, verbis: Daß Sie mehr gedachte Churfürsten/ dero Gesandten und Råthe/ und dero Wittben und Erben/ bey ihren Ein- und Abzuge/ wie auch ihre Unterthanen/ Diener/ zugewante/ und andere befreyte Personen/ auch dero selben Haabe und Güter mit solchen von neuen gegebenen/ erhöheten oder prorogirten Zöllen nicht beschweren/ sondern an allen und jeden Orten ihrer Fürstenthümer und Länder mit ihren Wahren und Gütern Zollfrey durch passieren/ verfahren/ und treiben lassen/ sich auch sonst der Zolls Erhöhung halber gewisser vorgeschriebener massen verhalten/ und darüber vermittelst eines sonderlichen Revers gegen die Churfürsten kräftiglich verbinden sollen; die aber solche Revers noch nicht von sich gegeben/ auch NB. bey Verlust des concedirten Privilegii dahin erinnern/ und anhalten/ sich hierin der Schuldigkeit zu bequemen/ und angeregten Revers ohne längern Verzug heraus zu geben/ und denen Churfürsten einzuhändigen: Denen aber/ so ins künftige obbeschriebenen massen neue Zölle/ oder der alten Ersteigerung oder Prorogation erhalten werden/ wollen wir NB. vor Herausgebung solcher Revers unsere Kayserliche Concessionen keines weges ausfertigen noch ertheilen lassen.

(II.) Quod Imperator nemini sine Electorum consensu facultatem *166* Officinam habendi Monetariam, cudendique Monetam Imperialem,

vulgo die Münz-Gerechtigkeit / und Münz-Stätte zu halten / concedere possit, licet reliquorum Statuum consensus plane negligatur. Vid. Capit. Matth. art. 37. Ferdinandi II. art. 33. Ferdinandi III. art. 37. Ferdinandi IV. art. 35. Leopoldi, art. 34. & Josephi, art. 33. ibi: Wir sollen / und wollen durch hinfüro ohne Vorwissen / NB. und absonderliche Einwilligung und Consens der sieben Churfürsten niemandes / wes Standes / oder wessen der sey / mit NB. Münz-Freyheiten und Münz-Städten begaben und begnadigen. Imo ne legitime amissum monetandi jus, *absque Collegiali Electorum consensu* valeat restituere Capit. Joseph. d. art. 33. ibi: auch wo wir beständig befunden / daß die je- nigen Stände / denen solches Regal und Privilegium verliehen / daß selbe dem Münz-Edict, und andern in desselben Verbesserung erfolgten Reichs-Constitutionen zugegen mißgebraucht / oder durch andre miß- brauchen lassen / und sich also ihrer Münz-Gerechtigkeit ohne fernere Er- känntniß verlustig gemachet / ihnen solches Regal verbieten / sondern auch ei- nen solchen privirten Stand / ohne Vorwissen und Bewilligung der Churfürsten nicht restituiren. Vid. Schvved. Part. Spec. S. I. c. 22. §. 1. seq. Crüger. d. Tr. S. Spec. M. 2. Disc. 9. per tot. Vitriarius in J. J. P. L. 3. T. 8. §. 29. Boecler. de N. S. A. I. L. 6. c. 2. §. 16. & Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. T. 6. 167 27. & L. 2. Tit. 16. §. 1. ubi tamen recte monet §. 3. Totalem hic non de- fiderari, sed sufficere, *Collegialem Electorum consensum*, non ob- 168 stantibus art. 34. Leopold. Capit. & art. 33. Joseph verbis: absondera- 169 liche Einwilligung der VII. Churfürsten / utpote quæ *pristino juri*, quo soli olim Imperatori licuit jus monetandi Imperii Statibus indulgere, Vid. 170 Kayfers Ferdinandi neue Münz-Ordnung §. 178. opponuntur, non vero *singulorum Electorum consensum* requirendi inferunt ne- cessitatem.

171 (III.) Quod solus Imperator *absque Electorum consensu* aperta Imperii Feuda Majora, seu Regalia, aliis in feudum iterum dare, vel Expectantias super ipsis concedere haud valeat. Vid. Capit. Ferdinandi IV. & Leopoldi art. 30. juncta Josephiana art. 29. ibi: Wann auch Lehen den Reich / und uns bey Zeit unser Regierung durch Todesfall / oder Verwirckung eröffnet / und lediglich heim- fallen werden / so etwas merckliches ertragen / als Fürstenthümer Graffschafften / Städte / und dergleichen / die sollen und wollen wir NB. ohne Vorwissen der sieben Churfürsten ferner niemand leyhen /

Lehen / und NB. niemand einige expectantz oder Anwartung dar
 auf geben zc. Et mox: So sollen auch die Lehen, Brieffe und Ex-
 spectantien über des heiligen Reichs angehörige Lehen / welche bey ei-
 ner andern / als Unser Reichs-Canzley ohne Vorwissen der Herren
 Churfürsten ins künfftige ertheilet / und ausgefertigt werden möchten / ganz
 ungültig seyn. Vid. Stryck. in *Ex J. F. C. V. 90. q. 10. 172*. Kulpis in *Not. ad*
Monzamb. cap. 5. T. 15. Schvveder. in *J. ad J. P. Part. Special. S. 1. c. 23.*
S. 10. Rhetz in *J. J. P. L. 1. T. 1. §. 16. & L. 1. T. 6. §. 21*. Conringius in *Lam-*
pad. P. 3. c. 5. §. 26. Reinkingius *de R. S. & E. 1. Class. 2. c. 9. num. 165.*
Vitriar. in J. J. P. L. 2. T. 1. §. 16. Bœcler. *de N. S. R. J. L. 6. c. 2*. Strauch.
in Diss. Exot. 3. 1b. Cui restrictioni facultatis Cæsareæ ratione aper- 172
 torum feudorum Imperii Regalium, aliis sine prævio Electorali
 consensu iterum non concedendorum, sicuti primum ansam dedit
 Capitulatio Caroli V. *art. 3. ibi*: Wann auch Lehen dem Reich / und
 Uns bey Zeit Unser Regierung eröffnet werden / so sollen und wollen wir
 ferner niemand verleihen / sondern zu Unterhaltung des Reichs / Un-
 ser und Unserer Nachkommen / der Könige und Kayser behalten / ein-
 ziehen und incorporiren zc. *pro fundamento hanc Status habens ra-* 173
tionem, ut hac via auctis pedetentim Imperii redditibus, ceteroquin
sat exiguis, si aliquando placuerit Electoribus alium quempiam
Principem extra Potentissimam Domum Austriacam ad fastigium
Summæ in Imperio Dignitatis evehere, huic non desit, unde Splen-
dorem & Dignitatem suam commode tueri possit; Ita supra dictam
rationem Imperatores prævidentes, vix hætenus ullum apertum 174
Imperii feudum regale ad ductum modo adductæ Capit. Caro-
linæ sibi retinuerunt, sed potius nociva Imperio liberalitate in
alios iterum transtulerunt, Vid. Illustr. Dn Rhetz. in J. J. P. L. 1.
T. 6. §. 16. in fin. Quod inter alia, ex exemplo Ducatus Mecklenbur- 175
 gensis, pulsis ditionibus suis à Ferdinando II. Anno 1628. Ducibus
 Meckl Adolpho Friderico, & Johanne Alberto, Wallensteinio iterum
 concessi, & Heroico Gustavi Adolphi, Regis Sueciæ, omnem laudem
 supergressi facto, Optimis hisce Principibus Anno 1631. feliciter resti-
 tuti, satis apricatur Conf. Dn. Cruger. *De Fulgent. Elect. Iur. Part. Spec.*
M. 2. Diss. 10. §. 3.

Nec obstat hætenus dictis, quod allegata Capitulatio Jose- 176
 phiana nullam consensu, bene vero præscitus Electoralis faciat men-
 tionem.

tionem. Respondendum enim est. Constanti juris publici Docto-
 177 rum interpretatione receptum esse, Electores in d. Capit. per vo-
 cem *vorw. ssen* / non *nudam* Imperatoris *certiorationem*, sed *consensus*
 178 *requisitionem* denotare voluisse, quam interpretationem vel ipsa
 ratio plane olim vi Capitulationis Carolinæ Imperatori interdictæ
 reinfeudationis apertorum majorum Imperii feudorum non ægre
 suadere videntur. Illustr. Dn. Rhetz. in *Comm. Iur. Feud.* p. 360. seq. Dn.
 179 Schvvedr. c. l. §. 3. in fin. An vero in *Electoratibus apertis & vacan-*
tibus idem juris sit, ut & illos ad ductum Aureæ Bullæ Tit. 7.
 §. fin. Imperator aliis iterum in feudum concessurus, Durum. Ele-
 180 ctorum prærequirere consensum opus habeat? de illo videri potest
 inter alios Dn. Cruger. *proxime citato loco* §. 5. seqq. (IV.) Quod
soli Imperatori absque prævio Electorum consensu fas sit minime,
Bona Imperialia alienare, vel obligare. Vid. Capit. Caroli v. art. 9.
 Ferdinandi i. art. 8. Maximiliani II. art. 6. Rudolphi II. art. 8. Mat-
 thix, art. 8. Ferdinandi II. art. 8. Ferdinandi III. art. 9. Ferdinandi
 IV. art. 9. Leopoldi. art. 12. & Josephi art. 12. ibi: zu dem / und insonder-
 heit sollen und wollen wir dem heiligen Römischen Reich / und dessen
 Zugehörungen nicht allein ohne Wissen / Willen und Zulassen ges-
 meister Churfürsten sämtlich / nichts hingeben / verschreiben / verpfän-
 den / versehen / noch in andere Wege vereussern / oder beschweren &c.
 181 Vid. Schvveder. d. T. P. Spec. S. I. c. 23. per tot. Ubi Collegialem suffi-
 cere *consensum* Electorum cum Sprengero, L. i. c. 6. p. 32. autumat,
 eo quod vox *sämtlich* / non uti Limxus ad Capit. Caroli V. a. 9.
 putat, *Totalem & Unanimum singulorum Electorum consensum* denotet,
 sed idem significet, ac Latinis: *conjunctim, seu Collegialiter.* Vide
 182 tamen Crugerum. d. l. §. 6. Disc. XI. Viderur vero huic Capitula-
 tionibus Caroli V. & sequentium Imperatorum insertæ restrictioni,
 de non alienandis ab Imperatoribus Imperii bonis sine prævio Ele-
 ctorum consensu, ansam dedisse effusa illa priorum Imperatorum,
 183 & inprimis Caroli IV. (ob maximam immoderatis suis largitioni-
 bus jacturam, quam alienando varia Imperii bona, interque illa
 Regnum Arelatense cum Delphinatu, ab Ottone III. Imperio
 adjectum, pro uno prandio Gallix Regi in villa nova prope Ave-
 nionem, teste Lehmanno in *Chron. Spir* L. 7. c. 40. donando
 184 fecit Imperio, non incongrue à Maximiliano Imperatore *Dis-*
patoris

patoris Imperii, ejusque Vitrici, quo post Crassum pestilentior, pestis Germaniæ nunquam contigerit, dicti, referente ex Wahrem, ab Ehrenberg/ *De Regn. Subsid. c. 5. num. 42.* Dn. Schvvedero in J. ad J. P. Part. Spec. c. 23. S. 1 §. 2. & Crugero d. Tr. Membr. 2. Disc. 11. p. 315.) Ejusque Filii Wenceslai, Ducatum Mediolanensem, cum aliis Reip. Germ. Provinciis vili pretio vendentis, & Pontifici Gregorio XII. Urbem Tridentinam donantis, Vid. Goldast. Tom. 1. *Constit. Imperial. p. 379.* liberalitas, quam cum insigni imperii commodo Electores ad publicæ necessitatis casum, in Instru-
mento Pac. Suec. art. 10. & 13. & Inst. Pac. Cesar. Gallic. §. 79. & 80. ob-
vium, prudentissimo consilio restringere, eoque existente, non tamen, nisi prærequisito illorum consensu, exercere Imperatori-
bus concedere voluerunt. Vt ut autem & alii Imperii Status con-
sensus sui requisitionem in Monitis ad Capit. Leopold. art. 9. urse-
rint, hætenus tamen eosdem nil obtinuisse, ipsa ocularis inspectio
allegatæ Leopoldinæ Capitulationis testatur. Vid. Schvved. d. l. §. 4. in fin.

Referunt huc (V.) Quod Solus Imperator in Procerem & Imperii Membrum neque amplius Banni Imperialis fulmine vibrare, neque Bannitum in pristinum restituere statum possit, sine prærequisito Electorum consensu. Vid. Capit. Ferdinandi III. art. 30. Ferdinandi IV. art. 28. Leopoldi art. 28. & Josephi art. 27. ibi: Wir sollen / und wollen auch fürkommen / und keines weges gestatten / daß hinfürto jemanden / hohen und niedrigen Standes / Churfürsten / Fürsten / Stand / oder anderer ohne rechtmäßige und genugsame Ursache / auch ungehöret / und ohne Vorwissen / Rath und Bewilligung des heiligen Reichs Churfürsten / welche sich des Wercks nicht theilhaftig gemacht / in die Acht / und aber Acht gerhan / gebracht oder erkläret / sondern in Sachen ordentlicher Process gehalten / und vollenzogen werde / wie es sich nach Ausweisung des heiligen Reichs voraufgesetzter Satzungen / und der im Jahr 1555 reformirten Cammer / Gerichts / Ordnung / und darauf erfolgten Reichs Abschiedem gebühret / und was deshalb bey dem künfftigen Reichs Tag / wie reserviret worden / von Churfürsten / Fürsten und Ständen de MODO & ORDINE
weiter verglichen werden mögte; In tantum, ut in notoria causa
& ubi

- & ubi delinquens ipso facto poenam Banni incurrit, tamen Electorum consensu ad Banni declaratoriam sententiam opus sit, *per expressa verba all. Iosephiana Capitulationis §. 27.* Wäre es aber Sache, daß die That an sich selbst ganz notorisch/und offenbar/der Friedbrecher auch in seinem Verbrechen beharrlich/und thätlich fortführe/obwohl es denn nicht eben eines sonderbaren Processus vonnöthen; so wollen wir jedoch auch in diesem Fall mit Zuziehung des heiligen Reichs erst gemelter massen uninteressirten Churfürsten/ehe und bevor wir zu der wirklichen Achts/Erklärung schreiten/communiciren/und NB. ohne deren erfolgten Rath/und ausdrücklicher Einwilligung damit nicht verfahren:
- 194 Ansam huic restrictioni videtur dedisse partim factum Caroli V. Anno 1546. Iohannem Fridericum, Electorem Saxoniae, cum Philippo Hassiae Landgravio in consultis Imperii Statibus, Banni fulmine percutientis, illumque captum, instinctu Consiliariorum Hispanicorum inaudito & novo exemplo capitis damnantis: Partim vero Ferdinandi II: Anno 1621. 22. Ianuar. absque praevio consilio & suffragio totius Electoralis Collegii facta Friderici V. Electoris Palatini, Iohannis Georgii, Marchionis Brandenburgensis, Christiani, principis Anhaltini, & Georgii Friderici, comitis Hohenloici unis literis proscriptio, de qua videri poterit Schvvederus, *d. Tr. part. Spec. 1. Sect. 1. c. 21. §. 2.* Hortleder. von Anfang und Fortgang des teutschen Krieges *L. 3. c. 16. p. 273.* Londendorp. in *Act. publ. Tom. 1. Lib. 6. c. 2. p. 865.* & Crüger. *d. Tr. part. Spec. M. 2. Disc. 14. §. 6.* Ubi simul cum Limaxo *ad art. 30. Capit. Ferdinandi III. & Sinoldo Schutzen, in Coll. publ. De Stat. rei Rom. Diss. 4. th. 17. Lit. B. p. 194.* Collegialem plurimorum Electorum sufficere ad validam Bannitoriam sententiam statuit consensum, firmatque priorem
- 196 sententiam praerudicio *cum solo Electorum consensu* in Bannum declarat Civitatis Bremensis Ao. 1653. se vectigali, Comiti Oldenburgico ab Im-
- 197 peratore concessio opponentis. Non desunt tamen, qui ad Banni declarationem praeter Electorum, etiam reliquorum Imperii statuum consensum de-
- 198 siderant, moti sequentibus rationibus: (a) Quod à tempore Henrici V. usque ad tempora Caroli V. perpeuo omnium imperii Statuum consensus ad sententiam Bannitoriam fuerit requisitus. Vid. Limn, *ad Capit. Ferdin. III. p. 719.* Schvveder. *d. l.* (b) Quod in instrumento pacis art 8. §. Habeantur, & §. Gaudeant, cautum sit, ut in futuris Comitibus
- 200 de MODO & ORDINE Statum Imperii in Bannum declarandi, agi

ex communi Statuum consensu debeat. (c) Quod nonnulli Ordinum Imperii, tam Evangelici, quam Catholici circa *art. 28. Capitul. Ferdinandi. IV. & Leopoldi*, strenue urserint, ut utrique expresse inferantur, post vocem *Churfürsten*, verba: *Fürsten und Stände Teste Friderico von Herden in der Grundfeste des Heil. R. Reichs P. 3. p. 208. & 254. seq.* Cumque hisce monitis non attentis, ab Electoribus in Capitulationibus dicta verba omitterentur, (d) Principes ac reliqui Status *prote-* 201 *stando* sua sibi jura integra servaverint. *Vid. Author der Grundfeste des Heil. R. R. p. 256.* Ad quas rationes, & in specie *primam* respondent, 202 prioris sententiæ Patroni, constantem subsequentium temporum *Praxi* Imperii magis attendendam esse. Ad *secundam* R. Non sequi: De- 203 bet certa lex de *modo & ordine* declarationis in bannum in proximis *eum consensu Statuum* ferri Comitibus: Ergo Status Imperii, qui ad id votum vi dicti instrumenti Pacis habet, etiam *ad ipsam Banni declarationem* concurrere debet. *Vid. Illustr. Dn. Rehtz. in I. I. P. L. 4. Tit. 23. §. 7.* 204 Ad *Tertiam*, R. Monita hæc æque, ac (4) Protestationem jure fuisse re- 205 jectam, ceu juri Electorum quaesito, & tanti temporis non interrupta Praxi confirmato inque Instrumento pacis non fundato, adversam, & adhuc novissime in Josephi Capitulatione idem esse repetitum. Quæ 206 lis, num olim aliquando in futura Perpetua Capitulationis formula, si quam adhuc sperare licet, pro Statibus Imperii reliquis terminabitur, futura tempora docebunt.

DECIMA Electorum PRÆROGATIVA, eaque haud exigua 207 hæc est, quod Electores à quibuscunque Imperii Membris *Bona*, etiam *feudalia* emere, & alio quocunque sibi comparare titulo possint, etiam *irrequisito Imperatoris, qua feudi Domini consensu*, licet ceteroquin ex communibus Juris Feudalis Regulis istiusmodi alienatio haud subsistat. 2. F. 24. 52. & 55. Stryk in E. J. F. q. 2. seq. cap. 19. Struv. S. 208 J. F. cap. 13. aphor. 1. & c. 12. aph. 9. alienato citra Feudistici Domini consensum bona feudalia, eodem etiam pretio non refuso revocare valente. d. dext. Zasius De Feud. P. 10. n. 72. Hartm. Pistor. Lib. 4. q. 209 35. n. 12. Carol. Molin. in Consuetud. Parisiens Tit. Parag. 30. n. 37. & Struv. d. Tr. c. 15. aph. 11. n. 6. Et hæc Electorum Præeminentia, ipsis singulari gratia tributa est ab Imperatore Carolo IV. in Aurea 210 Bulla, Tit. 10. in fin. ibi: *Præsentem nihilominus Constitutionem & Gratiā*, (nempe quod, sicuti §. 1. d. c. 10. A. B. exposuerat Imperator, Rex Bohe-

mix à quibuscunque Principibus, Magnatibus, Comitibus ac Personis aliis quascunque Terras, Castra, Possessiones, Prædia sive Bona possit emere, comparare, in donum accipere sub consueta talium terrarum conditione, propria sc. ut propria, libera velut libera, & ea, quæ pendent in feudum, sub nexu itidem feudali tenendo) *virtute presentis Legis nostræ Imperialis ad. VNIVERSOS NB. PRINCIPES ELECTORES tam Ecclesiasticos, quam Seculares, illorumque legitimos Heredes & Successores EXTENDI VOLVIMUS, sub omnibus modis & conditionibus, ut præfertur.*

211 Huic XI. Proxima est hæc ELECTORVM PRÆROGATIVA,
212 qua, ut ut alii quilibet Imperii Principes Ecclesiastici & Seculares *pro Investituris Feudorum Imperii Officiariis & Cancellariæ, aut denique Inferioribus Aulæ Ministris, non tam sub Laudemii, quam Taxæ hodie nomine, certam quandam pecuniæ summam præstare teneantur, quod vulgo dicitur: Den Lehn-Brieff aus der Reichs-Hoff-Canzley zu lösen / und die gewöhnlichen Lehn-Taxt zu erlegen / auch die gewöhnliche Verehrungen auszurichten. A. B. cap. 29. §. 2. Electores tamen omnes hoc gaudeant Privilegio, quod ab ipsis invitis, vel pro Privilegiorum Confirmationibus, vel Feudorum suorum Electoralium investituris nil quicquam Taxæ vel Laudemii aut Honorarii nomine peti possit. Daß sie vor die Empfängnis ihrer Reichs-Lehen und Regalien / dem Kayserslichen Lehn-Hoffe die sonst gewöhnliche Lehn-Taxt, und Regalien nicht bezahlen dürffen. Vid. A. B. Tit. 29. ibi: Decernimus hac Imperiali Edicto ut Principes Electores, Ecclesiastici, & Seculares dum feuda, sive Regalia ab Imperatore, vel Rege recipiunt, ad dandum, vel sol-*
213 *vendum aliquid, nulli penitus sint adstricti. Subjecta Ratione: Nam pecunia, quæ tali prætextu solvitur, Officiatis debetur: Cum ergo Ipsi Principes præsent Officiis, suos etiam habentes in in hujusmodi Officiis Substitutos, datos ad hoc à Romanis Principibus, & donatos, videretur absurdum quod Officiales à suis Superioribus quocunque*
214 *quæsito colore, xenia postularent. Unde recte notavit & refutavit Authorem der ietzt regierenden Welt Schau-Bühne / pag. 163. asserentem: Hanc Electorum Prærogativam in desuetudinem hodie abiisse, Electoribus æque ac reliquis Principibus taxam solvere adstrictis, Magni Nominis, ac multijugæ eruditionis Vir, Dn. Wagenfeil. De Offic. Imper. c. 19. §. fin. Cum illa, quæ Electores aliquando ex mera liberalitate obtulerunt,*

runt, (quod facere illis non illicet, *vid. A. B. c. 29. §. 1. in fin. ibi: Nisi forte ipsi Principes Electores sponte & liberaliter his aliquid largirentur.*) in *Legis Necessitatem* invitò jure convertantur. *Vid. Limn. ad A. B. c. 29. §. 1. Obs. 4. & Dn. Franckenstein. ad Boëcleri Not. S. J. R. Lib. 6. c. 2. verb. Nihil solvant in Aula.*

DUODECIMA Electorum PRÆROGATIVA est, quod singuli Electorum (Bohemò exceptò, cum ad Camerae Sustentationem nil contribuat, *Vid. Dn. Crüger saepe all. Tr. P. Spec. M. 2. D. 15. §. 4. Dn. Franckenst. in MS. Not. ad Boëcleri Notit. S. R. J. L. 6. c. 2. verb. Duos Assessores.*) tot Camerae Imperialis Assessores, nempe duos, quod integri Circuli (excepto Rhenano Inferiori, quia in illo 4. sunt Electores, *Moguntinus, Trevirensis, Coloniensis & Palatinus*, quorum singuli cum jam jus duos præsentandi habeant Assessores, hic Circulus potiori præ reliquis jure polleret, si duos adhuc eidem præsentare liceret Assessores. *Vid. Vitriar. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 6. §. 13. ibique Hiddion. Rhetz. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 1. §. 10. Ubi notat; Hunc Circulum tamen salarium solvere teneri. Conf. Blum. in Proc. Cam. p. 28. §. 11. & Schweder. in J. ad J. P. Part. Spec. S. 1. c. 13. §. 6. in fin.*) repræsentare possint, juxta Schema Pacificationi Osnabruggensi art. 5. n. 57. & §. 169. *Noviss. R. J. de Ao. 1654. insertum, quod dilucidius exhibet Blumius ad P. C. Tit. 7. n. 9. & Addition. ad Vitriarium d. Tr. L. 4. T. 6. §. 12. Lit. A. Schweder. d. l. Vbi tamen notandum est (a) Quod mixtae religionis Circuli, ut Franconicus, Suevicus, Rhenanus Superior, & Westphalicus, gaudeant jure 4. Assessores, duos Evangelica, & duos Pontificia Religionis addictos, repræsentandi, & alternatione aliquando quintum. *Vid. J. P. art. §. fin. & R. A. De Anno. 1654. §. 169. (b) Quod Electores Ecclesiastici præsentent Graduatos, Seculares vero genere Nobiles, & Reliqui Circuli ex dimidia parte Graduatos, ex altera dimidia, Nobiles, observante id Illustri Dn. Rhetio. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 1. §. 9. & ex illo Dn. Franckenstein. *supr. all. loc.***

DECIMA TERTIA Electorum PRÆROGATIVA consistit in Majorennitate Pupillorum Electoralium, quæ incipit in illis post completum annum decimum octavum. *A. B. Tit. 7. §. 4. ibi: Donec Senior ex eis, legitimam ætatem attigerit, quam NB. in Principe Electore decem & octo annos completos censeri volumus. Conf. Dn. Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 23. §. 3. Vitriarius in I. I. P. L. 3. T. 11. §. 4. ibique Additiona.*

107. Quod in reliquis Imperii Principibus (paucis exceptis, de quibus B.C.D. *Capite fin.* agemus. Vid. Additionator. & Vitriar. & Rhetzig. d. l. jung. Myll. ab Erenbach. *De Auth. princip. Tit. 29. §. 7. Limn. ad A. B. Tit. 7. §. 2. ib. 25.* secusest, ceu qui ipso jure ante completum annum 25. non fiunt majorennis, sed manent tam diu sub Curatela, arg. L. 12. §. 43. *vers* Nam qui hac excipit. ff. *De Instr. legat. L. 4. §. fin. D. pen. leg.* Vid. Crüger. d. l. Conf. Dn. Stryk. in E. I. F. c. 7. qu. fin. Dn. â Puhel. *De Tutel. Elect. & princip. cap. 10. n. 9. & Dn. Horn. in Diss. Feud. 6. §. penult.*

- 229 INSIGNIS PRÆROGATIVA ELECTORVM est XIV.
- 230 Quod non duntaxat intuitu Superioritatis Territorialis, quo respectu, licet analogice, in reliquos Imperii principes crimen læsæ Majestatis â suis subditis committi, vulgo statuitur, Vid. Carpzov. pr. Crim. p. 1. q. 41. n. 62. Hopp. ad §. 3. 7. *De publ. jud. ibique Dn. Stryk. illustr. Lynker in Analect. ad Schweder. S. 2. c. 2. §. 11. seq. Limn. ad A. B. c. 24. §. 1. Obs. 5.* sed intuitu etiam Imperatoris, subjective in Electoribus singulis â subdito
- 231 Imperii etiam immediato, licet non suo, crimen læsæ Majestatis committatur, per expressum textum & rationem Aureæ Bullæ. c. 24. pr. ibi: Si quis NB. cum Principibus, militibus vel privatis, aut quibuscunque personis plebeis etiam, scelestam factionem, aut factionis ipsius inierit sacramentum, vel dederit de nece venerabilium & illustrium Principum nostrorum & S. R. Imperii tam Ecclesiasticorum, quam secularium Principum, Electorum, seu NB. alterius eorum, (nam & ipsi pars Corporis nostri sunt &c.) Ipse quidem utpote NB. MAJESTATIS REVS, gladio feriat, Bonis ejus omnibus Fisco addictis. Conf. Illust. Dn. Lynker. d. l. Schweder. antea cit. Loc. Vitriarius. L. 3. T. 8. §. 23. Rhetz. L. 1. T. 6. §. 23. Stryk. in Not. ad Lauterb. Tit. Ad L. Jul. Majest. voce. Electores. Hopp. cit. loc. Carpzov. pr. Crim. q. 41. n. 88. & in Diss. Feud. 9. q. 3. jung. Crüger. d. Tr. Membros. Disc. 9. per tot. cum hoc effectum, ut præter
- 232 mortis supplicium, bona delinquentis non duntaxat, si læsi Electoris subditus fuerit immobilia ipsi cedant Electori, sed & in Imperio extra læsi territorium sita confiscentur omnia, illi adjudicanda Territorii Domino, in cujus territorio sita sunt, etiamsi delinquens non fuerit læsi Electoris subditus, modo imperio subjectus sit. per art. 27. Capit. Leopold. & art. 26. Josephi. ibi: Wir gereden und versprechen auch/das wir die Churfürsten/ Fürsten und Stände des Reichs/ im gleichen gefreite Reichs Ritterschafft mit ihre nangehörigen Lehen/sie seynd gelegen wo sie wollen/von dero selben Vassallen oder Unterthanen ex crimine læsæ Majestatis dieselbe verwircket/ nach

nach ihren Willen schalten/ und walten lassen/ keinesweges aber dieselben zum Käyserl. Fisco einziehen die Allodial-Güter auch/ welche ex crimine læsæ Majestatis vorgesezter massen verwirckt seyn/ denen mit den juribus Fisci belehnten/ oder dieselbe sonstendurch beständiges herbringen haben den Churfürsten/ Fürsten/ und Ständen/ welcher Obrigkeitlichen Bothmähigkeit sie gelegen/ nicht entziehen/ sondern die Landes-Obrigkeiten/ und Dominos Territorii mit deren confiscirung gewehren lassen wollen/ *Qualis confiscatio bonorum, extraterritorium principis non Electoris la-* 233
sitorum, crimine læsæ Majestatis æmula in ipsos à suis Subditis commis-
so, locum non habet. Farinac. Oper. Crim. qu. 112. §. 200. Crüger. d. l. §. 9. ibi-
que all. Harprecht. juncto. Hoppio & Strykio d. l. Nisi & hic princeps in-
uitu Imperii fit læsus, v. g. Si forte armis Imperio, bellis implicito adfi-
stens Princeps, ab altero occidatur, quo insigni ejus in bello opera, au- 234
xilio & consilio Imperium privetur. Vid. Stryk. & ex illo Hopp. d. l.

Jungi hisce ELECTORVM PRÆROGATIVI potest adhuc (XV.) *Unio illa* 235
Electorum, quæ Bohemo excepto, Vid. Vitriarius L. 3. Tit. 7. §. 30. ibique
Additionator Crüger. part. Gener. Disc. 2. §. 10. inter Sex Electores, Mo-
guntinum, Coloniensem, Trevirenses, Palatinum, Saxonem, & Brandenburg-
sem, Ao. 1346. primum Francofurti inita, dein Ao. 1502. Gilhausæ repe-
tita, ac demum 1521. sub Carolo V. in Comitibus Wormatiensibus reno-
vata fuit, Generalis dicta, in oppositione ad Unionem Electorum particula-
rem Rhenensium IV Moguntini, Colonienfis, Trevirensis ac palatini, Vesaliae
ad Rhenum Ao. 1519 tempore interregni initam, quarum utramq; con-
firmatam exhibet Capitulatio Leopoldi art. 6. & Josephi art. eod. verbis:
 Gestalt wir dann auch der Churfürsten Gemeine/ und sonderbare Rheinische
 Verein/ als welche beyde ohne das mit Genehmhaltung/ und approbation
 der vorigen Käyser rühmlich aufgerichtet/ so wol in diesen/ als andern begrif-
 fenen Puncten/ u. was darüber noch weiters die Herren Churfürsten aller-
 felts gut befinden/ u. vergleichen möchten/ auch unsers Theils approbiren u.
 confirmiren thun. (XVI.) *Electorum Indivisibilitas*, fundata in diserto
 textu A. B. c. 25. §. 2. (XVII.) & *illimitatum de non appellando, Jus, quo non* 237
duntaxat indistincte omnes gaudent juxta tenorem Aureæ Bullæ, c. 8.
 & H. sed præprimis hodie vi specialis Privilegii, Renovationis, aut Con-
 firmationis Cæsareæ generalis (quam videre est in Capitulat. Cæsarea 238
 Ferdinandi. II. art. 14. Ferd. III. art. 17. Ferd. IV. art. 15. Leopoldi. art.
 18. & Josephi, art. 17. ibi: Sondern Sie alle und ieder/ vornehmlich im
 Reich/ laut der güldenen Bull/ wie auch des Heil. Reichs Cammer- 239
 11 a a a a a 3

richt. Ordnung / und andre Geseze / vernüßgen / bevorab auch einen te-
 240 den bey seinen *Privilegiis de non appellando* lassen / 2c.) & Novissimo Im-
 perii Recessu *de Anno 1654. §. 111. & 115. & Specialis*, excepto *Treviren-
 si*, de quibus fufius agere jam non vacat: Cui volupe est, consu-
 lere plenius singulorum privilegia exponentem potest Blumium in
Proc. Camer. Tit. 47. Tab. 1. Crüger. Part. Spec. M. 2. D. 16. §. 5. Alios-
que passim.

241 Nos missis jam illis *Electorum Prærogativis*, quibus Hi olim vi
Aureæ Bullæ, aliarumque Imperii Constitutionum & Privilegiorum
Cæsareorum gavisi sunt, & jamnum hodie inter reliquos eminent Imperii
Principes, paucis adhuc de illis acturi sumus, quibus olim quidem frui-
ti sunt juxta tenorem Aureæ Bullæ, hodie vero amplius non gaudent, sed cum
reliquis Imperii Ordinibus eadem habent communia, quorum (1) pertinet
JVS AVRI, ARGENTI & METALLI FODINARVM, *Vid. A. B.*
c. 9. §. 1. quo hodie vigore Juris Superioritatis Territorialis omnes gaude-
re Imperii Status, docet Illustr. Rhetz. in f. 1. Lib. 1. Tit. 6. §. 16. & L. 2.
T. 17. §. 2. Additionator ad Vitriar. L. 3. Tit. 18. §. 28. Lit. A. Limn.
ad A. B. c. 9. §. 1. & c. 24. Illustr. Dn. Seckendorff. Im Deutschen Für-
sten Staat P. 3. c. 3. n. 1. & Schweder. Part. Spec. S. 2. c. 15. §. 12. (2)
JVS RECIPIENDI JVDÆOS, per *A. B. c. 9. §. 2. quo tamen & Ho-*
die omnes Imperii Status gaudere, testantur. Illustr. Rhetz. L. 2. Tit.
6. P. §. 17. Schweder. in f. ad f. P. Part. Spec. S. 2. 14. §. 17. Vitriarius &
ad illum Additionator. L. 3. Tit. 17. §. 81. Lit. A. Rumelin. ad A. B. P. I. D.
8. tb. 16. Jung. Ord. Polit. de Ao. 1548. Tit. Von Juden / und ihren Wu-
cher: ibi: Gesehen wollen / und ordnen / daß hinführo niemand Juden auf-
zunehmen / oder zu halten gestattet werden soll / dann denjenigen / die von
uns / und dem Heil. Römischen Reich Regalia haben / und insonderheit des-
falls privilegiret seyn. (3) JVS MONETANDI, *Vid. A. B. c. 10. §. 1.*
quod tamen postea & aliis Imperii Statibus tributum est, sed plerumq;
certis conditionibus, v. gr. quod in altero Monetæ latere contineri
debeat biceps Aquila, cum globo Imperii, vel imagine Ipsius Impera-
toris R. f. De Anno 1559. §. Wie aber Rhetz. d. 1. §. 27. Crüger. D. Tr. p.
297. Vbi cum Rhezio docet: Hodie, paucis exceptis Statibus & Civi-
tatibus, Ordines Imperii præscriptum hunc modum usu non servare,
sed suis insignibus ac Effigiebus nomine suo cusos signare nummos.
 Tantum de fulgidissimis *Electorum Prærogativis* quibus inter
 alios S. R. J. Principes eminent.

CAPUT III.

Exhibens

Prærogativas Electorum S. R. J. inter se ipsos.

SUMMARIA.

Introitus Fia Prærogativa Electoris MOGUNTINI. n. 1

Prima, qua reliquos Moguntinus Elector superat Co Electores, Prærogativa est, quod primum semper inter ipsos obtineat locum. n. 2

Ne Rege quidem Bohemiæ ipsi hoc nomine litem movente. n. 3

Moguntinus ab Imperatore Maximiliano I. in Diplomate de Ao. 1498. appellatur Dberste Churfürst. n. 4

Rationes hujus Appellationis & prærogativa exhibentur. n. 5. seq.

Moguntinum etiam Collegii Electoralis à Sigismundo Imperatore Decanum dictum fuisse probatur remissive. n. 6

Objicitur (1.) quo in A. B. Tit. 3. in fin. & Tit. 20. in fin. Elector Coloniensis primus esse

& dextrum Imperatoris latus claudere dicatur. n. 7.

Responsionem videsis. n. 8. seq.

Objicitur (2.) Quod juxta schema Limnæi & aliorum Elector Trevirensis, Imperatore cum Insignibus in publicum procedente primus præeat, Moguntino demum post Saxonem, Palatinum Bavarum & Brandenburgicum ipsum sequente. n. 10

Responsionem exhibet. n. 11

Prærogativæ Moguntini inter reliquos Co - Electores ipsi competunt fere omnes vel vi Archi-Cancellariatus, vel vi Decanatus. n. 12

Ad Munus ArchiCancellariatus pertinet Prærogativa cum Imperatore hodie decreta Imperatoria (1.) Imperii nomine publica subscribendi. n. 13

Quod

Quod ut plurimum, imprimis in Cancellaria Aulae Caesaræ, der Reichs-Hoff-Canzeley/ expedit per Vice Cancellarium suum, Illustrrem Comitem Leopoldum Ludovicum in Rönigshausen. n. 14

Vi dicti Archi-Cancellariatus Moguntinus (2.) Custos & Director est Archivi Imperialis. n. 15. & 22

Tam illius, quod in Camera Imperiali habetur, inque quo asservantur omnia acta judicialia & plerorumque Principum privilegia. n. 20

In hac Moguntinus per constitutum à se Cancellaria Praefectum, den Berwalter officium suum peragit. n. 21

Quam hujus, quod continet acta publica Imperii Germanici, quæ in Comitibus, Deputationibus, visitationibus, & aliis Imperii conventibus peraguntur, una cum Imperii Matricula, vulgo die Meinsche Canzeley/ n. 16

Huic nomine Moguntini præest ab ipso constitutus Vice-Cancellarius Imperii. n. 19

Instrumentum Pacis Westphalicæ, frustra contradicente Di-

rectorio Moguntino, Electori Saxoniae, ut in Chartophylacio suo id custodiat, traditum est. n. 17 seq.

Ab utroque Archivo differt adhuc Archivum Imperatoris, quod non Moguntinæ, aut in Camera Imperiali, sed in ipsa Aula Caesaræ asservatur. n. 23

Huic præest, quem solus Imperator, non Moguntinus, constituit, Cancellarius. n. 24

Vigore dicti Archi-Cancellariatus porro Moguntinus solus in Aula Caesaræ præ omnibus reliquis Co-Electoribus Ministrum Vicarium s. Vice-Cancellarium habet. n. 25

Hic non tantum Imperatori, sed & Moguntino Electori iurijurandi religione obstrictus est. n. 26

Moguntinus vi ejusdem Archi-Cancellariatus in Cancellaria Judicii Aulici Secretarios, Protonotarium, aliasque personas non ad Senatum pertinentes, sed Cancellariæ duntaxat operam navantes constituit, illasque post Cæsarem & sibi quoque juramento obligat. 27. seqq.

Affes-

Assessores Judicii Aulici *solus*
constituit Imperator. n. 28

Contrarium sentire videtur illa-
stris Dn. de Rhez, alique,
quos videsis. n. 29

Itemque Taxas in Cancellaria
Judicii Aulici solus regit Mo-
guntinus easque temperat. n. 31

Habet eo nomine in Aula Imperia-
li hodie Taxatorem, qui ipsius
Residens plerumque esse solet.
n. 32. seq.

De hac Taxa ne ipse quidem Im-
perator in præjudicium Mo-
guntini, ceterorumque de illa
participantium, quidquam re-
mittere potest. n. 34

Ad jus Archi - Cancellariatus
porro spectat, quod in Aula Cæ-
sarea per Vice-Cancellarium
suum omnia Memorialia ac
Supplicationes pro impetran-
dis quibuscunque indultis, gra-
tiis, ac Privilegiis accipiat. n. 35

Hac sibi in manus tradita, solet
Imperator Vice-Cancellario Mo-
guntino transmittere, ut illis
perlustratis, dijudicet, utrum
ad intimi Consilii, des Râys
serl. grossen und geheimbten
Raths / an vero Aulici, des
Reichs Hofraths deliberatio-

nem pertineant.

n. 36

An idem Ius Cancellariatus &
hoc pertinet, quod Mogunti-
nus solus in Cancellaria Auli-
ca Acta, Attestata & alia mo-
mentosa pro Imperio expediat.

n. 37.

Et Iudicium visitet Aulicum. n. 38

Hodie solus, olim vero una cum
Imperatore. n. 39

Author der Grundfeste aliquor
Principes Visitationi iudicii
Aulici simul adhibendos esse,
sed sine lege, urget. n. 40

Consilii Aulici Directorium &
Reformatorium ad Mogun-
tinum pertinet. n. 41

Non minus ac Directorium Ca-
meræ Imperialis, vi cuius
Moguntinus, Cancellariam
Cameræ regit, Ministros,
Præfectos Cancellaria, Proto-
notarios, Notarios, Lectores,
Ingrossistas, Copistas, Recepto-
res und andre Canzleyn und
Leserey Verwandte suo eligit
arbitrio, electosque sibi jureju-
rando devincit. n. 42. seq.

Hisce personis omnibus exsolvit
Moguntinus salaria ex Cancel-
laria taxis von denen Canzle-
y-Gefällen / quarum excres-

sum

lum sibi lucro habet, defectum
contra-aliunde supplet. n. 44.
seq.

Et hujus Directorii à Iure Archi-
Cancellariatus dependentis
corrigit idem Moguntinus de-
fectus Cancellaria, & Personas
correctionem meritas, salva
tamen Iudicis Cameralis & As-
sessorum potestate. n. 46

Hocque nomine competit ipsi facul-
tas Camera visitandi, una
cum Convisitatoribus. n. 47
Quorum hi quidem subinde mu-
tantur, Moguntinus vero per-
petuus Camera Visitator audit.
n. 48. seq.

Iuxta Ordinationem Cameralem
singulis annis Camera debebat
visitari. n. 50

Ab anno 1589. non sine maximo
Imperii damno hæ Camera Vi-
sitationes cessarunt. n. 52

Quando Camera Visitatur, Ele-
ctor Moguntinus, seu Visitatio-
nis Director, convocatur. n. 51

Visitatio illa Camera, quæ occasio-
ne cujusdam Iudæi, sed dato au-
ro ex voto sententiam in Came-
ra impetraturum gloriantis
Moguntino & Trevirensi
commissa erat, per interposi-

tam Saxonici & Brandenbur-
gici Electoris, de se in re tanti
momenti à Visitationis negotio
non excludendis, illoque solis
Pontificie Religionis Addictis
minime committendo, usque
ad Annum 1688. fuit impedita,
quo funestissimo bello Gallico
Spira occupata, Galli Argenti-
nam acta Cameralia transtule-
runt. n. 53

A Directorio Camera dependet
etiam Directorium Iudicii
Revisorii, vi Archi-Cancel-
lariatus itidem Moguntino,
competentis. n. 54

Camera interpositam Revisionem
recipiente, Moguntinus tene-
tur eidem deferre. n. 55. seq.

Revisio peti debet intra 4. Men-
ses à tempore latæ sententiæ.
n. 57

Summa revisibilis debet excedere
2000. thaleros non computatis
usuris. n. 58

Revisionem petiturus certam in-
casum succumbentia deponere
in iudicio revisorio summam
debet illam, si vincat receptu-
rus, si vero vincatur, amissu-
rus, n. 69. & 67

Quid si in revisionem petens pau-
per

per sit & tum succumbat? vid.

n. 67

Revisionem petiturus soli Moguntino supplicat, eique exhibet gravamina contra sententiam Cameralem, & petit, ut futuris hanc Revisionem Dominis Revisoribus indicet, illamque Camerae notificet Imperiali, ne pendente revisorio processum, latam à se sententiam exequatur. n. 61

Si causa ipsum concernat Moguntinum, aut ipse petat revisionem, hoc casu præfides Revisorio judicio Elector Trevirensis. n. 62

Extra hos casus vero Moguntinus huic judicio præest, qui revisionem petenti documentum interpositæ revisionis, das Denunciation-Schreiben Camerae insinuandum, edit, intraque tres menses Casari & Statibus Imperii, eo anno ad revisionem deputatis indicat, ut Commissarios ac Consiliarios suos acta revisuros mittant ad Camera Imperialem. n. 64

Hisce comparentibus, Assessores Camera rationes, quibus moti tulerunt talem sententiam in-

dicare admonentur, quibus ponderatis ac cum actis collatis, instituitur à Revisoribus revisio, remotis dictis Camera Assessoribus, unoque scripto, cum clausula de novis non intermiscendis, unicuique partium ad deductionem concessa, sententia Camerae vel reformatur, vel confirmatur. n. 65

Hanc sententiam non Revisores sed Camera exequitur. n. 66.

Dubitans de victoria, potest renunciare interpositæ Revisioni in Cancellaria Moguntina modo hoc casu refundat expensas. n. 69

A Directorio Camerae porro dependet, quod Moguntinus, Judicis Camerae impediti vices propter absentiam, Præfides Camerae supplere non volentibus, per suum Assessorem Judicis munere defungatur. n. 70

Appellatur hic tunc Vice-Præses. n. 72

Præfides Camerae hodie duo tantum sunt, quorum alter Augustanæ Confessionis, alter vero Pontificiæ Religionis est additus. n. 71

Insignis Electoris Moguntini

Bbb bbb b 2

Præ-

Prærogativa & hac esse nosci-
tur, quod vigore Archi-Can-
cellariatus per Germaniam
in Comitibus imperii universa-
libus solus habeat. Supremum
Directorium, das Ober-
Reichs Directorium, n. 73.
Hujus Directorii (I.) Status
Imperii omnes ad præviam Im-
peratoris convocationem etiam
ipsi comparentes, aditu ad Im-
peratoriam Majestatem impe-
trato, suoque de adventu Impe-
rii Maraschallo certiore facto,
præsentiam suam per unum ex
Ministris Directorio Mo-
guntino teneantur significare
n. 74. usque ad n. 84. n. 74
De Literis Convocatoriis ad Co-
mitia Imperii agitur remissive.

n. 75.
Hæc Literæ non ut olim, verbis im-
perativis, sed hodie blandiori
alloquio temperatis, concipi-
untur. n. 76.

Ægre tulisse Principes, Commissa-
rii Casareum in Comitibus de
Anno 1608, hæc Literas Cita-
tionem ad Comitia appellasse,
probat ex responso Palatini,
quod videre est. n. 77.

Non, ut olim, generali aliquo

Edicto hodie amplius ad Comi-
tia vocantur Imperii Status,
sed sigillatim singuli. n. 78.

seq.
Exceptio est in Bohemo Electore,
qui ad universalia Imperii co-
mitia plane non vocatur. n. 80.
seq.

Et in Prelatis ac Comitibus, qui
non singuli, sed sub compel-
latione Directoriorum ad Co-
mitia vocantur. n. 82. seq.

Absentium Electorum Legati
tenentur non tantum Creden-
tiales literas, & Mandata sua
per Secretarium ad ædes Di-
rectoriales Moguntino prole-
gitimandis ad Consultationes
publicas Personis suis mittere.
n. 84.

An & Principum Legati per Se-
cretarium suas insinuare Mo-
guntino possint Legitimationes,
an vero Ipsimet in persona
has mediante Visitatione exhi-
bere teneantur, videbis. n. 88.

Exteri Legati Residentes & Agen-
tes Moguntino in Comitibus,
exhibitis Mandatis Principa-
lium, res suas primum expo-
nunt, earumque urgent apud
ipsum expeditiones discessurique
ante

ante finitum Convēntum, ab ipso veniam petunt. n. 86

Moguntinus vi Supremi in Comitibus Universalibus Directorii, factæ ab Imperatore vel ejusdem Commissario Propositionis, Omnium Imperii Ordinum nomine petit copiam. n. 87

Hac accepta dat Moguntinus Vice-Mareschallo Imperii Schedulam convocatoriam, den Ansagzettel/ curatq, ad instituendas deliberationes ad certum locum certo tempore Omnes Imperii Status illorumque Legatos convocari. n. 88

Tenorem hujus schedulae exhibet. n. 89

Comparentibus Imperii Ordinibus inque tria separata conclavia discedentibus, colligit Moguntinus vi dicti Directorii vota Co-Electorum, & format inde juxta majora Conclusum Collegii Electoralis. n. 94

Refutatur remissive Lehmannus statuens sub Friderico III. demum circa Annum 1489. Imperii Status in tres Classes & Collegia fuisse divisos. n. 90. seq.

Quo ordine Moguntinus vota in Electorali colligat Collegio, exponit. n. 92

Saxo ultimo loco Moguntini requirit votum. n. 93

Facto concluso Electorali sententiam Collegii dicti Moguntinus vi muneris Directorialis, convocatis auf den Re-und Correlations-Saal/ reliquis Imperii Principibus aperit, illorumque vicissim sententiam per Directorem Collegii Ducalis requirit. n. 95

Expedita ita Re- & Correlatione, Collegii Electoralis ac Principum, ultimo loco per Secretarium Moguntinensem auditur Civitatum Collegium, per Directorii sui Syndicum suam exponens sententiam. n. 96. seq.

De lite inter præfata illa duo & Civitatum Collegia, de Civitatibus vi instrumenti pacis statim ab initio ad Re- & Correlationem admittendis, agitur Remissive. n. 98

Hæ Lites ne hodie quidem sopitæ sunt. n. 99

Sunt tamen in hunc usque diem Electores & Principes in quasi possessione hujus prærogativæ. n. 100

Ad Directorium Supremum Moguntini in Comitibus Uni-

versalibus porro pertinet, quod
ex conclusis Collegiorum Mo-
guntinus Elector conclusum
Imperii, das Reichs Gutach-
ten formet. n. 101
Hocque offerat mundatum Impe-
ratori per Ordinarios Depu-
tatos. n. 102
Imperator sententiam suam in-
scriptis mittit Moguntino
Directorio. n. 103
Moguntinus Vi supremi in Co-
mit. Univ. Directorii ex Im-
perii concluso concipit Imperii
Recessum. n. 104.
Hanc Formulam Recessus Colle-
gium Electorum solum exa-
minat ante, quam illa Deputa-
tis Imperatoris reliquorumque
Imperii Ordinum praelegatur.
n. 105
Exemplum ejus allegatur. n. 106
De Lite hoc nomine Inter Electo-
rale & Reliquorum Statuum
Collegia orta, ejusque exitu,
videsis. n. 107. seqq.
Moguntinus Elector peracto hoc
Examine, petit deputari, qui-
bus ab ipso conceptus praelegatur
Recessus. n. 109
In pleno confesso, & per Depu-
tatos probandum esse conce-

ptum Recessus Imperii, urserunt
quidem aliqui Statuum, sed ha-
tenus sine effectu. n. 110. seq.
Non tenentur Statuum Deputati
praeise Formulam Recessus
approbare, sed possunt libere dis-
sentire, imo, si quid insertum,
quod sibi praejudicare putant
desuper protestari. n. 112. seq.
Exemplum istiusmodi protestatio-
nis exhibet. n. 113
Prævia istiusmodi approbatione
Recessus in Cancellaria Mo-
guntina in membranis descri-
bitur & praelegente Cancellario
Moguntino publicatur
manusq. Secretarii Mogunti-
ni nomine Statuum Imperii sub-
scribitur & subsignatus infer-
tur Cancellariae Imperatoris &
Imperii. n. 116. seqq.
Modus hodiernus subsignandi
refertur. n. 113
Copia hujus Recessus tantum ad
Mandatum Imperatoris Came-
ra Imperiali transmittitur,
non Originale. n. 120
Ante ejus insinuationē Camera ob-
servare in judicando non tene-
tur Novellū Imperii Recessum. n. 122
Ad Prærogativam, quam Mo-
guntinus in universalibus Im-
perii

perii Comitibus habet, & illud spectat quod solus Moguntinus Cancellarius & Secretarius Mensæ Directoriali in comitiis Imperii universalibus assidant. n. 123

Quodque curam solo Moguntino in hisce Comitibus Reservationes, Protestationes, Denunciationes, Requisitiones & id genus alia fiant & ejus Directorio Electorum, Principum & Ordinum Imperii Literæ Memoriales, Desideria, Commonitoria, Postulata & omnes Omnium Petitiones & Supplicationes tradantur. n. 124

Decima Tertia Moguntini Prærogativa est, quod gaudeat Directorio Postarum per totam Germaniam. n. 125

Ejus Intuitu Ministri Moguntini Secretiores à solutione vectigalis Literarum sunt immunes. n. 126

Decima Quarta Moguntini Prærogativa est, quod vi Archicancellariatus per Germaniam cum Imperatore accipiat decimam partem ex exactionibus Judearum. n. 127

Decima quinta, quod alium in hoc munere substituere possit. n. 128

Decima Sexta, quod omni tempore etiam extra conventus publicos So-

lus placitum Electorum requirat. n. 129

Decima Septima, quod tempore interregni cum Vicariis præcipue Reip. invigilet. n. 130

Decima Octava, quod gaudeat Directorio in Collegio Electorali in Diæti Deputationum & Electionum, ejusque intuitu quæ hujus Collegii Senior & Decanus omnes Co-Electores tum ad Comitæ Collegialia, tum Electoralia convocet, & certum ipsis conventus diem determinet. n. 131

Vi hujus Directorii proponit in Collegio Electorali, recipit jusjurandum à Co-Electoribus, colligit vota, enunciat Electionem, conficit Capitulationem, & imponit Comitibus finem. n. 135

Reliquæ, quæ Moguntino tribuuntur Prærogativæ, quædam sunt certæ, ut coronandi Regem Romanum eumque ungendi & consecrandi, actu Coronationis in Diœcesi Moguntina hodie expediendo. n. 134

Item quod gaudeat jure stapule & jurisdictionis über das Markt-Schiff. n. 139

De privilegiis hujus navis agitur. n. 137

Nec non, quod subditi ipsius sine speciali consensu aliis se in clientelam dare non possint. n. 139

Quæ

*Quædam Prærogativæ sunt Du-
bia, v. gr. quod Moguntinus
gaudeat jure primarium pre-
cum nec non gaudeat jure Do-
mini Mæni.* n. 140. seq.

*Quædam plane Nullæ sunt, v. g.
quod jure luendi die Reichs-
Pfandschiffen & privilegio
contra omnia privilegia gau-
deat.* n. 142. seq.

*De Prærogativis ELECTORIS
TREVIRENSI agitur.* n.
144. seqq.

*Prima ejus Prærogativa est, quod
gaudeat jure Archi - Cancellar-
riatus per Galliam & Regnum
Arelatense.* n. 144

*Quid per Galliam intelligatur
vid.* n. 145

*Hinc titulus videtur hodie esse
otiosus.* n. 148

*Secunda Prærogativa est, quod
in solenni Curia Imperatoris in
suo Archi-Cancellariatum cele-
brata, omnium Archi - Cancel-
lariorum sigilla baculo appensa
gestet.* n. 149

*Tertia Prærogativa est, quod in
Electione Regis Rom. gaudeat
primo voto.* n. 150

*An hoc votum Gallia nomine det,
videtis.* n. 151

Rationem decisionis dat. n. 152

At Objectiones traditas. n. 153

Et n. 155

Respondetur. n. 154. & 159

*Quarta Prærogativa est, quod
gaudeat primo loco ante Co-
loniensem.* n. 158

Ratio ejus subjicitur. n. 159

Objectioni motæ. n. 160. seqq.

Respondetur. n. 163. seqq.

*Quinta Prærogativa est, quod
sedeat ex opposito & lineari di-
rectione versus Imperatoris fa-
ciem, & in directa diametrali
linea ante Regem Rom. transeat
illis solum modo intermediis,
qui Regalia portant insignia.* n.
166. seq.

*Sexta Prærogativa est, quod Tre-
virensis, Moguntino in actis
revidendis vel ipsomet, vel ra-
tione suæ Ecclesiæ aliquod inter-
esse habente, munus revisionis
peragat.* n. 168

*Septima Prærogativa est quod
omnia imperii feuda, in suo Ar-
chi-Episco patu vacantia, ad
Trevirenses devolvantur.* n. 169

*Octava Prærogativa est; Quod
pretendat Dominium Moselle.* n. 170

ELE-

ELECTORIS COLONIEN-

SIS Prærogativa Prima est, quod in Electione novi Regis Romanorum ipsi competat secundum votum. n. 171

Secunda Prærogativa est, quod jure coronandi Regem Rom. solus gaudeat, si in Dicecesi Coloniensi Imperator coronetur, & si in tertio loco ipsi diadema impenatur, alternis vicibus cum Moguntino hoc jus exerceat. n. 172

Ad Objectionem. n. 173

Respondetur. n. 174

Tertia Prærogativa est, quod sit Archi-Cancellarius per Italiam, licet hodie aq. ut Trevirensis, magis titulo, quam re hoc munere splendeat. n. 175. seq.

Quarta Prærogativa est, quod in Provincia sua & Archi-Cancellariatu, uno etiam in Gallia solenni Curia celebrata, dextrum Imperatoris latus claudat. n. 177

Quinta Prærogativa est, quod Curia solenni in suo Archi-Cancellariatu celebrata, solus omnium Archi-Cancellariorum sigilla baculo appensa gestet, majusque sigillum, durante solen-

ni convivio, collo appensam habeat. n. 178

Sexta Prærogativa est, quod ejus subditi sint privilegiati contra Rotuvilense & alia extranea Consistoria tam in realibus, quam personalibus actionibus. n. 179

Septima Prærogativa est, quod Coloniensis cum Trevirensi, vacante Archi-Cancellariatu Moguntino, maxime in Comitibus sibi id sumant, ut vices Archi-Cancellarii Germanici alternantes obeant, reclamante tamen Imperii Archi-Mareschal- lo. n. 180

Octava Prærogativa est, quod inter alios Titulos Coloniensis etiam Titulo Ducis VVestphaliae & Angaria utatur. n. 181

Primus Secularium Electorum est Rex Bohemiae. n. 182

Ratio additur. n. 183

Rex Bohemiae est verus Elector Vid. n. 185

Rationes dubitandi traduntur. n. 183. seq.

Prima ejus Prærogativa est, quod in Electionis negotio primo loco votum suum dicat inter Electores Seculares. n. 186

Ccc ccc c

Rejici

*Rejicitur sententia statuentium, hoc
procedere tantum in casu Votorum
discordantium.* n. 187. seq.

**Secunda Prærogativa est, quod in
Conventibus Imperii publicis omnes
exteros Reges, ipsamque Imperatri-
cem precedat.** n. 188.

**Tertia Prærogativa est, quod sit Ar-
chi-Pincerna Imperii, & vi hujus
Officii in Celebratione Curia Impe-
rialis primum potum Imperatori
porrigat.** n. 189.

**Quarta Prærogativa est, quod ob
Regalem, qua fulget dignitatem in
Sessionibus à dextro Imperato-
ris latere immediate post Electo-
rem Ecclesiasticum ad dextrum Im-
peratoris latus sedentem, inter
omnes Seculares primum obti-
neat locum: In Processionibus
vero solennibus nil quidem præferat
Imperatori immediate vero post im-
peratorem incedat.** n. 192.

**Quinta Prærogativa est, quod Im-
perii Contributionibus & Oneribus
non sit obnoxius.** n. 193.

**Sexta Prærogativa est, quod gau-
deat & jure Nobilitandi cum Comi-
te Palatino Rheni, ita ut ab illis No-
bilitati, tales censeantur in toto Im-
perio Romano.** n. 194.

**Septima Prærogativa est, quod In-
vestituram & Regalia non in Au-
la Imperatoris petere teneatur, sed
in Regni finibus, aut vicinis locis
possit eadem suscipere.** n. 195.

*Aliam prærogativam ratione Investi-
tura tradit.* n. 196

**Octava Prærogativa est, quod jus
monetandi impune aliis locare pos-
sit.** n. 197

**Nona Prærogativa est, quod multi
Co-Electorum, Ducum & Comi-
tum certorum bonorum intuitu ejus
sint Vasalli.** n. 176

**Prima ELECTORIS BAVARIÆ
Prærogativa est, quod ex instr. Pac.
hodie inter Seculares Electores se-
cundum, alias vero quartum ha-
beat votum.** n. 177.

**Secunda ejus Prærogativa est,
quod sedeat ad dextram Imperato-
ris post Regem Bohemia.** n. 178.

**Tertia Prærogativa est, quod in so-
lenni Processione Imperatori præfe-
rat Imperii Romum.** n. 179.

**Quarta Prærogativa est, quod sit S.
R. J. Archi-Dapifer, & in solenni
Curia IV. sentellas argenteas, cibis
repletas, reponat in Mensam Cæ-
saream.** n. 181.

**Nunc jus Vicariatus, judicis Im-
peratoris, & Wildfangiatus ju-
re, & unde prætendat Bavarus, vi-
desis.** n. 182. seqq.

**Quinta Prærogativa est, quod Ba-
varus hodie sit perpetuus Hispanica-
rum in Belgio Provinciarum Gu-
bernator.** n. 187.

**Et quod Bavarus cum Archi-Episcopo
Salisburgensi sint Directores Circu-
li Bavarici.** n. 188.

Prima SAXONICI ELECTO-

RIS Prærogativa est, quod sit Archi-Marschallus Imperii. n. 189

Electo Sax. prætendit vi Archi-Marschallatus (1) ut Cesare expeditionem bellicam suscipiente, ipse ordines instruat (2) Præferat præsentì Imperatori Vexillum Maius (3) Ut in Electoralibus Conventibus prospiciat Statibus de alimentis & Hospitalis (4) Ut in Comitibus Imperii ipsi præsentì mittat Moguntinus Schedulam indicatoriam. (5) Ut durantibus Comitibus exerceat jurisdictionem Criminalem in omnem Electorum & Statuum Familiam. (6) Ut sit Iudex & Patronus Buccinatorum. (7) Ut in solennibus Processionibus Imperatori immediate præferat gladium evaginatum. (8) Ut per Marschallum Imperii curam habeat excubiarum, quo legitime ordinentur, & distribuantur à n. 214 usque ad n. 224.

Secunda Saxonis Prærogativa est, quod quintum in Comitibus votum habeat. n. 225

Tertia Prærogativa est, quod tempore Coronationis ante portam Curie equo in acervum avenæ suis sumptibus preparatum vehatur. n. 226

Quarta Prærogativa est, quod ipsi competat Vicariatus vacante Imperio in locis Jure Saxonico utentibus. n. 227

Quinta Prærogativa est, quod non

solum mortuo, sed etiam absente Moguntino sibi vindicet Directorium Collegii Electoralis. n. 228

Sexta Prærogativa est, quod gaudeat Directorio in Comitibus causas Religionis A. C. concernentibus. n. 229

ELECTORIS BRANDEBURGICI Prærogativa Prima hæc est, quod sit Imperii Archi-Camerarius. n. 231

Utitur titulo Großmächtigster. n. 232

SECUNDA Prærogativa est, quod in Processionibus Imperialibus gerat sceptrum. n. 234

An sceptrum sit insigne Familiare Domus Brandenburgicæ videbis. n. 236

Tertia Prærogativa est, quod in solenni Curia Cesari exhibeat pelvim. n. 238

Quarta Prærogativa est, quod in Circulo Saxonico Superiori cum Electore Sax. & Ducibus Saxo, Gothanis & Weimarensibus gaudeat Directorio, nec non in Circulo Westphalico cum Palatino Neuburgico. n. 239

Quinta Prærogativa est, quod in suo territorio possit nova telonia constituere & vetera adaugere. n. 240

Sexta Prærogativa est, quod Domus Brandenburgica sex vota habeat. n. 241

An etiam ratione Episcopatus Cameracensis adhuc aliud eidem votum competat, videbis. n. 242

Cur de NONI ELECTORIS hic
Prærogativis hic non agatur, vide.

n. 243

Prima ELECTORIS PALATI-
NI Prærogativa est, quod sit Ar-
chi-Thesaurarius Imperii. n. 244

Secunda, quod loco Pomi Imperia-

lis Imperatorii præferat Coronam.

n. 245

Tertia, quod in solenni Coronationis
actu missilia spargat in vulgus.

n. 246

Quartam cum reliquis videbis. n. 247.

seqq.

Recensitis proxime præcedaneo Capite fulgidissimis ELECTORVM,
quibus HI INTER ALIOS S. R. I. PRINCIPES eminent, PRÆROGATIVIS,
electæ Methodi jam postulat ratio; ut hoc Capite, cum opus jam
sub manibus, ut fieri assolet, ultra mensuram Disputationis creve-
rit, qua fieri potest, exponam brevitate plerasque PRÆROGATIVAS,
quibus IPSI ELECTORES præcipuo INTER SE pollent jure, initium ab
ELECTORE MOGVNTINO factururus.

2 Inter hujus PRÆROGATIVAS merito refertur (1.) quod à Cæsa-
re secundus, cunctos inter COELECTORES *primum* semper obtineat
locum, nemine, ne Rege quidem Bohemiæ, ipsi hoc nomine litem
3 movente. Illustr. Baro Bœneburg. in MS. exque illo Bœcler. in Not. S.
R. 7. Lib. 6. c. 5. & Vitriat. in Inst. Jur. P. Lib. 3. Tit. 10. pr. jung. Rumelin.
ad A. B. Part. 3. Diff. 1. Th. 4. in Add. Urban. de Elect. c. 4. §. 2. Limn. de
Jur. Publ. Tom. 1. L. 3. c. 4. Excell. Dn. Wagenfeil. de S. R. 7. summ. Offic.
C. 3. pag. 13. Vnde etiam ab Imperatore Maximiliano in Diplomate de
Ao. 1498. vocatus fuit: Oberster Churfürst. Irenicus ad Burgold.
4 Disc. 19. p. 173. Illustr. Dn. Lyncker. in erud. Diss. De Mun. Direct. circa
negot. Imp. c. 5. p. 25. in fin. supr. laud. Dn. Wagenfeil. d. Tract. c. 3. p. 13.
jungatur Bœcler. Schweder. & Vitriarius d. l. Tum, quia dignitatem
5 & Officium Archi-Cancellarii per Germaniam sustinet; A. B. Tit. 2. §.
6 2. juncto art. 5. §. 20. Inst. Pac. & R. I. A. 1555. §. 65. Tum, quia Collegii
Electoralis Decanus est, quo nomine à Sigismundo Imperatore di-
ctum fuisse, legere est ap. Lundor. Act. Publ. Tom. 2. Lib. 1. a. 2. n. 21.
Confer. Schweder. in Introduct. ad 7. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 4. §. 1. & Il-
7 lustr. Dn. à Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 8. §. 3. cum Magnifico Dn. Lyn-
ckero d. diss. pag. 26. Non obstante, quod (1) COLONIENSIS primus es-
se, & dextrum Imperatoris latus claudere dicatur in A. B. Tit. 3. in fin.
8 & Tit. 21. in fin. Resp. enim est, id obtinere extra Germaniam, non in
Germania, in qua Moguntino soli hæc prærogativa competit d. ll. jung.
Illustr.

Illustr. Dn. Coccejus in *Prudentia Jur. Publ.* c. 10. §. 10. excepta tamen Provincia Coloniensi *Rumelin.* ad A. P. 3. *Disp.* 1. *th.* 4. in add. ibique citati *DDres.* quibus jung. Illustr. Coccej. *Jur. publ. prudent.* c. 14. §. 16. in fin. Nec obstat (2) quod juxta *Schema Limnæi Tom. 3. Jure p. c. 4. n. 18.* *Wagenseilli de Summis, S. R. J. Official.* c. 8. §. 6. *Rumelini. ad A. B. Part. 3.* *Diff. 1. §. 5. in Addi. Arum. ad Tit. 21. & 22.* *Carpzov. d. L. Reg. Germ. S. 5. c. 13. n. 7. seq.* Elector TREVIRENSIS, Imperatore, cum insignibus Imperialibus in publicum procedente, primus præeat, *Moguntino* demum post *Saxonem Palatinum, Bavarum & Brandenburgicum* illum sequente: Resp. enim est: Inde non magis inferendum esse, *Moguntinum* loco & procedendi ordine vinci à *Trevirensi*, ac Ipsum Imperatorem, quem *Trevirensis* cum recensitis Co-Electoribus æque, ac *Moguntinum*, dextrum Imperatoris latus claudentem, præcedit.

Sicuti autem primum inter Collegas locum jure prætendit merito *Moguntinus*, ita reliquas, quibus fulget, *Prærogativas* fere omnes, vel vi *Archi-Cancellariatus* vel *Decanatus* Collegii Electoralis exercet: Ejus enim vigore (2) olim solus, hodie una cum Imperatore Decreta Imperatoria, in Comitibus & Conventibus aliis, Imperii nomine publicanda, subscribit & subsignat vel ipse, vel per suum Imperii Vice-Cancellarium, hodie illustrem Comitem, Leopoldum Ludovicum in KönigsEck, Sacræ Cæsareæ Majestatis Consiliarium Intimum, in primis in Cancellaria Aulæ Cæsareæ, in der Reichs-Hof-Canzley. Dn. Schweder. d. l. c. 4. §. 2. Dn. Crüger. de *Fulgentiff. Novemv. jurib. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. §. 3.* *Rhetz. d. l. §. 2. add. Boecler. & Vitriar. d. I. I. Sprenger. d. Jur. Publ. p. 250.* (3) Est Custos & Director Archivi Imperii, tam illius, quod continet acta publica Imperii Germanici (excepto Unico Pacis Westphalicæ Instrumento, Directorio Moguntino frustra contradicente, Electori Saxonie tum temporis, ut in chartophylacio suo custodiat, tradito, Vid. *Fritsch. p. 2. Elect. Jur. Publ. c. 14. §. fin. & ex illo Dn. Crüger. de Fulgid- Novemv. Jur. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. p. 210.*) quæ in Comitibus, Deputationibus, Visitationibus aliisque Imperii Conventibus peraguntur, una cum Matricula Imperii, vulgo die *Wäynhische Canzley* appellari soliti. Vid. *Limn. ad Capit. Caroli V. p. 19. v. 6. & ad Capitul. Ferdinandi III. p. 783. Additionat. in Not. ad Vitriarii J. J. P. Lib. 3. Tit. 17. p. 845. & Schweder. d. l. c. 4. p. 772.* cui nomine Electoris Moguntini præest ab ipso constitutus Vice-Cancel-

- 20 *larius Imperii*, Limn. ad A. B. C. 27. Obs. §. 6 Schweder. d. l. ; Quam
 hujus, quod habetur in *Camera Imperiali*, inque quo asservantur omnia
 21 acta judicialia, nec non plerorumque Principum privilegia, ad ho-
 rum instantiam sub *Camera sigillo* edenda : In hoc Moguntinus of-
 ficiu suu peragit per institutu a se *Praefectum Cancellariae*, vulgo
 den *Berwäiter* dictu, vid. Addition. ad Vitriar. & Schweder. d. ll.
 22 ubi recte notant : Cum hoc duplici *Imperii Archivo*, quod utrumque
 dirigere diximus Moguntinu, qua Imperii per Germaniam *Archi-*
Cancellarium, Vid. prae-ter allegatos Illustr. Rhetz. d. Tr. Lib. 1. T. 8. §. 2. &
 Lib. 1. T. 9. §. 3. Exc. Dn. Lyncker. in Diff. de Mun. Direct. §. 3. Engelbrecht
 De Jur. Archiv. §. 5. Ruland. De Commissar. L. 5. c. 4. Urban. De Elect. c. 4.
 23 §. 2. Crüger. d. Tr. p. 210. & 211. & Röcler. d. Tr. p. 134. minime confun-
 dendu esse *Archivum* ipsius Imperatoris, quod non *Moguntiae*, aut in
Camera Imperiali, sed in ipsa *Aula Caesarea* asservatur, & cui non Mogun-
 24 tinus Elector praest, sed, quem solus Imperator propria autoritate pra-
 ficit, *Cancellarius* (4) Vi hujus *Archi-Cancellariatus* solus inter omnes
 25 Co-Electores in *Aula Caesarea* Ministru ac Vicariu seu Vice-Can-
 26 cellariu habet, non tantu Imperatori, sed sibi etiam sacramenti re-
 ligione obstrictu. vid. *Privilegium Maximiliani 1. de A. 1509.* Confer.
Capit. Leopold. art. 40 Josephi art. 39. Illustr. Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. Tit. 8.
 27 §. 2. Vitriar. & Röcler. d. ll. (5) Secretarios in Consilii Aulici Cancel-
 laria, Protonotariu, aliasque Personas (exceptis tamen ejusdem
Assessoribus, quos solus constituit Imperator, sibi que etiam soli jure juran-
 28 do obligat, vid. R. H. D. Tit. 1. §. und weiln dann allein uns Conf. Dn.
 29 Schweder. d. Tr. Part. Spec. Sect. 1. c. 12. §. 3. Crüger. d. Tr. p. 213. Secus
 ac opinantur Illustris Rhetz. d. Tr. Lib. 4. Tit. 4. §. 5. Wehner. in Obs.
Pract. Voc. Hoff-Vericht / Thom. Michael. De Jurisdic. concl. 28. Bur-
 gold. p. 2 D. 20. n. 18. & Franc. Frider. ab Andler. Sac. Cas. Majest. Consil.
 30 *Imper. Aulic. in Jurispr. L. 2. T. 1. P. 1. §. 8.*) Non ad *Senatum* pertinentes,
 sed *Cancellariae* operam navantes, constituit, postque Caesarem sibi
 quoque juramento obstringit. vid. sup. alleg. Capit. Leopoldin. §. 40. &
 Joseph. §. 39. ibi: Wollen auch in Bestell- und Einsetzung unserer Reichs-
 Hof-Canzley / so wol mit des Reichs-Vice-Canklers / als der Secretari-
 en Protocollisten / und aller andern zu der Reichs-Hof-Canzelen gehörigee
 Personen / unsern lieben Neven den Churfürsten zu Maynz als Erbs Cank-
 lern durch Germanien / in der Ihm allein desfalls zustehenden Disposi-
 tion, unter was Vorwand es sey / keinen Eingriff und Verhindernis thun /
 darin

darin einigen Ziel/ oder Maß geben/ 2c. Schweder. Crüger. Vitriar. Bœ-
 cler. & Rhetz. d. II. (6) *Taxas Cancellariæ solus regit ac temperat, art. 31*
 45. *Leopoldinae* & 44. *Josephiana Capit. ibi*: Als wollen wir zu dessen wei-
 teren Verhütung neben des Hm. Churfürsten zu Maynz Liebden/ die allein
 NB. als Erzh-Canzler disfalls nachzulassen/ und Moderation zu thun be-
 rechtiget seyn/ 2c. eo nomine in *Aula Imperiali* hodie *Taxatorem* habens,
 qui ipsius *Residens* plerumque esse solet, ne ipso quidem Imperatore 32
 quidquam de ista Taxa, in qua Moguntinus ac reliqui de illa partici- 33
 pantes jus habent quæsitum, remittere valente. *vid. d. Capitulationes* §. 34
 45. & 44. Rhetz. d. *Tr. Lib. 1. T. 8. §. 2.* Crüger. d. I. (7) Similiter ejus in-
 tuitu in *Aula Cæsarea* omnia Memorialia, ac Supplicationes omnes
 pro impetrandis quibuscunque inductis, gratiis, privilegiis &c. *Ipsius* 35
Imperii Vice-Cancellario offeruntur, quæque ipsi Imperatori non raro in
 manus porriguntur, *Cæsarea Majestas Vice-Cancellario* solet transmit- 36
 tere, perlustratis iis dijudicatu, utrum ad Consilii intimi, des Kays-
 serlichen Grossen und geheimbten Raths/ an vero Aulici, des Reichs-
 Hof-Raths deliberationem pertineant *vid. Ferdinandi III. Verneuerte*
Reichs-Hof-Raths-Ordnung art. 3. ibi: Alles andres es seynd verschlos-
 sene Schreiben/ oder was keine gerichtliche Proceß-Sachen belanget/ soll
 unsern Reichs-Hof Vice-Canzlern/ wie von Alter Herkommen/ eingerei-
 chet werden. Welcher darauf diejenigen Schreiben so im Reichs-Hof-
 Rath zu berath chlagen/ signiren/ und in einen verpitschafften fasciculo
 unsern Präsidenten iederzeit zuschicken soll. Conferatur Dn. Crüger. d.
Tr. p. spec. Membr. 2. §. 3. p. m. 112. (8) Solus in Cancellaria Acta, Arte- 37
 stata, & alia momentosa pro Imperio expedit Bœcler. d. *Tr. p. 134.*
 Schweder d. I. p. 773. Aulicumque (9) visitat judicium ad ductum, 38
Instrumenti Pac. Osnabr. art. 5. §. 56. ibi: *Visitatio consilii Aulici fiat ab Ele-*
ctore Moguntino toties quoties opus & *Capit. Leopoldinae art. 42. juncta Jose-*
phiana art. 41. ibi: Auch sollen und wollen wir keinesweges dargegen seyn/
 daß der Reichs-Hof-Rath/ durch die Churfürsten zu Maynz nach besag-
 des Friedens-Schluß visitiret werde/ 2c. olim, una cum Imperatore, *vid.* 39
Capit. Ferdinandi, hodie *solus*, ut ut, sed *sine Lege*, aliquot Principes simul 40
 Visitationi adhibendos esse, asserat Author der Grundfeste *vid.* Crüger.
dict. Tr. p. m. 213. Vbi simul addit, totius (10) Consilii Aulici *Directo-* 41
rium & Reformationem ad Electorem Moguntinum pertinere; Illud
 vero extra omnem dubietatis aleam positum est, vigore dicti *Archi-*
Cancellariatus per Germaniam (11) Moguntino præ omnibus aliis Co- 42
 Ele-

Electoribus competere *Directorium Camera Imperialis*, vi cuius solus
 43 (a) *Cancellarium in Camera* regit, ejusque Ministros, Praefectos Cancellariae, Protonotarios, Notarios, Lectores, Ingrossistas, Copistas, Receptores, und andre Cangeley und Leserey Verwandte suo eligit arbitrio, electosque sibi jurisjurandi religione devincit. vid. *Littera Cardinalis Alberti Moguntini ad Caesarem Carolum V. scripta, juncta confirmatione Maximiliani I. & Caroli V.* Des Erzh. Cangelers Amts. Würde Addatur O. Cam. p. I. Tit. 26. §. 1. ibi: Ordnen und wollen wir daß durch unsern Neven/den Erzh. Bischoff zu Maynz/ als NB. Erzh. Cangelern/ ein erbar/ fleißig und geübte Person/ 10. zu einem Verwalter dergleichen sey redliche/ deren 2. Protonotarii, zwey Notarii und zwey Lesere des Cammer. Gerichts seyn sollen/ zu iederzeit auf und angenommen werden/ Confer. §. 5. & Schweder. d. tr. Part. Spec. S. 2. c. 4 p. 773. Vitriar. in J. J. P. Lib. 3. Tit. 10. §. 12. Boecker. in Not. S. R. J. Lib. 4. c. 5. p. 176. Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. Tit. 8. §. 2. Crüger. d. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. pag. 213. Gastel. de stat. publ. Europ. c. 9. §. 44. Wagenseil. de Official. S. R. J. Summis c. 3. p. 14. (b) His omnibus salaria sua ex Cancellariae taxis, von denen Cangeley. Gefällen exsolvit. vid. *Ord. Cameral.* p. 1. Tit. ibi: Der Verwalter und andere Personen der Cangeley sollen durch unsern Neven den Erzh. Bischoff zu Maynz/ Churfürsten NB. als unsern und des Heil. Reichs durch Germanien Erzh. Cangelern/ besoldet und unterhalten werden/ 10. ear undem excessum sibi reservando, defectum vero aliunde supplendo. Crüger. d. l. 45 (γ) Corrigit & punit tum defectus ipsius Cancellariae, tum Personas 46 correctionem meritas, salva tamen *Judicis ac Assessorum* potestate. Wagenseil. Crüger. Rhetz. & Schweder. d. l. l. eoque nomine per Observatorem, den Verwalter admonitus, una cum Commissariis & Visitationibus. *Visitationes Camerae* instituit, R. J. d. An. 1654. §. folgendes 104. ibi: Die bey unsers Kayserlichen und des Heil. Reichs Cammer. Gerichts Cangeley und Leserey befindliche Mängel und Unordnungen/ und wie derselben abzuheiffen/ 10. Sintemahlen unsers Neven des Churfürsten zu Maynz Liebden tragenden Erzh. Cangelariat. Amts halben/ vermdg der Reichs. Constitution und Observanz die Bestellung und Visitation derselben obliget. So werden sie auch nicht unterlassen dero zu Beförderung der heil. amien Justitz im Reich tragenden sonderbaren Syffer und Begierde nach/ mit allen Fleiß darob und daran zu seyn/ damit/ tezt und ins fünfftige ermelte Cammer. Gerichts Cangeley nicht allein mit qualificirten Personen ersetzt sondern NB. auch alle andre dabey befindliche Mängel und

und Gebrechen/sonderlich der Acten/Protocolle/ auch deren mehr emsi-
gen Complecten halber/ vermittels ordentlicher Visitation förderlich re-
mediret werde: Allermassen Sie Sich dann hiezu erbietig gemacht. Wa-
genseil. Schweder. d. l. ita, ut quanquam alii ipsi adjuncti *Convitato-*
res subinde mutantur, Moguntinus tamen solus sit perpetuus Camerae Visi-
tator. Boeclerus secutus Boeneburgium L. 4. c. 5. & ex eodem Vitria- 48
rius d. l. Wagenseil, d. *Convent. Deput.* §. 10. ubi notandum: Licet jux- 49
ta Ordinationem Cameralem p. 1. Tit. 50. singulis annis Visitatorum
Camerae Conventus ad Kalendas Maji convocante Electore Moguntino 50
Urban, d. Elect. C. 4. §. 9. Wagenseil, d. l. §. 29. & Rumelin. ad A. B. Part.
2. D. 3. th. 26, ceu Directore Visitatorum Camerae Imperialis vid. R. J. d. 51
A. 1654 in fin. Illustr. Lyncker. in *Diss. d. Mun. Direct.* Capit. 3. adornari 52
debeat, has tamen Camerae Visitationes ab An. 1589. cum maximo Im-
perii detrimento cessasse, Rumelin, ad A. B. Part. 2. *Diss.* 2. th. 26. & in
Add. in fin. illa etiam, quæ ante ultimum bellum Gallicum occasione 53
cujusdam Judæi, qui per aurum ex voto se sententiam ab Assessoribus
Camerae impetraturum esse gloriatus erat, Moguntino & Trevirensi com-
missa erat, ob interpositam Saxonici ac Brandenburgici Electoris, de se in
re tanti momenti à Visitationis negotio non excludendis, illaque so-
lis Pontificiæ Religioni Addictis minime committendo, impedita us-
que ad Annum 1688. quo Galli occupata Spira Argentinam acta Ca-
meralia transtulerunt. (6) Hucque pertinet *Directorium Judicii Revi-* 54
sorii, contra sententias in Camera latis legitime adornandi: Vt ut,
enim quidem penes *Electorem Moguntinum* non stet, utrum petitam re- 55
cipere, an vero rejicere velit *Revisionem*, sed Camera ea de re arbi-
trium sit, vid. Reinking. de R. S. & E. Lib. 2. C. l. c. 15. n. 30 ibique præjudi-
cium & Rumelin. ad A. B. *supr. cit. loc. th.* 24. in *Add. Lit. C.* eaque Revi-
sionem recipiente, teneatur Moguntinus interpositæ deferre Revisio- 56
ni, vid. Rhetz. in *Inst.* 7. p. Lib. 4. Tit. 21. §. 14. Revisionem tamen pe- 58
titurus intra IV. Menses à die late sententiæ, summa revisibili existente, 59
i. e. excedente 2000. thaleros, non computatis usuris, R. J. De A. 1654. 60
§. 127. certa que summa in casum succumbentiæ deposita, d. R. J. §. 126.
soli Moguntino Electori (excepta causa ipsum Moguntinum Electorem
concernente, qua in tum Revisorio præsidet *Judicio Elector Trevi-* 61
rensis, vid. R. A. d. Anno 1549. §. 213 arch uns Wagenseil d. S. R. J. *summ.*
offic. c. 3. Rumelin. ad A. B. d. l. Th. 21. Lit. B. in *add. ibique allegat.* DD. *Vitr.*
Lib. 4. Tit. 6. §. 38. aut ipso Moguntino Revisionem perente, Rumelin. 62
Ddd ddd d d. l.)

d. l.) supplicat, eique exponit, qua ratione per sententiam Camera-
 lem sit gravatus, petitque, ut hanc Revisionem futuris Revisoribus
 indicet, eamque Camera Imperiali notificet, ne Hæc à se latam execu-
 tionem interim mandet sententiam; Quo facto, *Moguntinus*, ceu qui
 solus *judicio Revisorio* præest, *d. R. J. §. 125.* documentum interpositæ
 Revisionis, vulgo das Denunciation-Schreiben / Camera insinuan-
 dum edit, (quod postea à petente dictæ Camera ad sistendam exe-
 cutionem insinuatur) intraque tres menses Cæsari & Statibus Impe-
 rii, eo Anno ad Revisionem deputatis, indicat, ut Commissarios ac
 Confiliarios suos ad Camera mittant Imperialem acta revisuros,
 quibus comparentibus, Assessores, qui de lata retulerunt sententia,
 illamque conceperunt, rationes ejus edere tenentur Revisoribus,
Ord. Cam. P. 3. Tit. 53 darauf sollen alsobald / qui hisce ponderatis, &
 cum actis collatis, remotisque dictis Assessoribus, Revisionem insti-
 tuunt, unoque scripto cum conditione *de novis non intermiscendis* uni-
 cuique partium ad deductionem indulto, sententiam Camera vel re-
 formant vel confirmant, quam utramque Camera executioni dare tene-
 tur, deposita à Revisionem petentibus pecunia, *priori casu* ipsis resti-
 tuenda, *posteriori vero casu* Fisco Cæsareo in usus Camera addicenda.
Illustr. Rhetz. d. l. §. 10. Schwaneman. in Process. C. 6. Magenhorst. ad
Ord. Cam. P. 3. T. 53. Reinck. d. Tr. P. 2. Class. L. 2. 15. Stryk. in Int. ad P. F.
C. 23. §. 31. & Rumelin. ad A. B. Part. 2. Diss. 2. th. 24. Ubi notat, si ob
 paupertatem ad Juratoriam admissus cautionem, in revisorio suc-
 cumbat Judicio, hunc tergo subsidario solvere debere, carceris pœ-
 na mit dem weissen Turn coërcendum, Conf Ruland. *De Commiss. P. 1.*
Lib. 2. c. 21. n. 12. Gail. 2. Obs. fin. 4. Vitriar. d. Tr. Lib. 4. Tit. 6. §. 39. cau-
 tius sibi consulturum, si ante sex septimanas à tempore interpositæ
 revisionis, eidem in scriptis in Moguntina Cancellaria renunciât,
 modo hoc casu impensas refundat. *R. J. d. A. 1557. §. wie wol ferner*
Schvvanem. in Prax. Cam. c. 75. n. 11. Ant. Bullæ Disc. 10. n. 16. Rumelin.
d. l. th. 24. in addit. in fin. Ab eodem Directorio Camera dependet &
 hoc, quod *Moguntinus* Præsident Camera, (quorum *hodie* duo tan-
 tum sunt, unus *Augustana Confessionis*, & unus *Religionis Pontificiæ*,) Ju-
 dice quoque, ceu *Judicii Cameralis* Capite absente, vices suppleat,
Electoralis Moguntino Assessore, illo casu, quo *judice Camerali* absente,
 neuter quoque *Præsident* in loco est, tum officio *judicis* sub titulo *Vi-*
ce-Præsidis defungente. Vid. *Crüger. in supr. d. Tr. Part. Spec. Membr.*
2. Disc.

2. *Disc. 4. §. 4. P. 214.* Insignis hæc præterea: noscitur esse Electoris 73
 Moguntini præ reliquis Co-Electoribus *Prærogativa* quod hic (12) in
 Comitibus Imperii *Universalibus* solus habeat *Directorium supremum*, das
 Ober-Reichs Directorium vid. illustr. Dn. Lynck. *Diss. d. Mun. Direct.*
C. 3. P. 12. Rhetz. in *J. J. P. Lib. 1. T. 8. §. 7.* Coccejus in *J. P. Pru. C. 20. §.*
 20. itidem in jure *Archi-Cancellariatus* fundatum, vi cujus (1) ad præ- 74
 viam Imperatoris per *Literas Convocatorias*. vulgo das Kaysersl. Aus-
 schreiben zu Reichs-Versammlung (quarum Exemplar videre est apud 75
 Authorem der Grundfeste des Heil. Röm. Reichs *Cap. 2. P. 20.*) non ut
 olim *verbis imperativis*: Gebieten/ Heissen/ Befehlen/ vid. *Reform. Frider.*
III. d. Anno 1474. conceptas, sed blandiori alloquio hodie temperatas,
 v. g. solchen nach so verkündigen wir deine Lieb. ietzt angeregten Tag mit 76
 diesem Brieff/ gnädiglich gesinnende ic. (qua propter, cum Anno 1608. 77
 Casareus Commissarius has literas *Citationem ad Comitibus* appellasset,
 Palatinus in Senatu Principum dixisse fertur: *Citationem in Judiciis*,
 non vero in *Comitiis* locum invenire; vid. *Vitr. in d. J. P. L. 4. Tit. 1. §.*
 13.) manuquæ exaratas, vel temporis lucrandi causa typis exscriptas,
 sigillatim singuli (Secus, ac olim, ubi *generali aliquo Edicto* omnes Im-
 perii Status usque ad tempora Friderici III. convocabantur, quibus 78
 sæpe tanta paucitate comparentibus, ut Fridericum III. Conventum
 Anno 1442. Francofurti, & alterum 1479. Norinbergæ celebrare vo-
 lentem, Comitibus differre oportuerit, tandem singuli cœperunt Status
specialiter invitari. Goldast. Tom. 3. Const. Imp. fol. 436. Schweder.
 in *Intr. ad L. P. Part. Spec. S. 1. C. 30. §. 3.* & *Vitriar. in II. P. Lib. 4. Tit. 1.*
 §. II. *ibid. Addition.*) Excepto Bohemo Electore, (qui ad Comitibus 79
 Imperii *Universalia*, plane non vocatur, Schweder. in *I. ad II. P. Part.*
Spec. Sect. 2. c. 5. P. I. ibique alleg. DD. (& Prælati ac Comitibus (qui,
 cum non *viritim*, sed *curiatim* hodie in Comitibus suffragia ferant, etiam 80
 non singuli, sed sub compellatione DIRECTORIORVM ad Comi-
 tibus vocantur Fr. Iren. ad Burgold. p. 3. p. 18. Sprenger. in *Lucem mod.* 81
stat. Imper. c. 1. p. 2. & Schwed. d. *Tr. Part. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 3.*) convo- 82
 cationem, comparentes in Comitibus Imperii Status, aditu ad Impera-
 toriam Majestatem impetrato, deque suo adventu Imperii Mare- 83
 schallo certiore facto, præsentiam suam per unum ex Ministris *Dire-*
torio Moguntino tenentur significare, eidemque tam *Legati absentium* 84
Electorum, quam *Principum*, pro Personis suis ad publicas Consultationes
 legitimandis, non tantum *Credenciales Literas*, sed & *Mandata* in

- 85 ædes Directoriales *vi Transactionis de Anno 1678. per Secretarium* (ante hanc transactionem urgebat *Moguntinus* ut *Principum Legati* ipsimet, in *persona*, & non per *Secretarium*, præstita simul Visitatione, sibi mandata exhiberent; At vero lite desuper in Comitibus de Anno 1677. suborta, conventum tandem est, ut missas in ædes Directoriales à *Principum Legatis* legitimaciones per *suos Secretarios* non immediate ex illorum manibus, sed per suum itidem *Secretarium* accipiat *Moguntinus Elector*, addita protestatione, actum hunc Directorio Imperiali præjudicio esse haud debere: Vid. illustr. Dn. Lyncker. in *Diff. de Mun. Direct.* c. 5. p. 25. Schweder. *Part. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 8.* Crüger. *dict. Tr. Part. Spec. Membr. 2. D. 4. §. 3.* & Auth. der Grundfeste des Heil. Röm. Reichs p. 58.) insinuare; Pariter, sicuti *Exteri Legati, Residentes & Agentes* ipsi in Comitibus literis commendatitiis ac Mandatis exhibitis, primum res suas exponunt, illarumque expeditionem urgent, & ante finitum conventum discessuri, veniam petunt. Vitriar. in *J. J. P. Lib. 3. Tit. 10. §. 13. seq.* ibique: Additionator. Schweder. *d. Tr. Part. Spec. S. 2. c. 4. §. 2.* Bœcler. *de Not. S. R. J. p. m. 135.* & Urban. *De Elector. c. 4. §. 2.*
- 87 Juncto Dn. de Rhetz. in *J. J. P. Lib. 1. T. 8. §. 3.* (b) Porro *vi supremi in Comitibus universalibus Directorii Moguntinus* Casari, facta propositione, ac consultationum expositis vel ab ipso Imperatore aut ejus Commissario Capitibus, pro cura & affectione paterna erga Imperium, gratias agit, omniumque Ordinum Imperii nomine Propositionis copiam ad deliberationes de rebus propositis melius ac rectius instituendas, petit, Schweder. *d. l. S. 1. C. 30. §. 10.* quæ ejus Cancellario dari solet. Bœcler. *d. Tr. p. 135.* Vitriar. *d. Tr. L. 3. T. 10. §. 18.* (c) Accepta propositionis Descriptione, ad Deliberationes Imperii Omnes, illorumque Legatos certo die & hora *Moguntinus*, missa ex Cancellaria Moguntina: ad Vice-Marschallum de Papenheim. Schedula: den Anz
- 89 sagt. Betiel hujus tenoris: Der Reichs-Marschall soll den anwesenden Churfürsten/ und Ständen/ der abwesenden Rärben/ Botschafften und Gesandten morgen N. den N. (Mens.) zu N. Uhr Vormittag auf dem Rathhaus zu erscheinen/ ansagen/ curat convocari: Illustr. Coccej. in *Jpr. Publ. c. 20. §. 35.* Vitriar. *L. 4. Tit. 1. §. 51.* Sprenger *jurispr. Publ. p. 98.* Quibus stato tempore comparentibus, inque tria separata conclavia, pro triplici Collegiorum, (in quæ Anno 1489. Imperante Friderico III. Status demum divisos fuisse, communiter quidem, opinantur DDres, secuti Lehmannum *Lib. 7. Chron. c. 120.* sed invita veritate,

ritate, vid. Bœcler. *de Not. S. R. J. L.* 21. c. 1. & Schweder. *d. Tr. p. Spec.* S. 1. c. 30 §. 11. Coccej. *d. Tr. c. 20. §. 21.*) discedentibus, Moguntinus vi 91
dicti *Supremi Directorii*, nec non *Directorii specialis* in Electorali Colle-
gio, vota Co-Electorum suorum (d) colligit, hoc servato ordine, ut 92
primo omnium à *Trevirensi* incipiat, inde vero ad *Coloniensem*, *Bava-* 93
rum, *Saxonicum*, *Brandeburgensem* & *Palatinum* deveniat, ultimoque à
Saxone ipse interpellatus loco, suum reliquis adjiciat, indeque tan-
dem juxta majora Collegii Electoralis formet conclusum. *supr. alleg.* 94
Dn. Lyncker. *d. l. cap. 8. 3. seq.* Henning. *de S. R. J. pot. cap. 2. §. 44.* Vi-
triar. *d. l. §. 56.* Hoc facto concluso, (e) proceditur ac Re- & Corre- 95
lationes, quo fine Electoribus plerumque in Comitibus in certo loco, 96
auf den Re- und Correlations - Saal / convenientibus, vocatoque
Principum Collegio, vi *muneris Directoralis* sententiam Collegii Ele-
ctorum Moguntinus cum rationibus refert, Principibus vicissim per sua
quoque Directoria Collegii sui sententiam Electorali Collegio com- 97
municantibus, hisque duobus Collegiis ita vel consentientibus vel
etiam in contradictoriis versantibus, per *Secretarium Moguntinum*,
Tertium tandem auditur *Civitatum* Collegium (quod inter & reliqua
duo Collegia de Civitatibus vi *Instrumenti Pac. art. 8. §. 4.* etiam ad 98
Electorum Principumque Re- & Correlationes ab initio statim vo-
candis, quales orsæ sint in proximis post *d. Pac. Instr. Comitibus de* 99
Anno 1613. lites, ne hodie quidem sopitæ, nisi quod Electores ad 100
hunc usque diem manserint in possessione præsentis hujus præ reli-
quis Statibus Prærogativæ, videre est ap. Authorem der Grundfeste p.
119. *seq.* Bœcler. *d. Tr. Lib. 2. c. 3.* Vitriar. *L. 4. T. 1. §. 71.* & Additionat.
adeund. Lib. 4. Tit. 1. §. 27. Schweder. *d. Tr. Sect. 2. c. 9. §. 3.* Hagemeyer.
de Comit. c. 6. Add. Limn. L. 7. c. 1. n. 46. & Burgold. *ad art. 8. Instr. Pac.*
p. 3. D. 10. n. seq.) per *Directorii Syndicum* sententiam suam exponens.
Author der Grundfeste p. 2. cap. 6. Lyncker. *d. Diff. c. 8. §. 4. p. 48.* Con-
sentientibus ita tribus Collegiis, Moguntinus (f) vi supra dicti *Directo-* 101
rii ex Collegiorum approbato Concluso format *Conclusum Imperii*, vul-
go das Reichs-Gurachten vid. Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. Tit. 24. §. 14. sequ.*
Hagemeyer. *de Comit. c. 7. p. 55. sequ.* quod in pleno prælegitur, perque
dictaturam communicatur, & ut ajunt, mundatur. Coccej. *d. Tr. c. 20.*
§. 35. Lyncker. *d. l.* ipsique Imperatori ad approbandum per *Deputatos*
Ordinarios Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. Tit. 24. §. 15.* Lyncker. *d. Diff. cap. 9. p. 51* 102
Vid. tamen Dn. Coccej. *d. Tr. c. 20. §. 35.* offertur; Quo in eandem cum

- 103 Statibus Imperii condescendente opinionem, quam scriptam *Directorio Moguntino* mittere debet. Coccej. *d. l. Schweder. Part. Spec. Sect.*
- 104 1. c. 30. §. 17. pertinet (g) iterum ad *Moguntini Directorium*, hoc Imperatoris & Imperii Conclufum in *formam Recessus* referre ac redigere, Illustr. Mauritius in *Diff. de Recess. Imper.* §. 23. Lyncker. *d. l. Rhetz. d. l. §. Vitriar. Lib. 4. Tit. 1. §. 82. seq.* ita, ut Moguntini Cancellarius vel Secretarius cum Præfatione & Conclufione inde tale projectum concipere debeat, quod in modum *Recessus Imperii* deinde publicari possit. Conring. *de Comit. Imp. lb. 59.* Hæc Formula vero Recessus, Dis Concept, antequam Deputatis Imperatoris ac Reliquorum Statuum prælegatur, prius in *Senatu Electorali*. (Hoc ita observantum fuit in Comitibus Ratisbonensibus Anno 1641. Limn. *Tom. 1. Addit. ad Libr. 9. c. 1. n. 195.* Mauritius *d. Diff.* §. 23. frustra monente Collegio Principum & Civitatum, Examen informis materiæ Recessus vulgo des Entwurffs oder Concepts des künfftigen Reichs Abscheids / antequam Deputatis Imperatorum & Statuum prælegatur,
- 108 etiam ad se pertinere; Cui se acriter opposuere Electores, id ceu *Prærogativam* quandam præ ceteris Imperii Statibus prætendentes, contradicentibusque Principibus hætenus possessionem huius juris præcipui retinentes Vid. Mauritius *d. l. Dn. Lyncker. d. Diff. in fin.* Henning. *supr. cit. Tr. c. 2. §. 28. Vitriar. L. 4. Tit. 1. §. 84. & Autor der Grundfeste P. 2. c. 10.*) examinatur, hocque finito Examine, proponit Cancellarius Moguntinus, ut deputentur ab Imperatore & ex
- 109 Statibus, quibus prælegatur *Recessus à Moguntino* conscriptus (Voluerunt quidem aliqui Statuum Imperii per Deputatos approbationi non satis consultum esse, sed ère Imperii fore, ut vel in pleno consensu ad approbandum formula prælegeretur, vel singulis per dictaturam communicaretur, sed recte monet Illustr. Dn. de Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. c. 24. §. 18.* eosdem hætenus autoritate publica id non potuisse obtinere) vel omnium suffragiis approbandus vel emendandus,
- 112 Vittr. *d. l. §. 85. juncto* Mauritio (Neque enim Status tenentur illis semper *formalibus* probare, *Recessum*, quibus prælegitur, sed libere in aliquibus dissentire, imo, uti factum est Anno 1641. protestari possunt super illis, quæ in præjudicium unius vel alterius partis Recessui inserta esse putant. vid. Illustr. Dn. Lyncker. *d. Diff. in fin.* Mauritius *De Recess. Imp.* §. 23. Tum vero (h) Imperii Recessus in *Cancellaria Moguntina* bis in Membrana descriptus, ab Imperii Statibus manu

Secretarii Moguntini subscribitur, Lehman. in Chron. Spirens. c. 124. in fin.
 ibi : Damit sich auch der subscription halber kein Mangel noch Zerthum
 errege / wie gemeiniglich geschieht / so gebühret dem Churfürstl. Mäyni-
 schen Secretario, daß Er aus denen Gewalten / so zur Canzley gehöret / alle
 der Anwesenden Churfürsten und Ständen / auch derselben Gesandten
 Nahmen ordentlich verzeichne als (1) der Churfürsten (2) der geistlichen
 Fürsten (3) der weltlichen Fürsten (4) der Prælaten und Prælaturen (5)
 der Grafen / und Herren (6) der Frey- und Reichs- Stände Gesandten /
 und der Verzeichnissen eine in jeden Rath / so viel denselben Rath betrifft /
 übergebe / damit Sie solche besichtigen / und welcher vor / oder nachstehen
 soll / ordiniren. vid. Mauritius d. Diff. §. 25. & juxta modum à Beckero
 in Synopsi Jur. Publ. L. 4. c. 1. p. 408. delineatum (Est autem hic :
Funiculum duplicem infima parti pergamenti transfixum in superiore
parte Sigillum Casaris conjungit post quod funiculus in duos divisus
manet, & in illo, qui à Dextro latere sigilli Casarei est, Ecclesiastici si-
gillum suum annectunt, ac primo quidem nomine Ecclesiasticorum
Electorum NB. MOGUNTINUS *vel ejus Consiliarius, aut alius Ele-*
ctor Ecclesiasticus, ipso absente, qui in Sessione prior est, sigillum appen-
dit. Secundum in latere dextro Sigillum applicat Ecclesiasticus Prin-
ceps in Sessione precedens, in Secunda Statuum Classe, vel eo absente, in
Sessione proximus. Tertio loco unus ex Prælati sigillum appo-
nit. A Sinistro Latere sigillo Casarei è regione Mogun-
tini in altero funiculo Elector Bavaria vel eo absente, Consiliarius ejus,
aut alius Elector Secularis ejus nomine ; Secundo loco sigillum nomine
Secularium Principum appendit Secularis aliquis Princeps, qui in sessio-
ne prior est. Tertio loco unus ex ordine Comitum VVetteravicorum &
Suevicorum alternis vicibus sigillum subjungit. Ultimo sigillum Ci-
vitatis Imperialis in qua Comititia habentur, funiculos ambos conjungit.
Conf. Lehman. d. l. juncto Mauritio d. Diff. §. 26. hodie subsignatur, ,
præviaque ejus publicatione, Moguntino Cancellario in consensu Impe-
ratoris, Statuum, atque populi eundem publice prælegente, adjecta-
que Imperatoris ad Status, ut singula Recessus verba facta tecta ser-
vare velint, admonitione, Arum. De Comit. c. 8. n. 103. Lehman. &
Maurit. d. ll. unum exemplar Originale Cancellariæ Imp. seu Mogunti-
næ Reichs- Canzley / alterum vero Cancellariæ Imperatoris oder Reichs-

Hof-Canzeley infertur. Comitial. P. 3. Diff. 4. n. 118. Myler. Archont. c. 120 15. §. 25. & Author, der Grundfeste p. 2. c. 9. & 10. Moguntino Electore ad mandatum Cæsaris Copia Camera Imperiali transmittente. Aurum, d. l. n. 105, quæ ante hanc insinuationem ad ejus observationem non 121 adstringitur Dn. Mauriti. d. l. Notator. ad Roding. ad Tit. 1. P. 2. Schwe- der. P. Spec. S. 1. c. 30. §. fin. Blum. Proc. Camer. T. 2. §. 7. Dn. Rhetz. in Medit. Academ. Disp. 1. Posit. 12. & d. 3. Pos. 12. Cujus exemplum exstat, 122 in Novissimo Imperii Receptu. An. 1645. 17. Maj. publicato, & 2. Octobr. demum Camera insinuato. Vid. Exc. Stryk. in Uf. Mod. ad Tit. ff. De LL. & Exc. Dn. Præses. in Disp. ff. ad eund. Tit. & in Not. ad Lauter- 123 bach. eod. ad Tit. verb. Obligat. Ad hanc Prærogativam, quam Moguntinus Elector, ratione Supremi in universalibus Imperii Comitibus Directorii habet porro (i) spectat, quod solius Moguntini Cancellarius & Secretarius Mensæ Directoriali in Comitibus Imperii universalibus assideant, daß sie mitten im Saal bey der Proposition und Abscheid des Reichs Tages über Tisch sitzen. Bœcler. in Not. S. J. R. Lib. 6. c. 5. Vitriar. L. 3. Tit. 10. §. 124 18. Schvveder. S. 2. c. 4. §. 2. & Rhetz. L. 1. T. 8. §. in fin. & quod (k) co- ram solo Moguntino in Comitibus Reservationes, Protestationes, Denun- ciationes, Requisitiones & id genus alia fiant, ejusque Directorio Ele- ctorum, Principum & Ordinum Imperii Litteræ Memoriales, Desi- deria, Commonitoria, Postulata & omnes omnium Petitiones & Sup- plicationes tradantur. Crüger. supr. alleg. Tr. P. S. Membr. 2. §. 30. p. 211, 125 Schvveder. Vitri. & Bœcler. d. II.

Pergimus nunc ad DECIMAM TERTIAM PRÆROGATI- VAM, quæ vi ARCHI-CANCELLARIATUS PER GERMA- NIAM tribuitur MOGVNTINO scilicet, qua gaudet Directorio Po- starum per totam Germaniam illarumque Protectione Ludov. Hornigk. De Regali Postarum jure cap. 6. theor. 2. Lit. D. & c. 19. tb. 1. Lit. R. Wagen- feil. De S. R. J. summis Official. cap. 3. §. 3. p. 14. Rhetz. d. Tr. Lib. 1. Tit. 8. §. 2. Bœcler. p. 134. Schvved. p. 774. Vitri. p. 711. Urban. de Elect. c. 4. §. 126 2. & Crüger. d. Tr. & loc. p. 215. Cujus intuitu Ministri Moguntini Se- cretiores à solutione vectigalis Litterarum sunt immunes. Proxime all. Ddres jung. Dn. Lynker, sæpius laudata Diff. De Muner. Direct. c. 3. Hanc 127 excipit (14) PRÆROGATIVA, qua itidem vi Archi-Cancellarius per Germaniam decimam cum Imperatore partem accipit eorum, quæ à Judæis intuitu Bonorum & Actionum solvuntur. Vid. Litteræ Adolphi Reg. Rom. de Ao 1292. Alberti, de An. 1298. & Ludovici, de Ao. 1314. Vid.

Vid. Illustr. Dn. de Rhetz. in *J. J. P. Lib. 1. Tit. 8. 9.* Coccej. in *Jur. publ. prud. c. 10. §. 11. infim.* Bœcler. in *Not. Imper. Lib. 6. c. 5.* & Vitriar. *L. 3. T. 10. §. 20.* (15) Quod alium in munere Archi-Cancellariatus substituere possit, ejusque exemplum conspicuum sit in Electore Trevirensi, ejus aliquando constituto Vicario, de quo pluribus consuli potest Bœclerus *d. l.* (16) Quod omni tempore etiam extra Conventus publicos *Solus* ab Imperatore literas accipiat, per quas Electorum placitum vulgo der *Churfürsten Gutachten* requiritur. Bœcler. *d. Tr. p. 134.* Vitriar. *p. 712.* & Rhetz. *d. l. L. 1. c. 8. §. 3.* (17) tempore interregni cum Vicariis præcipue Reip. invigilet, Bœcler. *d. Tr. p. 134.* & Vitriar. *p. 713.* (18) Quod gaudeat Directorio in Collegio Electorali in *Dietis Deputationum & Electionum*, ejusque intuitu, qua Collegii Electorali *Senior & Decanus*, omnes Co-Electores tum ad Comitiam Collegialiam, tum Electoraliam convocet, & certum ipsis diem conventus determinet, Illustr. Lynker. *De Muner. Direct. c. 5. n. 26.* Dn. Kulpis. *De Legat. Stat. Imp. pag. 522.* Strauch. in *Diss. Jur. publ. p. 273.* Rumelin. *ad A. B. 2. 6. 11. A. 639.* hisque vel in *persona* vel per *Legatos* comparentibus, in Electione Regis Romanorum variis utatur. Prærogativis, se potissimum in eo exercentibus, quod (a) in Collegio Electorali *proponat*, jusjurandum (b) à reliquis Co-Electoribus recipiat, (c) Vota colligat (d) Electionem Cæsaream dirigat, (e) factam Electionem enunciet Bœcler. *d. l. pag. 133.* Lynker. *d. Diss. c. 5. n. 26.* Rhetz. *L. 1. c. 8. §. 3.* Coccej. *c. 10. §. 11. p. 19.* & (f) noviter electo præscribat Capitulationem. Bœcler. *p. 133.* Vitriar. *p. 711.* Urban. *De Elect. c. 4. §. 2.* Crüger. *De Novemvir. p. 212.* Gastel. *de Stat. Europ. c. 9. 44.* finemque (g) imponat Comitibus Electoralibus, Electores illorumque Legatos dimittendo. Rhetz. *d. l.*

Extra hæc vero *Prærogativas*, quæ Moguntino intuitu vel Archi-Cancellariatus per Germaniam vel *Decanatus* in Collegio Electorali competunt, tribuuntur ipsi adhuc alia, quarum quædam sunt *certa*, quædam vero *dubia*, quædam plane *nulla*. CERTA est coronandi Regem Romanum, eumque ungendi & consecrandi Prærogativa, quam vi primi Metropolitanatus ipsi tribuunt, Bœcler. *p. mihi 142.* Vitriar. *L. 3. Tit. 10. n. 23. p. 717.* Linde *De Statu Princip. p. 410.* Rhetz. *L. 1. c. 8. §. 3.* & *L. 1. c. 4. §. 45.* actu Coronationis scilicet in *Diœcesi Moguntina* hodie expediendo Vid. Transact. inter Elector. Mogunt. & Colon. de 25. Jun. 1657. quam exhibet. Flisbach. in *Jur. Publ. Rom. Sect. 2. c. 3. §. 8.* & Capitulat. Leopold. 37. §. & Joseph. §. 36. jung. Rhetz. *L. 1. T. 4. §. 45.* Limn. *ad A. B.*

- in cap. 4. §. 3. Oldenburg. in Not. ad Limn. Enucl. add. 7. Crüger. d. Tr. p. 200. seq. & Urban de Elect. c. 4. §. 2. (2) Quod gaudeat jure Stapulæ & Jurisdictionis über das Marck Schiff. Illustr. Coccej. d. Tr. c. 10. §. 11.
- 137 Bœcler. p. 143. Rhetz. Lib. 1. c. 8. §. 3. & Vitriar. L. 3. Tit. 8. §. 24. & 32. ibique Addition. quæ tam amplo ornata est privilegio, ut, cum ante non multos annos Civitas Francofurtensis visitationem dictæ navis tentaret, ne prohibita forsan moneta inveheretur, Elector quosdam Civium Francofurtensium in carcerem conjecerit, nec illos dimiserit,
- 138 ut ut Imperator amicabilem tentaverit Ao. 1688. compositionem. Vid. Additionator ad Vitriar. d. l. (3) Quod vi privilegii Maximiliani de Ao. 1496. subditi ipsius sine speciali consensu aliis se in clientelam dare non possint. Bœcler. d. l. p. 142. Coccej. d. l. p. 191. & Vitriar. L. 3. T. 8.
- 139 §. 30. (4) Quod solus sit Ausschreibender Churfürst und Director im Chur. Rheinischen Kreisse. Bœcl. p. 134. Coccej. c. 10. §. 11. Schweder. p. 774. Vitriar. p. 713. Urban. c. 4. §. 2. Engelbrecht. De Convoc. Circul. c. 2. §. 4. & Dn. Lynker. De Muner. Direct. c. 6. §. 32.
- 140 DVBLA est (1) Quod gaudeat jure *primariarum precum*, item (2)
- 141 Domini Mœni, Vid. Illustr. Coccej. d. l. p. 192. §. 12. Licet hoc eidem tribuant alii, Vid. Crüger. p. 55. Hermes, Fascicul. Jur. publ. c. 17. §. 39.
- 142 NVLLA plane est, (1) Quod gaudeat jure luendi die Reichs,
- 143 Pfandschafften/ & (2) privilegio contra omnium privilegia. Coccej. d. l. p. 192. Ut ut utrumque ipsi, sed absque solido fundamento tribuant. Bœcler. p. 142. & Vitriarius p. 718.
- 144 Hæc de Prærogativis *Moguntino* intuitu reliquorum Co-Electorum competentibus dixisse sufficiant, nunc ad ELECTOREM TREVIRENSEM devolvimur, qui intuitu Co-Electorum in eo
- 145 etiam præcipuo jure utitur quod (1) gaudeat jure *Archi-Cancellariatus Imperii per Galliam* (per quam quid in Aurea Bulla intelligatur, licet non convenient JCrü, uti videre est apud Limnæum in Jur. publ. Lib. 3. c. 5. & ad Proœm. Capitul. Caroli V. p. mibi 121. Verior tamen illo-
- 147 rum videtur Opinio, qui *Belgicam Galliam* & Regnum Arelatense intelligunt, cum quoad illam potissimum Germania aliquod jus prætereendere possit. Vid. Conring De Finib. Imper. c. 8. fere in fin. Crüger. d. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. §. 6. Becker. Synops. Jur. Publ. L. 3. c. 6. p. 207. & Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. Tit. 9. §. 1. & Dn. Wagenfeil. De S. R. J. Summis Official. c. 4. §. fin.) & Regnum Arelatense, A. B. c. 1. §. 12. Quamquam Titulus *Archi-Cancellarius Gallie & Regni Arelatensis*, omni pote-

potestate destitutus, inanis sit & vanus, cum neque illud Officium, 148
 hodie exerceat Trevirensis, neque peculiari Galliae utatur Archivo,
 sed quicquid ex Gallia, quod tamen oppido exiguum est, nomine
 Imperatoris, vel imperii expediendum est, à solo Moguntino expe-
 ditioni datur, & ab eo quoque, quicquid ea ratione Archivi superest,
 adservatur. Vid. Ahasver. Fritsch. *Tract. De Jur. Archivi & Cancellariae*. 149
 c. 4. §. 17. (2) Quod in solenni Curia Imperatoris in suo Archi-Cancel-
 lariatu celebrata, omnium Archi-Cancellariorum sigilla Baculo ap-
 pensa, gestet, & accumbenti Imperatori sigilla reverenter exhibeat,
 ceteris tamen Archi-Cancellariis simul manum baculo admoventi-
 bus, & eundem in Mensa ad id preparata deponentibus, solo tamen
 hoc casu Trevirensi durante Convivio solenni, majus sigillum, collo
 appensum gestante. Rhetz. d. l. §. 8. *Conf. supr. c. 2. dicta.*

(3) In electione Imperatoris gaudeat primo voto Vid. A. B. c. 4. §. 150
 3. Vitriar. d. l. p. 719. §. 34. Lind. *De Stat. Princip. p. 412.* Strauch. *Dissert.*
Jur. Publ. 57. & Schweder. p. 574. Ubi recte subjicit: Hoc votum Tre- 151
 virens non Galliae, cujus audit Cancellarius, nomine dare, uti pu-
 tat Tholosanus L. 6. *De Rep. c. 13. n. 15.* sed potius nomine S. Romano- 152
 Germanici Imperii, cum non intuitu muneris Cancellariatus, sed quate-
 nus sunt Imperii Principes, omnes tres Ecclesiastici Electores Impera-
 torem eligant, hincque jurent, se per fidem, qua Deo & Sacro Roma-
 no Imperio (non autem Galliae obstricti sunt, Regem esse electuros. A. B.
 c. 2. §. 2. Carpzov. *Feud.* 3. 9. 5. Limn. *J. P. Lib. 3. c. 5. n. 10.* Strauch. *Diss.*
Jur. publ. p. 57. *ib.* 10. Nec Obstat, quod in Speculo Suevico p. 1. c. 29. &
 Saxonico L. 3. art. 37. primum votum detur Moguntino: Idemque 153
 testetur Günther in Libr. 5. *De Reb. gest. Friderici I.*

Ad Proceres Electo pertinet, in qua
 Præcipuam vocem Præsul de jure Vetusto
 Moguntinus habet.

Vid. Chron. Belgic. ap. Pistor. fol. 180. Coccej. c. 8. §. 9. Rumelin. *ad A.*
B. Diss. 4. *ib.* 7. p. 107. Buxtorff. *ad A. B. ib.* 45. Respondendum enim est, 154
 id hodie mutatum esse per A. B. non in præjudicium Moguntini, (cui in
 Tit. 4. A. B. non minus, quam antea habebat, sed plus tributum est, ut
 scilicet qua Præses Collegii Electoralis & Director, auditis ceterorum
 votis, possit addito suo majora facere & concludere, Vid. Coccej. d. l.)
 sed in ejus potius favorem. Nec Obstat (2) Quod Moguntinus tem- 155
 pore Caroli V. in ejus Electione adhuc jus primi voti exercuerit. Vid.

Sleidan. *De Stat. Relig. L. 1. Georg. Sabin. in Hist. De Elect. Caroli V. Ru-*
 156 *melin. ad A. B. Disp. 1. lib. 9. in Addit. Respondendum est: Id potius præ-*
loquium & discursum, quam votum fuisse Vid. Limn. De J. P. Lib. 1. c. 36
n. 64. Carpz. De L. Reg. c. 11. Sect. 8. Reinking. de R. S. & E. Class. 3. c. 5. n.
 157 *9. & Coccej. d. l. Ubi addit: Moguntinum, si velit, adhuc hodie jure*
suo primæ vocis uti posse.

158 (4) Quod *Trevirensi primus ante Coloniensem locus* tributus sit in
 Aurea Bulla, respectu forsan ad antiquitatem Ecclesiæ habito; Fer-
 159 tur enim inter Romano Catholicos *Trevirensi* Ecclesiam ab ipso Pe-
 tro esse fundatam. Vid. Rhetz. *d. Tr. L. 1. Tit. 9. §. 5. Limn. ad A. B. c. 3. §.*
2. Obs. 5. Kyriander. in Annal. Trevir. p. 3. p. 15. & Wagenfeil. De S. R. J.
Summis offic. Cap. 4.

Nec Obstat, (1) Quod post *Moguntinum*, qui dextrum Imperatoris
 160 latus occupat, à sinistris sedeat *Colonienfis*: Et (2) In Capitulatione Ca-
 161 roli V. Ferdinandi I. & alias passim legatur: Durch das Heil. Römische
 Reich in (a) *Germania*, (b) *Italien*, auch (c) *Gallien* und das Königreich
 Arelat &c. Cansler/ atque sic in hac formula *Germania* statim *Italia*
 162 succedat. (3) Inque Aurea Bulla Cap. 1. & alibi *Colonienfis* præponatur
Trevirensi Vid. Hermes in *Fasciculo Jur. publ. c. 20. §. 1. & Becker. in Synops.*
 163 *Jur. Publ. L. 2. c. 6. Respondendum enim est: Male inde inferri: Tre-*
virensi honoris gradu *Colonienfi* posteriorem esse. Nam & in A. B. Cap.
 4. §. 3. c. 11. §. 1. c. 23. aliisque locis *Trevirensi* debito ponitur loco, & quæ
 164 in c. 1. A. B. traduntur, non tam præcedentiam & Sessionem Electorum
 quam iter, quod *Frankfurtum* versus instituitur, recipere, facili ipse
 165 contextus sermonis arguit. Ut taceam *tralatitium* esse, non semper
ex ordine verborum, de ordine inter personas obtinente, licere argumen-
 tari. Vid. omnino Dn. Wagenfeil. *de Dissert. cap. 4. §. 2. Limn. Tom. 2. J.*
Publ. L. 4. c. 6. n. 48. & Bœcler de Not. S. R. J. Lib. 6. c. 6.

166 (5) Quod tributum sit *Trevirensi*, ut sedeat ex opposito & lineari di-
 rectione versus Imperatores faciem, gerade des Kaisers Angesichts über.
 167 Vid. A. B. c. 3. §. 2. Utque in *Directa diametrali linea* ante Imperatorem
 vel Regem transeat, illis solummodò intermediis, qui Imperialia vel
 Regalia portant insignia Cap. A. B. 21. 22. 26. §. 4. c. 18. §. 3. Vid. Wagen-
 feil. *d. l. §. 3. Vitriarius. L. 3. Tit. 8. §. 35. seq. Rhetz. L. 1. Tit. 9. §. 6. Urban.*
De Elect. c. 4. §. 3.

168 (6) Quod *Trevirensi*, *Moguntino* in Actis revidendis vel ipso-
 met, vel ratione suæ Ecclesiæ aliquod interesse habente, munus revisio-

his peragat. Sprenger. *Lucern. Stat. Modern. Imper. pag. mihi 101. Urban. De Elect. c. 4. §. 3. Vid. supr. notata.*

(7) Quod vi privilegii Cæsarei omnia Imperii feuda, in suo Ar. 169
chi-Episcopatu vacantia, ad *Trevirenses* devolvantur. Vid. Besold.
Thes. Pract. Voc. Reichs-Lehr. Vitriarius. d. Tr. L. 3. T. 9. §. 38. ibique
Addition. Sprenger. d. Tr. p. 101. Urban. d. l. Limn. de J. P. Tom. 1. Lib. 3.
c. 5. n. 19. Brower. p. 972. Kyriander. p. 15. p. 199. & Dn. Wagenfeil. d. Diff.
c. 4. §. 3. dubitat tamen Sprenger. d. l. num. illud unquam in usum
venerit. Vid. Schweder. in J. ad J. P. p. 776. §. 4.

(8) Quod *Trevirensis* prætendat *Dominium Moselle* propter Con- 170
fluentiam *Coblentz* ipsi competentem, cui è regione apparet munitis-
simum castrum *Ehrenbreitstein* / cuius Præfectus juramento obligatur
Treverenfi & toti Imperio. Vid. *Simhoff L. 2. c. 3. §. 6. p. 28. in Notit. Pro-*
cer. Addition. ad Vitriar. J. P. Lib. 3. Tit. 11. §. 38. Lit. A. & Coccej. d.
Tr. L. 1. c. 10. §. 14.

Electorum Ecclesiasticorum quidem ordine *ultimus*, sed tamen
etiam reliquis duobus *potentior* est COLONIENSIS, Schweder. *d. l. p. 776.*
cujus *Prærogative* ratione reliquorum Co-Electorum sunt sequentes:

Quod (1) in Electione Imperatoris ipsi competat *secundum vo-* 171
tam. A. B. c. 4. §. 3. Vitriar. d. T. Lib. 3. Tit. 11. n. 40. Rumelin. ad A. B.
Diff. 4. th. 7. p. 106. Schwed. d. 776. §. 5. & Wagenfeil. d. Diff. c. 5. §. 1 p. 19.

(2) Quod jure coronandi Regem Romanorum *solus* gaudeat, si 172
in *Diecefi Coloniensi* Imperator coronetur, & si in *tertio loco* diadema Im-
peratoris imponendum sit, *alternis vicibus* cum Moguntino hoc jus exer-
ceat, vi transactionis de Ao. 1675. & Capitulationis Leopold §. 37. &
Josephi: §. 36. *Vid. dicta supra n. h. e.*

Nec Obstat, Quod Leopoldus A. 1658. 1. Augusti st. n. Franco- 173
furti in *Diecefi Moguntina* unctus à *Coloniensi*, & à tribus simul Electori-
bus Ecclesiasticis coronatus sit. Respondendum enim est; Id ob cer- 174
tas causas, *salvo interim jure Electoris Moguntini*, factum esset. Nam quam-
vis ab initio in Capitulatione Leopoldina conventum esset, *d. a. 37.*
ut Coronatio propter Aquisgranen. se incendium, *Colonia* peragere-
tur, ibi: Wir wollen für dñmal aber den Krönungs Actum in der Stadt
Cölln / zumalen die Stadt Achen / wegen der unlängst erlittenen Feuers
Brunst / darzu der Zeit unbequem ist / celebriren und verrichten lassen / Ta-
men propter Cæsaris infirmitatem & ad parcendum majoribus sum-
pibus, placuit postea Francofurti coronationis actum celebrare &

unctionem soli *Coloniensi* concedere, salvo tamen manente transactionis jure. Vid. Joh. Theodor. Fließbach: in *J. Publ. Rom. Germ.* p. 66. Dn. Wagenfeil. *d. Diff.* p. 23. Thulden. in *Continuat Hist. L. 9.* Pastorius. in *Auctuariis ad Florum Germ.* p. 847. & Pacific. à Lapide in *Not. ad Monzamban. c. 4. n. 5.*

- 175 (3) Quod sit *Archi-Cancellarius Imperii per Italiam.* *A. B. c. 1. §. 11.* Marquard Freher. in *Not. ad Petr. de Andlo. L. 2. c. 1. p. 151.* Wagenfeil. *d. Diff.* p. 19. c. 5. ad Rhetz. *L. 1. Tit. 9. §. 3.* æque ac *Trevirensis*, magis hodie *Titulo*, quam *Re*, cum acta & res ad *Italiam* negotia spectantes ad *Moguntinum* hodie pertineant, qui per peculiarem quendam *Vicarium*, aut suum *Vice-Cancellarium* earum expeditionem administrare dicitur, in *Archivo Imperii*, quod vi sui *Archi-Cancellariatus per supra dicta* penes se habet, res & acta, Status & Provincias *Italiam* concernentia, adservans. Vid. Dn. Crüger. *de Fulgid. Novemv. jurib. P. Spec. Memb. 2. Disc. 4. §. 5. p. 217.* & Dn. Rhetz. *d. l.*
- 177 (4) Quod in *Provincia sua & Archi-Cancellariatu*, imo etiam in *Gallia* solenni Cura celebrata, *dextrum* Imperatoris *latus* claudat. *A. B. c. 3. §. 2.* Hermes. *c. 16. n. 8.* Schwed. *d. l. p. 777.* & Rhetz. *d. l. §. 7.* Vbi addit: Commodam hujus rei rationem vix dari posse.
- 178 (5) Quod Curia solenni in suo *Archi-Cancellariatu* celebrata, *solus* omnium *Archi-Cancellariorum* sigilla baculo appensa gestet, majusque sigillum durante solenni convivio collo appensum habeat Rhetz. *d. l. §. 8.*
- 179 (6) Quod ejus Subditi sint privilegiati contra *Rotwilense* & alia extranea Consistoria, tam in *realibus*, quam *personalibus* actionibus. Limn. *de J. P. Tom. 1. L. 3. c. 6. n. 5.* & Eucleat. *L. 2. c. 5. n. 5.* Vitriar. *d. Tr. p. 721.* Wagenfeil. *p. 19.*
- 180 (7) Quod *Coloniensis & Trevirensis* Elector vacante *Archi-Cancellariatu Moguntino*, maxime in Comitibus sibi id sumant, ut *vices Archi-Cancellarii Germanici* alternantes obeant, palam licet reclamante Imperii *Archi-Mareschallo*. Vid. Dn. Wagenfeil. *d. l. p. 33. seq.*
- 181 (8) Quod inter alios Titulos *Coloniensis* etiam titulo Ducis *Westphaliae & Angariae* utatur, quas ditiones munificentia Friderici Imperatoris Anno 1180. contulit Ecclesiae *Coloniensi*. Lim. *T. 5. Addit. ad L. 3. c. 6.* Hermes. *c. 6. §. 9.* Vitriar. *p. 721.* & Dn. Schurfleisch. in *MS. De Præcep. Ord. Imp.*

Nunc ad *Secularium Electorum* pergimus *Prærogativas*, quorum

Pri-

Primus hodie est REX BOHEMIÆ *A. B. c. 4. §. 3. Carpz. de L. Rege c. 182. §. 10. §. 31. & 39. quia primus coronatus est, A. B. c. 4. §. 1. ibi: Weilln ereingeföhnter und gesalbter König ist. Et quanquam sint, qui Regem Bohemiæ negant esse Electorem, quia ad quaslibet Conventus Electorales non vocatur, neque (2) ad confectionem Capitulationis Cæsareæ adhibetur. Vid. Limn. *Tom. 1. Addit. ad L. 3. c. 8. n. 12. Jt. ad A. B. c. 12. §. 2. th. 3. Rachel. Diff. De Capitul. c. 3. th. 7. Coccej. cap. 14. §. 12. Carpz. De L. R. G. c. 5. §. 8. n. 7. Arum. ad A. B. Disc. 5. th. 22. & Rumelin. ad A. B. P. 1. Diff. 3. th. 30. Cujus rationem videtis apud Dn. Coccejum. d. Tr. 184. c. 12. §. 22. Horum tamen sententiam per Decretum Rudolphi I. de 6. Kal. Octobr. 1290. quod exhibet Limnaus *L. 3. c. 8. n. 3. & Goldastus Reichs. Satzung Ad Annum 1290. fol. 31. nec non per disertum textum Aureæ Bullæ Tit. 7. §. 2. Tit. 1. §. 10. Tit. 4. §. 1. Tit. 6. & 22. & R. J. de Ao. 1500. Tit. 14. dudum explosa est, ut hodie tanti temporis usu accedente, recte monente Dne. Coccejo c. 12. §. 17. insani esset negare, Regem Bohemiæ verum esse Electorem. Confer. Dn. de Rhetz. *L. 1. Tit. 10. §. 1. Schweder. p. 778. Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 1. & ejus Addition. ad. L. 1. T. 12. §. ab init. Gewold. de Septem Vir. c. 9. Besold. thes. pract. Voc. Böhmen:****

Prima Hujus, qua intuitu reliquorum Co-Electorum fruitur, *Præ-rogativa hæc esse noscitur, quod in Electionis negotio primo inter Electores Seculares votum suum loco dicat: A. B. c. 4. §. 3. Limn. L. 3. c. 8. n. 2. seq. Strauch. Diff. Exot. Jur. Publ. 2. th. 11. non duntaxat in casu discordantium, ut quidem probare satagunt ex veteribus ritibus.* 187

Ich bin der Churfürsten Obermann/

Wenn man nicht wohl eins werden kan/

Und wann sich etwan in der Wahl/

Zutrüg ein Zwierracht dazumahl:

Welchen ich dann die Stimme mein/

Thu geben/ der pflegt Kaiser seyn.

Sed etiam concordantium votorum: per alii textum *A. B. c. 4. §. 3. ubi clare traditur: Quod Moguntinus ante reliquorum Electorum Seculorum vota Bohemi suffragium requirere teneatur. Vid. Schweder. d. l. p. 779. Vitriarius p. 748. Strauch. Diff. J. P. 2. th. 11. Crüger. De Fulg. Novemvir jur. p. 32. th. 10. Alique passim.*

(2) Quod in conventibus Imperii publicis omnes externos Reges, ipsamque Imperatricem præcedat Vid. *R. J. de Ao. 1526. Eislingæ habitato. A. B. c. 6. & 22. in fin. item c. 26. §. 5. Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 7. Crüger. d. Tr.*

d. Tr. p. 82. tb. 4. Rhetz. L. 1. T. 10. §. 7. Strauch. I. P. p. 61. §. 13. ibique all.

189 (3) Quod sit *Archi-Pincerna Imperii*, & vi hujus Officii in celebra-
tione Curia Imperialis primum potum, vel cum vel sine corona Re-
gali porrigat Imperatori. *A. B. c. 7. §. 5. Vid. Constit. Ruperti I. De Ao,*
1356. ap. Goldast. *T. 2. Const. Imper. fol. 92. Wagenfeil. d. l. Schweder. p.*
190 780. ubi addit: Nil quicquam inde decedere dignitati ipsius Regia,
quod officio hoc suo ultimo loco post omnes reliquos Electores de-
fungatur, *A. B. c. 7. §. 5. cum ex naturæ ordine sit, ut potus cibum se-*
quatur.

191 (4) Quod ob Regalem, qua fulget dignitatem, in sessionibus à dex-
tro Imperatoris latere immediate post Electorem Ecclesiasticum ad
dextrum Imperatoris latus sedentem, *Moguntinum* sc. vel *Coloniensem*,
inter omnes *Seculares Electores* primum obtineat locum *A. B. c. 4. §. 1.*
Limn. L. 3. c. 8. n. 15. Urban. De Elect. c. 4. §. 5. Schwed. p. 391. seqq. & 780.
192 *Rhetz. L. 1. T. 8. §. 7. in Processionibus vero Solennibus nil quidem praeferat*
Imperatori, immediate vero post Imperatorem incedat. A. B. c. 16. §. 5. &
c. 22. in fin. Limn. L. 3. c. 8. §. 15. & Bœcler. de Not. S. R. J. Lib. 6. c. 8.

193 (5) Quod Imperii contributionibus & oneribus non sit obnoxius.
Vid. *Constit. Friderici II. de Anno 1212. ap. Goldast. in Const. Imp. p. 1. fol.*
30. quam confirmavit Carolus IV. ap. eund. P. 2. fol. 39. R. J. de Anno 1500.
S. Wie mit den Königen. Strauch. in Exot. Diff. J. P. 2. p. 62. §. fin.

194 (6) Quod gaudeat jure Nobilitandi cum *Comite Palatino Rheni*,
ita ut ab illis nobilitati, tales in *toto Imperio Romano* censeantur. *Rhetz.*
d. Tr. Lib. 1. Tit. 19. §. 2.

195 (7) Quod investituram & regalia non in *Aula Imperatoris* petere
teneatur, sed eadem queat suscipere in *regni finibus* aut *locis finitimis*, plus
quam decem milliaribus à Regno suo non distantibus, *Limn. L. 3. c. 8.*
n. 26. Strauch. d. Diff. 2. §. fin. Schweder. p. 368. ibique all. & p. 782. Ur-
196 *ban. De Elect. c. 4. §. 5. & Crüger. d. Tr. p. 56. & 327. qui etiam aliam*
addit prerogativam, scilicet, quod ex privilegio Friderici V. Imperato-
ris ipsi integra & illaesa restituantur vexilla, cum alias ista, quibus Ele-
ctores & Principes olim à Cæsare investiebantur, peracta investitura,
in promiscuam multitudinem adstantem projici soleant. Thulemar.
De Octovirat. c. 14. §. 28.

197 (8) Quod jus monetandi impune aliis possit locare. *Vid. R. J. de Anno*
1570. §. Als dann auch die Münz-Gerechtigkeit Addition. ad §. 10. L. 3. Tit.
Lit. A.

(9) Quod

(1) Quod multi *Co-Electorum* veluti Moguntinus, Saxo, Bran- 198
deburgicus, Palatinus, & præcipuorum *Imperii Principum*, ut Archi-Epi-
copatus Salisburgensis, Episcopus Bambergensis, Herbipolitanus, Ar-
chistadiensis Augustanus & Constantiensis, Dux Bavarix, Saxonix,
Württembergici, Comites Hennebergici, Burggravi Norimbergenses,
Comites Hannovix, Swartzburgici, Wertheimenses, Domini de Lim-
burg, de Reußen, de Schönburg, de Wolffstein, Equites S. Georgii in
Suevia & Civitas Norimbergensis certorum bonorum intuitu ejus sint
Vasalli Vid. Addition. ad *Vitria*. L. 3. T. II. §. 10. Lit. A. Schvveder. ad 7.
P. Part. Spec. Sect. 2. c. 5. §. 4. Sprenger. *Inst. Jur. publ.* L. 3. c. 4. pr.

Inter Electores Seculares hodie excipit Bohemum ELECTOR 199
BAVARIX cujus jam *Prærogativas* recensebimus. Quas inter (i) me- 200
rito refertur, quod per *Instrumentum Pacis* loco Palatini Vid. *A. B. c. 4. §.*
inter Electores seculares *secundum*, respectu omnium vero *quartum*,
habeat votum. Vid. *instr. art. 4. §. 3. vers.* Et primo *Limn. Tom. V. ad L. 3.*
c. 9 p. 207. seq.

(2) Ad *Bavari* Prærogativas pertinet, quod vi translati in se Ele- 201
toratus Palatini sedeat ad *dextrum* Imperatoris *latus* post Regem Bo-
hemix. *Limn. ad A. B. c. 4. §. 1. Obs. 9.* Rhetz. *L. 1. Tit. II. §. 3.* Urban. *de*
Elect. c. 4. §. 6. Crüger. p. 228.

(3) Quod in solenni Processione Imperatori præferat *Pomum* 202
Imperii, quod vi A. B. antea jure præcipuo ad Palatinum spectabat. Vid.
Ddres proxime allegat.

(4) Quod sit S. R. J. *Archi-Dapifer*, si non ex *Instrumento Pacis*, 203
tamen ex spontanea Palatini cessione. Schvveder. p. 785. & c. 3. n. 6. &
in solenni Curia 4. scutellas, argenteas cibis repletas reponat in Men-
sam Cæsaream A. B. Tit. 7. Bœcler. *L. 56. c. 9.* ibique *L. 1. Schuckfleisch*
in Not. MS. Wagenfeil. d. Diss. Urban. de Elect. c. 4. §. 6. Crüger. *de Tr. p.*
230 Prætendit quidem etiam (a) *Jus Vicariatus*. Vid. hic omnino Chri- 204
stoph. Gevvold. *Lib. De Septemvir.* Freher. *in Origin. Palatin. & Epist.*
Disp. De Electoratu R. R. J. Comitum Palatine antiquitus annexo Rorgold. p.
1. D. 24. n. 1. *Limn. L. 3. c. 9. n. 1. seqq.* Strauch. *Disp. 3. ib. 23.* & *Vitriar. L.*
1. Tit. 1. §. 31. juncto Gastel. De Stat. publ. Europ. Noviss. c. 8. p. 730. &
Rhetzio. *L. 1. Tit. II. §. 6.* (b) *Jus Judicii* in Imperatorem (quod Pala- 205
tino Electori tribuit *A. B. c. 5. §. 3.*) & quidem propter verba: *A. B. d.*
c. 5. §. 3. ibi: Imperii Dapifer est. Lynker. *De Fontib. Decis. Illustr. p. 58.* &
quod hodie munus Archi-Dapiferatus exerceat Bavarus.

(3) *Jus Wildfangitus*, & quidem, quod in Privilegiis Palatinorum 206

F ff fff f

ratione

ratione Wildfangiatus, *Electoatus* quoque fiat mentio. Verum sicuti
 207 ratione Wildfangiatus *Laudum* pro se obtinuit Palatinus, *Ad. 1667. Vid.*
 omnino. *Vitriar. p. 768. Addition. Burgold. in Notit. F. 1. Disc. 26. Membr.*
 208 2. n. 8. *Sprenger. in I. P. p. 389. Rhetz. d. tr. p. 228. & Schwed. p. 880.* Ita
 dubium merito prætensum *jus Vicariatus & Judicii in Imperatorem Bavaro*
facit Palatinus inde, quod illud non fuerit *Electoatus*, sed *Comitatus Pala-*
 209 *tini* annexum *Vid. textus Latinus A. B. d. c. 5. §. 1. Hoc vero, quod pro-*
nomen QVI, in c. 5. §. 3. A. B. non sit reduplicativum, ut sensus sit: quia
Archi-Dapifer est, sed specificativum i. e. qui simul tunc Dapifer fuit; Vid.
Rhetz. d. l. p. 228. §. 8.

210 Addit hinc Prærogativis (5) *Dd. Crüger. d. Tr. p. 37. Quod Ele-*
ctor Bavariæ hodie sit perpetuus Hispanicarum in Belgio Provincia-
 211 *rum Gubernator. Et (6) Quod Electores Bavariæ cum Archi-Episco-*
po Salisburgensi sint Directores Circuli Bavarici Vid. Crüg. d. Tr. pr.
14. jung. Engelbrecht. De Conv. Circ. 2. §. 4. & Dn. Lyncker. De Mun. De-
ceet. c. 6. n. 33.

212 Tertius *Secularium Electorum* est *SAXO*, hodiernus *Poloniæ Rex*,
 cujus *prærogativæ*, quibus inter reliquos fulget *Electores*, in illis con-
 sistunt, quod (1) sit *Archi-Marescallus Erb. Marschalck Imperii. A. B. c. 4.*
§. 4. & c. 5. §. 2. habens pro Sub-Officiario Erb. Marschalck Seniore ex Fa-
 203 *milia Comitum de Papenheim, aut eo absente Marescallum Curie Kånserliche*
Ober-Hof-Marschalck: A. B. c. 27. §. 6. Vid. Vitriar. L. 3. T. 12. §. 33. ibi-
que Addition. Lit. a. Limn. ad A. B. c. 27. & in I. P. Lib. 3. c. 10. n. 19.
Schvveder. p. 786.

214 Vi hujus *Archi-Marescallatus* prætendit (a) *Saxo* ut *Cæsare* expé-
 ditionem bellicam suscipiente, Ipse omnibus Statibus præsenribus
 præferatur, & in Adventu *Cæsaris* ordines instruat. *Vitriar. d. l. §. 34.*
Strauch. Diff. 7. v. 3. th. 11. Zigler. De Singul. Elect. Sax. Præminent. c. 3. §. 3.

215 *Thulemar. De Octoviratu p. m. 299. & Dn. Rhetz. in I. P. p. 233. (b) ut præ-*
 ferat in prælio præfenti Imperatori *Vexillum Majus Aquila Imperiali*
 conspicuum: *Vid. Crüger. de Novemvir. p. 222. De quo tamen post*
Limnæum Tom. 1. Add. Lib. 3 c. 10. n. 27. dubitat Dn. Vlric. Obrecht. in

216 *Diatrib. De Vexill. Imperial. c. 4. p. 24. Vid. Schvved. d. l. (c) Competit*

217 *Saxoni* Vi præfati Officii, ut prospiciat in Comitibus *Electoralibus*, de
 218 alimentis, hospitibus (ipsi enim *Electores* nullum sibi assignare solent
 diversorium. *Bertram De Comit. membr. 5. n. 56. Rhetz. d. l. i. T. 12. §. 6.)*
 & aliis, ne *Dn. Electores*, eorumque *Legati* iis à civibus nimis gra-
 ven-

ventur. *Vid. Seren. Dn. Elect. Poltcey und Ray Ordnung de Anno 1658. 8. Junii Francofurti ad Moenum. Ziegler. d. Tr. c. 3. §. 4. Vitriar. p. 777 (d) In Comitibus Imperii vi hujus officii ipsi præsenti mittit Moguntinus Sche- 219*
dulam indicatoriam ad congregationem Statuum, quam ille vicissim
hereditario Mareschallo Imperii transmittit, copiamque facit, ut cu-
ret convocari Electores. Eitel Friedrich von Heerden in der Grundfeste
Des Heil. Römischen Reichs. P. 2. c. 3 p. 90. Rhetz. d. l. §. 5. Addition. ad
Vitriar. p. 777. Lit. A.

Vigore hujus juris (c) per Mareschallum Imperii rationem ha- 220
 bet excubiarum, quo legitime ordinentur & distribuuntur. Bertram.
De Comit. d. l. n. 59. (f) Et durantibus Comitibus in omnium Electo- 221
rum & Statuum Imperii familiam exercet jurisdictionem etiam in
Criminalibus. Bertram. d. l. n. 60. Rhetz L. 1. T. 12. §. 9. Carpzov. de L.
Reg c. 10. §. 6. n. 25. (g) Est judex & Patronus Buccinatorum, Vid. Con- 222
firm. Ferdin. II. Ao. 1623. 27. Febr. (h) In solennibus processionibus im- 223
mediate præfert Imperatori gladium evaginatum A. B. c. 22. §. 26. §. 3. ibi-
que Commendatores (qui in eo differt à gladio Electorali, dem Thur
Schwerdt/ singulis Electoribus in actu solenni electionis præferri so- 224
lito quod hic non æque ut Imperialis gladius, evaginatus esse soleat. Vid.
Rhetz. d. l. §. 3. & Limn. ad A. B. c. 26. §. 3. Obs. 4.) insignum Majesta-
tis & justitiæ, Thulemar. De Octoviratu. p. 200. §. 17. Schvved. d. l. Sect.
2. c. 5. §. 9. & Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 36.

Inter Prærogativas Electoris Saxonici merito recensetur (2) quod 225
 quintum in Comitibus votum habeat A. B. c. 4. §. 3. (3) Quod Imperatore 226
 solennem Curiam celebrante tempore Coronationis, ante portam
 Curix equo in acervum avenæ, (quem suis inibi sumptibus præpara-
 ri curavit,) vehatur, inque manu habens mensuram argenteam, cum
 baculo argenteo, minimum duodecim marcas argenti habente, re-
 pleat inibi mensuram, & baculo acervo infixio, statim avenam effun-
 dat. Rhetz. d. l. §. 4. Urban. de Elect. c. 4. §. 7. Ziegler. d. Tr. c. 3. §. 4. Vi-
 triar. p. 776. Item quod (4) Imperii Vicariatu defungatur in locis ju- 227
 re Saxonico utentibus, vacante sc. Imperio. A. B. c. 4. §. 12. ibique Ddres.
 Limn. L. 3. c. 10. 32. (5) Quod sibi Directorium Collegii Electoralis 228
 non duntaxat in Comitibus mortuo. Vid. Dn. Lynker. in Diff. De Munere
 Director c. 5. n. 27. Ziegler. d. Diff. c. 2. §. 7. aliique sed etiam absente vindi- 229
 cet, Vid. Addition. ad Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 42. inque Comitibus causas
 religionis (6) A. C. concernentibus (An adhuc hodie, ubi ad Papicu- 230

larum castra transiit, non sine ratione dubitari potest) itidem Directorio defungatur. Vid. Limn. L. 3. c. 10. n. 33. Schweder. p. Spec. S. 2. c. 5. §. 9. in fin. ibique all. Sprenger. & Fritsch. jung. Dn. Lynker. De Muner. Direct. c. 5. n. 27. & Zigler. d. l. c. 2. §. 5. in fin. (7) Quod sit Director Circuli Saxonici Superioris. Lynker. d. l. c. 6. n. 34.

- 231 Sequitur nunc ordine ELECTOR BRANDEBURGICVS, qui locum & votum hodie habet post Instrumentum pacis penultimum. Dn.
- 232 Rhetz. Consiliarius Brandeb. in J. J. P. L. 1. T. 13. §. 6. Gaudet hic potentissimus Elector, (qui notante Excellentissimo Strykio, in Introd. ad P. F. in Not. ad cap. 11. propter Souverainitatem qua in Prussia fruitur, primus omnium Electorum titulo: Großmächtigster usus est) hac (1)
- 233 prerogativa, quod sit Imperii Archi-Camerarius, A. B. c. 27. Limn. T. 1. L. 3.
- 234 c. 11. Urban. De Elect. c. 4. n. 8. (2) Gerat in Processionibus Imperialibus
- 235 Sceptrum, A. B. c. 24. & 26. Quod etiam inter insignia Electoralia conspicitur, Freher. De Origin. Palatin. L. 1. c. 15. Besold. Thes. Pract. Voc.
- 236 Churfürst Schweder. d. Tr. p. 789. Ubi §. 11. simul refutat illorum opinionem, qui inter insignia Sceptrum, pro columna accipientes, existimant, illud ex Columnesiorum stirpe, (unde familia Brandenburgica originem ducit,) petutum esse; Vid. Hoppingk. De Jur. Insign. c. 6. §. 5. §.
- 236 3. n. 620. Cum solus Elector hoc utatur insigni, non etiam de Familia reli.
- 238 qui. Confer. Limn. Tom. 2. Addit. ad L. 5. c. 7. n. 107. (3) In solenni Curia Cæsari exhibeat pelvim A. B. c. 27. §. 3. Urban. De Elect. c. 4. §. 8. &
- 239 Ddres passim. (4) Exerceat cum Electore Saxonico & Ducibus Saxo Gothanis & Weimariensibus Directorium in Circulo Saxonico Superiori. Crüger. d. l. p. 14. §. 18. & in Circulo Westphalico, cum Palatino Neoburgico. Dn. Lynker. in Diff. De Muner. Direct. c. 6. n. 34. Engelbrecht De Conv. Circ. c. 2. §. 4. & Crüger. p. 15. n. 18. (5) Gaudeat insigni prerogativa nova in suo territorio Telonia constituendi; & constituta augendi. Vid. Speciale Privilegium Imperatoris Friderici III. de Anno 1456. quod exhibet Limnæus in Addit. Tom. 4. L. 5. c. 7. n. 136. Rhetz. d. l. L. 1. c. 13. n. 4. Additionator. ad Vitriar. p. 779. Lit. A. Thomas. De injust.
- 241 Oppos. & c. §. 19. (6) Quod Domus Brandenburgica Sex habeat vota in Comitibus Imperialibus ob Principatus Culmbach. & Ansbach., ratione Madeburgi, ob Ducatum Pomeraniæ ulterioris, Halberstadiensem, Mindensem Vid. Crüger. p. 107. Vbi addit, ratione Episcopatus
- 242 Caminensis etiam quidem votum prætendisse Domum Brandenburgicam, sed hactenus protestantibus contra Statibus, illud non potuisse impetrare.

Restat.

Restat ut De ELECTORE PALATINO dicamus de NONI 243
ELECTORIS Prærogativis hac vice ob rationem *cap. 2. num. 119.* alle-
gatam nulli solliciti.

Prima vero *Electoris Palatini* Prærogativa hæc est, quod sit hodie 244
Archi-Thesaurarius Imperii, quam diu scilicet durabit *Linea Wilhelmina*,
& (2) loco *pomi Imperialis* in solenni Processione præferat *Coronam*, in-
que solenni Inaugurationis & Coronationis novi Regis Rom. actu 245
aureos & argenteos spargat in populum nummos *Vid. instr. Pæ. Cæ-*
sar. Succ. cap. 4. §. Quod ad Domum Palatinam. Limn. add. c. 4. A. B. §. 3. 246
obs. 9. Oldenburg in Addit. ad Limn. Enuncl. L. 2. c. 9. n. 12. Dn. Spener.
Oper. Herald. L. 3. c. 2. §. 12. Wagenfeil. De J. R. J. Summ. Officiat. 232. seqq.
Crüger. d. Tr. P. 233.

(4) Gaudet Jure Hagensteltziatus, vi cuius diu cœlebs tandem 247
nuptias contracturus, certam Electori pecuniam solvereteneatur. *Vid.*
Addition. ad Vitriar. p. 772. §. 31. in fin. Crüger. d. Tr. p. 57. (5) Jure,
Wildfangiatus, vi cuius extra legitimum matrimonium natos & ad- 248
ventitios qui sua sponte ad loca, ubi Serenissimo Dn. Electori ex Im- 249
per. privilegio & antiqua consuetudine hoc jus competit, se confe-
runt, ibique domicilium figunt, si intra anni spacium à Dominis non
fuerint vindicati, in numerum hominum propriorum cooptat, spe
percipiendi census, ab hominibus propriis præstari soliti, capiendæ
que hæreditatis, si vel extra conjugium, vel sine parente, prole, fra-
tribus aut indotatis Sororibus & sine testamento decesserit. *Vid.*
Schweder. p. 800. Rhetz. p. L. 2. T. 3. §. 8. seq. Crüger. p. 57. Zinhof. De
Nöt. Procer. Imp. L. 2. c. 9. §. 29. p. 84. Vitriar. L. 3. T. 12. §. 21. ibique Ad-
dition. & (7) Jure protegendî Fabros Cuprarios in partibus Rheni, 250
Alsatia & certis Franconia locis, quod jus magnam partem in tractatu
sc. *Alsatia Familia Nobilium de Ratsamhausen*, in Districtu vero *Franco-* 251
nio Nobili Familia Zobeliorum vicissim in sub feudum dedit, cum hoc
emolumento, ut illi supellectilem cupream ad totius rei domesticæ
usum gratis suppeditare teneantur. *Besold. voc. Kestler: Schuß Spe-*
ner. d. Tr. P. Spec. L. 3. c. 27. §. 7. Schwed. p. 800. & Vitriar. p. 770. Et
ratione hujus juris nullus horum Opificum ad tractum Rheni, Alsa- 252
tia & Franconia artem suam exercere potest, nisi à juratis, & quos
adhuc Serenissimus Elector Palatinus constituit, si constitutus.
Sprenger. Lucern. Modern. Imp. Stat. c. 2. pag. mibi 97. Assignant præ-
terea inter Prærogativas Juris publici Ddres Palatino (8) jus Oppida & 253
Fff fff f 3; Domi-

Dominia Imperii nomine oppignorata redimendi, iisdemque utendi & fruendi, donec ipsi argentum refundatur. Vid. Zachar. Vietor. *De Exempt.* n. 35. Addit. ad Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 31. Lit. b. Marquard. Freher. P. I. *Origin. Palat.* c. 16. & Crüger. p. 57. D. Tr. Item (9) jus Insulas certas in Rheno eminentes, exclusis adjacentium terrarum Dominis, sibi tribuendi. Vid. Dn. Meurer. *De Jure Flum.* P. 1. fol. 7. n. 9. Ad-
 154 di hisce potest (10) Quod multos Illustres habeat Vasallos, v. g. Landgravios Hassiæ, Marchiones Badenses, aliosque Imperii Principes ac Comites, de quibus videatur Addition ad Vitriar. d. l. & quod (11)
 155 etiam in quibusdam alienis territoriis habeat jus aperturæ. Oldenburg. in *Limn. Enucl.* L. 2. c. 19. §. 47. De jure *Vicariatus & Judicis Imperialis*, cum supra dictum, hic non diffuamus: quin potius nuncupatis Summo Numini pro clementissimo præstito adjutorio submississimis gratiis, vela hac vice contrahimus, temporis Sumptibusque parcituri, ipsasque PRINCIPVM NON-ELECTORVM PRÆROGATIVAS speciali B. C. D. Dissertationi reservaturi.

MONITUM.

TUrgidæ arrogantia ac insignis impietatis notam meretur, qui Viro, de Academia, deque Studiosa pube bene merito elogia *bona fide publicâ que autoritate, omni adulationis studio, susque deque habito; ex vero* tributa, canino odio invidere, ejusque bonæ existimationi etiam post fata temere insultare non erubescit, sciturus, quem tot publica, probatissimorum Virorum commendant Virtutum encomia, unius invidi calumniam deprimere non posse, tutum saluberrimo Imperatorii Rescripti in L. 10. C. De His, *quæ ut indign.* præsidio: SI FIDV-
 CIAM INNOCENTIÆ GERIS, ADVERSUS OMNEM
 CALVMNIAM HABES SECVRITATEM,

F I N I S.

Klein, Johann von

Disp. inaug. ... de praerogativis principum S. R. I

Gustrovium 1705

4 Diss. 244#Beibd.26

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10645843-0

VD18 14968797-001